

Education des enfants roms en Europe
Education of Roma children in Europe

COUNCIL OF EUROPE
CONSEIL DE L'EUROPE

Evropakoro Forumo e Romengoro thaj e Phirutnengo
European Roma and Travellers Forum
Forum européen des Roms et des Gens du voyage

MetodakoBufari

Klasaki žanglimos

Kerdo ande kooperacija e Evropako Sit'arimasko ramosko plano pala romani šib

CFR

Verzija- Kelderash

2009

SKOLVERKET

OPRALUNO DIKHLIMOS

CFR- Metodako Bufari – Klasaki žanglimos si kerdo ande kooperacija e Evropako, CFR, si kerdo katar o Myndigheten för skolutvecklings/Skolverkets, kaj si jek bući pe sit'arimaske bufaria te šičaren le sit'aritoria le nationela minoritetori.

CFR – Metodaki Bufari site avela ande panz verzija, kaj šaj les katar lengi rig o Skolverket : www.skolverket/Publikationer.se

Šveditsko verzija, Skolverket 2009 Beställnings nr: 09:1095

Kelderasicke verzija, Skolverket, 2009, nr: 09:1095

Kaver verzija: englisicko, romani/arli, romani/lovara, 2009

CFR- Metodako Bufari si katar e Evropako sit'arimasko plano pala e romani šib (A CURRICULUM FRAMEWORK FOR ROMANI) kaj lene aj lašarde katar o Šibaki Strategijaki Sekcija katar Evropako Saveto (Council of Europe Language Policy Division) kaj kerde bući ande jek than me o Evropako Forumo le romenge aj phirutnengo EFRP. E Miranda Voulasranta, voj sas anda le anglune kaj kerda gad'a bući. O šerotno sas o profosori David Little aj e dr Barbara Lazenby Simpson (Trinitz College Dublin, Irska). Aj sar konsultacija pe kana sas pe šib - aj kulturako žanglimos pe romanija aj pe romanipe sas e Mihaela Zatreanu (Rumunija), Angelina Dimiter-Taikon (Švedo), Liliana Kovatcheva (Bulgarija), Ulli Pawlats (Austrija), aj e Helena Sadilkova (Čexosi Republika).

O englisicko aj o romani verzija katar o CFR šaj les katar o Šibaki Strategijaki Sekcija katar Evropako Saveto, e rig www.coe.int/lang O materialo si ande fliko "Minorities and Migrants".

O šveditsko verzija šaj les katar lengi rig pe Skolverket:

www.modersmal.skolverket.se/romani

Kaj o Šibaki Strategijaki Sekcija katar Evropako Saveto kerde ando 2008 jek romani verzija **Evropako šibakoportfolio (ELF)**. Kon lašarda gad'a si e dr Barbara Lazenby Simpson. O matrialo si vi ande romani šibaki verzija kaj dolmišardas o Mihaela Zatreanu, Rumunija. Vi le duj verzija šaj les katar lengi rig: www.coe.int/lang "Minorities and Migrants".

Vorbi kaj skurtonde, aj kaj avel butivar ando materialo:

CEFR = Common European Framework of Reference for Languages Godo si o Phanglimos pe Evropako Referenso plano pe sa le moderna/neve šiba.

CFR = Curriculum Framework for Romani Si o sit'arimasko ramosko plano pala e romani šib. O ramosko plano si jek kotor anda CEFR, ferdi akana maj bararde la pe šib- aj kulturako žanglimos pe romanija aj pe romanipe.

ELF = European Language Portfolio Si e Evropako šibakoportfolio. Khate si vi e romani verzija ramome katar ELF.

ERTF = European Roma and Travellers Forum Ame dolmišardas ande jek than me o Evropako Forumo le romenge aj phirutneng

METHODMATERIALO KON SIT'AREL ROMANI ŠIB SAR DEJAKI ŠIB

pala a Europaicko Forumosko sit'rimasko plano CFR

Kado methodmaterialo si pe invitacija ande jek than e Europaicko sit'arimasko plano pe romani šib (CFR) so von kerde ando berš 2007. Le Europaickone Konsilivosa aj e Europeickone Forumosa e romenge aj e phirutnenge. O skurtjarimo CFR anda englišicko šib – A Curriculum Framework for Romani.

O Švedo ando berš 2007 zumada o CFR le gindosa te šaj maj but thema te keren bući pala leste ando berš 2008-2009. De aba akana šaj phenas ke o CFR si jek lašo ažutimos aj garanzia aj kvaliteto ande romani šibako sit'arimos ande e Švedosko sit'arimos situacija aj ande jek than le švedicko sit'arimasko plano pe dejaki šib so si.

Ame kaj kerdam kado methodickomaterialo ame sam sit'aritoria ande dejaki šib e romani. Amen si amen ande jek than žanglimos te šičaras šavoren so šičon aj den дума arlie, kelderašicka aj lovaricka. Amare šavoren se le differenti žanglimos ande šib e romani, univar si von ande hamime beršenge sit'arimaskegrupi, numa amende si žanglimos ando sit'arimos kana e grupa si hamime šavorenca, so trubon te šičon ande kodal berš aj vi pe šib savo levolo trubol len. Amare šave kaj phiren pe dejaki šib, si len sit'arimos duj-trin časori ando kurko. E šavora so šičon ande Roma kulturaklassa ando Stockholmo lende si dopaš sit'arimos romanes aj dopaš švédicka ande sa le tema školaki. Kado baro variacija so si amen ande bući pa e šib e romani, sas amaro dikhimos kana ame alosardam kadala differenti klassake aktiviteturi. Amoro gindo si te avel kadala bućia so ame phenas, vi tuke laše ande tiri bući pa sit'arimos.

E romani šib si jek šib kaj si tela bari dar te na merel ávri. Andagodo trobul ame kaj sit'aras te hazninas kasave metoduri ande amaro sit'arimos kaj žutil amaren šavoren aj vi godola so aven ande generazia maj angle te inkeren aj te buflaren o žanglimos pa e šib e romani maj angle, ande jek than sar das len žanglimos pa pengi kultura aj pa pengi tradiciji. Kada ame zuraras len ando pengo manušipe aj te aven barimatange khatar von aven.

CFR phenel jek šibako sit'arimos kaj si o maj zuralo punkto, te avel tut akhjarimos aj o žanglimos te šaj haznis- aj te žanes sar des дума ando kontakto kavre manušensa. Andagodo si važno le šavora te šičon te den дума vi ande klasa aj avrial e škola.

Kadi metoda so o CFR mothol – si te keres bući ande maj but fjalori temi. Ame alondam te las amen pala godola tema – ame žanas ke but tema malaven ande jek than jek avresa, sar exempelo – *Xaben aj e gada aj Bare džesa aj pativa*. Ame maj tele sikhavas kado vi ande angluni rig ke amare temi kaj si ramome, kon sit'arel šaj ankalavel avri jek tema so maladolpe pala tumaro sit'arimos.

Kana keres bući ande jek tema trubol informatzia kaj e dej aj o dad te žanen so le šavore šičon pe daki šib, kašte te avel intresno la familjake ande bući la školaki aj te šaj len le šavore hazna kana pušen katar e familjia pušimata ande peski školaki bući.

Amare Tema aj romanipe perspektivo

1. Me aj muri familija
2. Muro kher aj lenge aktivitetura
3. Muri komuna aj muro socialno grupa
4. Romengi zanatur aj okupacije
5. Džesa bare aj pativa

6. Ande škola
7. Transporto aj dromeske bući
8. Xabe aj gada
9. Vrama, beršeske štar sezona aj le vremi
10. Natura aj žigeni
11. Hobi aj kultura/arta

Sa kadala tema si ansarde te šaj sit'ares pala romanipe aj pala romanimos. Kana šaj sikhavas ande amaro sit'arimos e variatcija ande historia, sar te trajin, aj ande tradicia so si maškar e differenti grupi. Pala kado sit'arimasko plano kamas ame amare šavora so šičon te pinžaren kaver romane grupengo žanglimos, te šaj žanen maj zurales te akhjaren so si amende kaj le rom ande jek than.

Klasako aktivito

Kana ame kerdam bući gadale ramensa dikhlam ame sar thoda o CFR opre e bući pe le tema aj lam vi ame opre goday bući. Ke vi te nas ame anglunes o CFR gadala paluno berš, sa gad'a ame kerdam bući ande amaro sit'arimos gadale aktivitonsa. Palagodo kerdam ame kompleteringo pe o CFR pala amare žanglimata ande bući. Amaro gindo si te avel vi tumen sa godolatar reaktzia sar sas amende: *Kado vi me kerdem ande muro sit'arimos! – Ĉe intresanto, kado vime kamav te zumavav!*

Ame kamas ande svako tema te avel variso intressno aktivitetori pala svakoneske berš aj pala svakonesko žanglimos ande šib e romani. Numa ame či phenas ke naj maj but metodori sar godola kaj lam ame opre. Ame kams tume te akhjaren ke kadala numa amare žanglimata si aj si tuke slobodo te keres korkoro aktivitetori kaj si pe hazna tuke ando sit'arimos.

Beršenge grupi

Kana ame dam idea pe klasako aktiviteto ame alosardam te das e berš e šavorengo so šičon ande klasako than. Univar e aktivitori si malade pala sa le berša.

Sar sit'aritori akhjaras ame so te sit'aras pala svakoneske berš. E šavora so či žanen inke te ramon von šaj makhen patreto pe peste korkoro, vaj šaj keren jek ilustratzia pa pengi hobi vaj jek patreto pa pengi fotbalidolo. Ame ažutinas len te ramon pesko anav vaj penge favoritosko anav. Vi šaj des len bući te pušen katar pengi dej vaj dad vaj kavren, sar sas kana von sas cinoře, vaj sosa von khelenas pe kana von sas cinoře, aj muk te mothon kaj antrego klasa so phende lenge le manuš. Von šaj šičon gilia vaj diktori bi te žanen te ginen vaj te ramon, aj kade maj dur. E maj bare šavora kaj šičon šaj roden fakta ande bufaria, pe Interneto vaj pe kaver thana, so von či žanen, te ramon korkoro rama aj avel len argumentori pa peske rama

- Vi te si baro kintari pe o sit'aritori aj lesko planeringo aj ideori, šaj keres te malavel šavorengo bući ande jek than godola klasake aktivitetori ande hamime berš.
- Ande e grupa kaj si sogodi ande sa godola berš, šaj kerel antrego grupa sa jek fjalo bući. Numa vi khate trubol o sit'aritori te lel sama pe savo levolo si le šavore ande e šib e romani aj lengo žanglimos pe ginimos.

Te šičon le šavore žanglimos pa ginimos, te akhjaren ke si lenge pe hazna, šaj avel maj ferder tu sar sit'aritori te gines šavorengo maj anglal. Pala goda so gindan trubus te des pušimata kaj godola elevori kaj naj gad'a zurale ando ginimos te mothon tuke pa soste gindan. Uni šavore šaj ginen majdur korkoro aj te phenen kaj penge baratsi pa soste žal e paramiči maj angle. Gada kongodi šaj šičon te ašunen aj te akhjaren, aj

te sikhaven so kerde aj te den argumenta pe godo so von akhjarde ke sas važno, aj uni šaj keren bući le ginimasa. Kodal šavore so šiĉon aj žanen te ramon si len chansa te buflaren pengo žanglimos te ramon. Kaver data kana lel o sit'aritori avri jek ginimos, atunĉi šaj alol vo jek maj skurto ginimos, te šaj zurarel o maj kovlo ginitori pesko ginimos.

Štar šibake kompetencia pe štar nivovori

CFR:s metodo si pe sama te ažutil o sit'aritori le šavoren te zuravon ando pengo šiĉarimos te gininen, te ramon aj te akhjaren vorbi ande pengi daki šib. Te keren kado sit'arimasko processi maj vužoro vi e sit'aritorenge aj vi le šavorenge kaj šiĉon, o CFR hulada opre kadal šibake žanglimata, vaj e CFR:s vorba kompetencia, ande cinoře pasori. Kaj kerdon le šavore maj zurale ande pengo žanglimos, kerdon von maj motivime te šiĉon majdur maj angle.

Levelo A1 Levelo A2 Levelo B1 Levelo B 2

Kadala si le štar anglune level anda le šov level ande šibaki trapta so o Europicko konsilo kerda pe intregi sit'arimaske šiba so naj e majbut ženengi šib. Ando Švédo žal e kursplanura pala kodala so phenen lenge “moderna šiba” – kade šaj phenes ando ņamcisko, francusicko, španjolitsko aj majbut šiba kaj si hulade ande kadala kompetencija aj pala kadi skala, vi e šveditsko kursplanura pa ažutimos phenel e vorba paso ande levelosko than.

Tume kaj kamen te žanen majbut pakado šibako dikhimos šaj ginel maj dur ando kaver kapitelo. Khate ramol e Christina Rodell - Olgac majpaše so mothol o Europaicko Konsiljo leske šibako kompetencija aj komunikativno šibako žanglimos aj khate si vi jek sikhajimos sar thode von opre kodala štar šibake žanglimata level.

Grammatika

O sit'aritori trubol te žanel sar te den дума korekto romanes. Kodala šavora so baron ande jek familija kaj den дума romanes aktivano, von šiĉon de cinořarja korekto sar del o manuš дума, kaj ašunen les, aj kaj sumaven e šib. Kadala šavoren ĉi trubol len specialno šiĉarimos te žanen sar trubon te keren jek pušimos, vaj sar te den дума jeke romesa. De sar sit'aritori trubos te dikhes svakoneske šavoreske vorbimasko pušimos. Kodala šavora so šiĉon aj naj gad'a zurale ande vorba aj pušimata, o maj mišto si te ažutis len šukares, aj mukes len te formolin jek divano aj purmo tu sar sit'aritori te mothos la maj jek data, numa te avel vorta formolime romanes.

Khate maj si exemplori sar o sit'aritori šaj ažutil le šavoren so šiĉon lengi šib aj maj feder si te den дума mišto karing le elevori sar te des дума nasul karing lende.

- Maj angla sar te ramon le šavore, šaj ramos pe parno patreto jek skurto divano. Exemplo *Kaj muro dad si les jek cigo matori. Numa le paposki matora si maj zurali. Kaski matora si maj cigo? – Me kamav le grasten. Me ĉi kamav le žukelen. Voj ĉi kamel vaj le grastes vaj le žukeles. Voj kamel la muca....* Gad'a e šavora so šiĉon sar trubun o adjektivo te banjären aj vi sar trubun te phenen variso kana ĉi kamen romanes.
- E tema Me aj muri familja si jek tema kaj šaj šiĉares le šavora sar te žanen e manušenje pronomura. *Muri dej bušol Nadja. Muri bibi si e Sidja, muri dejaki phej si voj, voj si ansorime le Larsosa. Lenge šavora bušon Kati aj George von si mure veri. Amaro papo bušol Michel, aj me phenav leske Papo.*
- Kana e tema si pala le romengo trajjo de dumult atunĉi te kontrolis ke žanen le šavore so šiĉon žanglimos žane te phenen kadi vrama vaj angla kodi vrama. Kana o šiĉarimos si pa e anglune vramake sune, sar pa bući so von kamen te len vaj te

alon familja, atunči naturligi te dikhen, žanen le šavore sar te len hazna pa verbake tempusformi.

Sar sit'aritori tu site dikhes pala kodo ke le šavora so šiĉon te šaj bararen pengi šib korekto aj tu trubos te keres te šaj tromal le šavoren so šiĉon e šib te formolin divano korkoro bi te na daran. Numa tu trubos kana godi te des len o ĉaĉo korekto phendimos. Kana e majbara šavore so šiĉon kodolenge šaj phenes anda soste site phenel o manuš kade, te akhjaren aj te sikhaves lenge e gramaticka reglura.

Vi godo važno si te žanen le šavore so šiĉon ke kaver manuš den дума kaver dialektosa, e rom romesa maškar peste den дума kaver fĵalo. Sar ame das дума ande amari grupa naj maj láso vaj maj feder romanes sar le kavrengi grupake divano.

Kana ame das дума si but vorbi kaj ame lam katar le majoritetoski šib so si kruglom amende ande komuna. Kado naj ferdi ande romani šib. Svako šib barol aj phuterdol ando kontakto jek avrenca.

Kana nevimata avela ande komunikativo kerde von jek konstruktivaki nevi vorba *automobile* kaj si pe latin "variso kaj phirel anda peste korkoro". Ando finitsko, namcitsko aj ande maj but kaver šiba, lene e angluni vorba *auto*. Andi šveditsko lene e vorba kaj si pe o dujto rig kaj, aj phenen lake *bilo*. Ando englisitsko si e vorba *car*, voj si jek skurtimos anda e vorba *carrage* = vurdon. Ando šveditsko vorbimasko šib, si sa jek fĵalo vorba kaj bušol vurdon = *kärra*. Sar phenes ande ĉiro romano variateto?

Pe ĉi soska fĵalo kana lašares jek nevi vorba si vorta vaj ĉoro. Akana ande šveditsko šib si pherdo vorbi kaj lene anda englisitsko šib kaj si o pa e data (computero). Vi ame keras gad'a ande e šib e romani.

Ame sar sit'aritori mušaj te zuraras le elevori te na hamin šveditska vorbi kana den дума, ke si romane vorba pe sostegodi.

Sar thos opre e buĉi ande temako sit'arimos

SO- Anda o gor keras presentazia, te phenas pa soste si e tema. Zumadam te keras les skurto. Kon kamel te lel maj but inspirazia šaj dikhel ando CFR. Univar si vi ande amaro anglunimos aj vi ando CFR, te les ažutimos pa le temori.

SOSTAR – Ande svako tema formindam jek *generello molo* kaj si pe sa le aktivitori aj pe sa le berš aj svako šibako žanglimos. Si inke maj specifikalto *molo* kaj si ande jek than me le klasoke aktivitetori.

SAR – Ame das tuke idea sar jek sit'aritori, sar te keres introdukcija kaj le aktuala tema kaj ĉire elevori. Kado keres tu maj feder te vorbis lenca. O gindo me o introdukcija si ke le šavora so von šiĉon, te akhjaren e temaki buĉi. O introdukcija del tut sar sit'aritori jek chansa te dikhes le šavorengo hobo aj vi lengo intreso. Khate šaj dikhes te trubosa te keres lenca e centralno vorbi – akhjarimos ande e tema vaj so dikhes ke si te phandaves anda le aktivitetori so le šavora žanen aj so si lenge intresanto. Tu sar sit'aritori šaj sikhaves ĉire žanglimata aj šiĉarimos, te šaj troman le šavore te šiĉon maj dur , te dikhen aj inke maj but te šiĉon ande tema.

Klasakeaktivitetori

Kana ame keras buĉi te keras avri amare žanglimata pe le aktivitetori, ame keras svako buĉi korkoro. Pala jek vrama ame maladilam ande jek than aj dam ame дума jek avresa aj kompletalindam amare ideori, žanglimata ande jek than me le kaver ande grupa, aj las opre so si maj važno. Andagodo si le žanglimata pe le

klasakeaktivetori vi personalnoj aj vi ande jek than kavrensa anda e grupa. Sagad'a kamas ame, tu te keres: - *Gin amare ideori, aj tho vi tu kompletieringar te avel tuke aj kaj čire šavorenge pe hazna!*

Važne vorbi aj gindoskemapa, akhjarimaskevorbi aj vorbengoparo

Ker kado sar rutino tuke ke te ramos opre pe tabla antrego nevi vorbi, kan akhjares vaj dikhes le šavore či žanen. Phen butivar e vorba aj ramosar la butivar te len le šavore akhjarimos pe e vorba, aj muk le šavore te ramon ande peske bufaria so si, sar jek vorbimasko lista. Kana les tu ande jek nevi tema, si jek lašo ideo, te mukes le šavore te phenen vi von ideori, vorbi kaj malaven kaj e nevi tema. Kaj godo ame phenas *važne vorbi*. Ramosar opre kadala vorbi aj vi šaj cirdes jek linja maškar le vorbi, so maj paše si le vorbi jek avrestar si jek *gindoskemapa*. Muk te avel sar jek rutina kaj le šavore, te ramon opre jek gindoskemapa kana von korkoro site keren pengo planeringo pe školaki buči. Univar maj aktualto te barares maj systematitsko le šavorenge šičarimos ande le vorbake žanglimata. Gado šaj avel le vorbi kaj malaven ande jek than, exemplo, o verbo *te suven*. – Khate si vi o substantivo sar poxtan, pharni, kat, suv, thav, suvimaskomašinka aj gad'a maj dur, o verbo sar suvel, šinel, zumavel aj o adjektivo sar lolo, parno, ande kvadratori, řaja aj gad'a maj dur. Gado šičarimos phenas akhjarimaskevorbi. Jek kaver idea ando akhjarimaskevorbi si te kides maj but vorbi kaj malaven ande jek than, exempelo frukto, sar phenes pe le fruktori sar phabaj, ambrol aj gad'a maj dur.

Kaver data šaj žalpe te šičas pe *vorbengeparori* – šaj si vorbi (motsatser): rado – tristo vaj sinonymo: rado – baxtalo, brigako- briga.

Materialo so šaj len

O materialo so ame sikhadam si materialo so si amen ande amare diferentni variatetori. Anda godo si kaver metodakimaterialo ande gado punkto. Uni informatzia šaj les hazna ande svako šibakoverzia aj khate si le maj važne riga pe interneto.

- Skolverketeski rig e romenge: www.modersmal.skolverket.se
-Romani šhib.
- Skolverketeski rig te bestelin e bufaria: www.skolverket.se – Publikationer
- Skolverketeski rig pe metodo: www.multimedia.skolverket.se
- Utbildningsradiovosko materialo románas: www.ur.se/sagovarlden
- Svedisko Radiovoske paramiči románas: www.sr.se – barn/magiska skrinet
- Svedisko Radiovoske programo romanos: www.se.se – Radio Romano
- Le romane cajtungori Ę Romani Glinda aj Le Romané Nevimata

O Skolverket lašaren bufaria kaj site avela textori, diktori aj patretsi kaj si kaj o CFR. Gado materialo site avela gata kaj e tamna 2009.

Le elevorengi dokumentazia – Bućiake permi aj vorbengelista

Ame keras rekomendatsia tumenge te muken le elevori te čiden godo materialo so von lašarde aj so von kerde korkora ande jek A4 –permo. Ando Metodakimaterialo phenas ame kadala *Bućiake permi*. Vi godo mišto si te keren le elevori te aven sortime, vorta lašarde ande pengo materiálo tela e aktuelo tema. Jek lašo registro si pe 15 flikori. Atunči e angluni flika šaj avel pe e bući kaj si pe anglune tema Tema 1 – Me aj muri familja. Kakta thon von andre le elevori penge anglune patretsi pe peste, bućia kaj von trajin aj ande savi klasa phiren etc. Atunči svako berš le elevori thon andre neve bućia. Sa gad'a vi pe le kaver temori. Uni tema šaj avel pala but berš. Atunči le elevori aj o sit'aritori šaj dikhen khate so von kerdse. So si maj intresanto si te dikhes ande e Checklista (dikh tele) pe tema. – Godo del ažutimos aj del radoimos

te dikhen pe kalo aj parno ke čačas gele angle lsa šibasa! Svako elevo šaj avel les jek flika pe vorbenge listi. Le maj phure elevori šaj avel len jek flik pa a Grammatikake bučia. Jek fliko šaj avel informatzia le dejango aj e dadengo khereskonummero vaj kaver informatzia. Aj jek fliko šaj avel kaj le elevori, kaver materialo pe patresti, diktori, paramiči kaj naj pa le temori.

Akana jek firimos! Šaj kerdol pherdo materialo. Kam trubos te šudes pherdo rama pala jek vrama, aj te alos avri le "maj šukar" textori aj patresti. Khate sar sit'aritori trubol te dikhel ke te na šuden le elevori sa peski buči, anda godo ke von akana kam si ande jek periodo aj akhjardol glatitsko kaj le elevori so von kerde. Zumav atunči te sikhaves če dur avele ande pengo manušipe aj šičarimos.

Dikhimos pa godo so le elevori šičile

Kaj o CFR si jek tema kaj bušol **Checklista**. Ame zumadam pe amare elevori. Univar gadala listori ame akhjardam len pra bare ande amaro sit'arimos. Vi gadala listori ažutisarde defjalo mišto, sikhade vi amenge sar sit'aritori aj kaj le elevori, so žanen le elevori anda gor, aj sikhade sar kaj le temaki bučia šičile e šib e romani aj lene le elevori maj but kompetenzia. Anda godo ame či kerdam le checklistori kaver fjal, ame mukas tumenge le listori sar si, vaj šaj alos avri uni pušimata katar tumari sit'arimasko buči.

Jek kaver rig si te dikhes sar o sit'arimos gélas, te formulis jek **konkreto molo** so ande klasako aktiviteta alos te keres buči lasa. Atunči šaj dikhes direkto ke arese le elevori pe godola opre šudine molori. Ame formindam kasavendar "opre šudine molori" pe godola aktivitetori so dam. Kado le tuke sar jek exemplo pe čiro sit'arimasko plano. Tu šaj avel inke maj konkreto aj te hulaves opre pala e Checklistori kompetensori.

Vi leduj kadal riga kaj dikhes pala le elevonengi šib – aj žanglimos del tut sar sit'aritori lašo ažutimos po **Žanamasko Utvecklingsko plano** (IUP) so tu site keres čire elevonensa aj lenge dejansa aj dadensa.

Ame so kerdam e buči metodaki materialo si:

- **Angelina Dimitri Taikon**, sit'aritorka ando Roma Kulturklassa ando Stockholma. Sit'arel elevori ando F-klasa – 9 klasa, ande pherdo diferentno šibako žanglimos, kelderashas aj vi kaver variatetori.
- **Fatime Miftar**, dejaka šibaki sit'aritorka ando Vänersborg. Sit'arel ande jek relativno bari grupa, kaj si le elevori ande sa godola berš, le elevori butivar žanen mišto arlitska
- **Iren Horvatne**, dejaka šibaki sit'aritorka ando Malmö. Sit'arel elevori ande sa le berš, butivar ande cinoře grupori ande hamime beršenge, aj but diferencialno šibake žanglimos. Lovaritska.
- **Jasminka Demirovska**, dejaka šibaki sit'aritorka ando Trollhättan. Sit'arel elevori kaj si len mišto žanglimos ando arlitska khatar i F-klasa aj opre.
- **Kani Miftar**, dejaka šibaki sit'aritori ando Vänersborg. Sit'arel relativno bare grupa ande jek than me maj phure elevori kaj žanen mišto arlitska.
- E **Christina Rodell Olgac** ramonda o anglunimos pa o CEFR aj pa CFR dikhimos pa o žanglimos šibako aj pa šibako kompetenzia.
- E šerotno pe projekta aj redaktori pe o materialo sas e **Mai Beijer**.

Ame kamas te avel pe čiri hazna gado materialo. Akana si pe gadala síba arlitsko, kelderassistko, lovaritsko aj švedidsko. Site avela vi pe englistisko, te šaj avel pe hažna vi ande kaver thema. Ame kamas maj angle te avel kako materialo maj dur, te šaj keras vi pe kaver dialektori o matrialo te šaj len vi le kaver rom ando Švedo leski hazna.

Ame intressil te las le konstruktivno kritika, te kamesa šaj des дума kaj o Skolverket kaj len sama pala gad'a bući katar o 1 oktober 2008. Kaj si gado materialo ando digitalno forma šaj paruves aj maj vušoro šaj keres parudimos te saste avel gado materialo sar jek bufari. Sa gad'a zumavas te lašaras jek šukar layout., te kamesa maj feder textori šaj ramos les avri ande jek pdf-filo.

Stockholm ando decembro 2008

But bax aj sastimos tumenge!

Angelina, Fatime, Iren, Jasminka, Kani, Christina och Mai

DIKHLIMOS

OPRALUNO DIKHLIMOS	2
METHODMATERIALO KON SIT'AREL ROMANI ŠIB SAR DEJAKI ŠIB.3	
DIKHLIMOS	10
EVROPAKO DIKHIMOS PE ŠIBAKO ŠIČARIMOS – CFR	11
ŠIBAKE LEVEL PALA O CEFR AJ CFR	13
ROMANIPE	15
TEMA 1 – ME AJ MURI FAMILJA	17
TEMA 2 – MURO KHER AJ O AKTIVITETO KHERE	26
TEMA 3 – MUŘI KOMUNA	34
TEMA 4 – ROMENGI ZANTUR AJ OKUPACIJE	39
TEMA 5 – DŽESA BARE AJ PATIVA	45
TEMA 6 – ANDE ŠKOLA	51
TEMA 7 – TRANSPORTO AJ DROMESKE BUČI	58
TEMA 8 – XABE AJ GADA	63
TEMA 9 – VRAMA, BERŠESKE ŠTAR SEZONE AJ LE VREMI	70
TEMA 10 – NATURA AJ ZIGENI	77
TEMA 11 – HOBI AJ KULTURA/ARTA	84

EVROPAKO DIKHIMOS PE ŠIBAKO ŠIČARIMOS – CFR

Ži anda le berš 1970 kerda bući o Evropako Saveto te len sit'aritori aj šibake studentori jek dikhimos pe o šibako šičarimos sar jek aktiviteto kaj si direkto te keren bući. O celo pe gado žanglimos sas te zuravol sa le evropake studentori lengo žanglimos ande e šib e englisicko. Ande gad'a bući thode von difirenti "levelo pe šibako žanglimos", te šaj keren sa le studentori aj te len hažna, aj te birin te keren o maj vušoro "o angluno levelo". Ande Švedo bararde e bući pe o dikhimos pe o šibako šičarimos, te avel ando šveditsko sit'arimos kaj le studentori kaj aven katar kaver thema.

O Evropako Saveto, vi von bararde e bući pe o dikhimos pe o šibako šičarimos, te avel pe sa le šiba kaj naj pe e daki šib. So si maj važno, si o interakcija maškar le šibake žanglimata (akhjarimos aj komunikacija) aj e školaki bući bušol akana "morderna/neve šiba ". Ande le phurane sit'arimata bušolas e školaki bući " šib kaj naj prinžardi" aj khote sas važno o akhjarimos, le ramome rama aj te boldes e šib kaj jek kaver šib.

O dikhimos pe o šibako šičarimos sikhade o Evropako Saveto ande jek raporto, **The Common European Framework of Reference for Languages, 2001 (CRF)**. Vi gado dikhimos si o profundo kaj o šveditsko ramosko plano pe le neve šiba. E Evropako sit'arimasko ramosko plano pala e romani šib, **CFR** o angluno katar o **CEFR** kaj si pe e daki šib. O šerotno pe o CFR si sa godo ženo kaj del adveto kaj CEFR, vi te sas len rom sar pengi referensijake manuš.

Khate avel skurto divano anda le maj važne khotora anda CFR:

1. E šib si o profundo ando manušipe. E šib si te des дума vaj das дума antrego vramja te keras komunikacija aj te das дума jekavresa pe pherdo fjalori. Gadala komunikaci šaj hulaves len ande duj khotora, jek si kana des дума avri aj socialno ande jek than kavrensa, aj o dujto si kaj si maj privatno aj maj andre. Ame šaj das дума exemplo, me aj familija, baratsi aj bućiake baratsi, te inkeras čidinimos, te predika vaj te inkeras divano, te ramonas privatno vaj officiejlane lila, te phenas paramiči vaj jek historia. Sa gadala exemplori si difirenti metodori pe komunkatcija kavre manušensa. O dujto komunkatcija vaj kana das дума si amare gindori. Kana ginas jek kniška, si amen jek divano amensa korkoro kaj či ašundol, kaj si ferdi maškar o manuš kaj ginel. Vi gado keras kana ame univar ašunas. Vi godola metodori sar ame las hažna anda e šib, kana ame das ame gindo pe vareso, exemplo, kana či aves pe vramja pe jek than, phirel čiri godj aj das amen gindo so te phenas aj so te na phenas, vi kana žas kaj o doktoro bešas aj das ame gindo so te phenas kaj o doktoro, vaj te si tut pušimata kaj o doktoro.
2. La bućiaki komunkatcija si ande *šibake aktivitetori*, kaj šaj hulaves ande štar khotora: *kaj les, kaj keres, interakcija aj so phenes* (englitsicko mediation). Kaj les, si pa akhjarimos pe kavre manušesko šib, vi kana den дума aj vi kana ramon. Kaj keras, si pa kana ame das дума aj ramonas. Interakcija, si pa kana das дума vaj ramonas maškar duj žene vaj maj but žene. So phenes, si pa kana keras tolmaš, atunči si komunikacija maškar duj žene vaj ande jek grupa, kaj či birin te avel len komunikacija vaj te den дума anda jek data, exemplo, kana des дума kaver šib.
3. Te šaj das ando gor te das дума ande sa le šibake aktivitetori, atunči ame las amoro *šibako komunaktcijako aktiviteto* angle. Gado šibako komunaktcijako aktiviteto, si kanan biris te des дума pe pherdo fjalori, atunči si tut kompentecija

ande le vorbi, le hangori aj ande savi ordina aven le vorbi kana lašaras jek svato ande gad'a šib kaj ame das дума. Aj inke maj dur šaj las hažna anda šibako komunaktijako aktiviteteto te akhjaras jek vaj maj but šiba, vaj kana ame das дума jek kaver šib. O manuš univar či del pe gindo ke žanel te kerel sa gadala bučia. Butivar ame keras pi te das amen gindo, atumatisk žal amenge, maj but ande amari daki šib keras gado.

4. Sar ame das дума maladol pe ande savi situatcija sam. Te sam khere la familija, ande škola vaj kaj o doktoro vaj das дума ternimatsensa vaj phurensa, atunči ame malavas svakonesa. Univar či das ame gindo, ke malavas ande sa le situaciji. CEFR, ginde avri štar centralno riga pe *šibako akiviteto*: maškar manuš, privatno, škola aj sit'arimos aj buči.
5. Sar ame das дума maladol pe ande savi situatcija sam. Ame das дума sar maladol pe kon si o manuš. Vi gado si kana ame ramonas, te si kaj varekon kaj žanas vaj kana ramonas kaj le raj. Godo si *e šibako sociologiska kompetecija*. Sar sit'aritori ame das дума kaver fjalo me le elevori, sar kana das дума me lenge deja vaj dada. Ame malavas pala svakoneste sar das дума, butivar či das ame gindo aj ferdi keras gad'a. Vi maldolpe savi traditcija, kulturo aj zakonori si ande jek them vaj ande jek grupa. Ame las godo o zakono aj e traditcija kana das дума vaj ramonas varekake. Maj si amen jek kompetecija, jek *kompetecija pe hažna*. Šaj phenes ke o kompetecija pe hažna si kana les vorta hažna pe e šib, sar exemplo kana des lašo džes, vaj kana řodjis jek manušeke, vaj sar phenes kana jek manuš žal pe gava.
6. Te des дума vaj kana si tut komunaktija šaj phenes ke vi vo manuš si les jek buči kaj si ande jek than. Te šaj keras le bučia mušaj ame te las difirenti metodori, vaj vareso kaver te akhjaras kana das дума aj ramonas rama. Či trubonas te keras godo, kana si pa varesoste kaj žal amenge pe rutina vaj automaticko, aj či das ame but gindo.

O CEFR či phenel sar trubol o sit'arimos te avel ande škola. Sar o manuš lel hažna pa e šib, sikhavel savatar sit'arimos trubol te avel ande škola pa e šib. O sit'arimos trubol amendar te avel difirenti šibake metodori kana das дума vaj ramonas. Godo ažutil amen te dikhas so si maj važno ande ramosko plano pala e romani šib, numa sar ame das думе e šib aj sar šičaras avri e šib sar sit'aritori. Gado del vi zor kaj o ramosko plano pala e romani šib, te avel zor pe le bučia ande tema te šaj avel sar jek podo maškar e klasa aj le rom.

ŠIBAKE LEVELORA PALA O CEFR AJ CFR
E tabella si khatar o ROMANO VERJIA CFR

Ando CEFR si inke duj levelori C1 aj C2 so ramonde maj mejen pa a šibako levelora so ando CFR naj ande so o majbut si pe e 6-16 beršenge studentura.

		A1	A2	B1	B2
A K H J A R I M O S	Ašundimos 	<p>Me šaj akhjarav, prinžarav vorbi aj biriv divano, save si phangle mansa, mura familjasa, aj save si direktno, konkretno krujal, kana des дума lokošes aj vužes aj vorta</p>	<p>Me šaj akhjarav divano aj le maj but vorbi, save si pe sama katar direktno personalno, relevantanica (po exemplo personalno aj familjarno informacija, šopingo, lokalno domena, bućaki trjaba). Šaj akhjarav o šerotno punkto kaća `k xarni, vužes aj vorta, prosto vjašta aj informacija.</p>	<p>Me šaj akhjarav le šerotno punktori katar jek vužo aj vorta, standardno divano pa familjake bućia, save regularno arakhas ande bući, ande škola, vaj pe hodinimaski vramja aj gad'a maj dur. Šaj akhjarav le šerone punktori katar diferentni radioske vaj televizijake programori, save si pa aktualni buća aj pa aktualni tema, kaj si personalno vaj profesionalno interesantni, te avela e presentacija vužes aj vorta aj na prja sigo.</p>	<p>Me šaj akjarav jek maj phuvlo divano aj lekcije aj maj kompleksni argumentoske linije, te si e tematika prinžardi. Šaj akhjarav le maj but nevimata katar TV aj le programori pa aktualni pušimata. Šaj akhjarav le maj but filmur ande `k standardno dialekto.</p>
	Ginavipe 	<p>Me šaj akhjarav familjake anava, svatori aj but prosti divanori, po exemplo pe le reklame aj pe le plakatur vaj ande le katalogori.</p>	<p>Me šaj ginav tekstori, te si von vušori aj naj prja phare. Šaj arakhav jek specifično informacija ande le prosto, svako đeseko materialo, sar kaj si anonse, prospektur, menjur aj trafikoske planori thaj šaj haćarav xarne, prosti personalni lila.</p>	<p>Me šaj akhjarav tekstori, save si ramome ande jek svako džeski šib vaj ramome ande jek šib kaj si phangli mura bućasa. Me šaj akhjarav deskripcije pa pušimata, akhjarimata, aj ambicije ande personalni lila.</p>	<p>Šaj ginavav artiklori aj raportorr pa amara vramjake problemur, ande save le avtorur ankeren partikularni dispozicije vaj opinije. Šaj akhjarav e moderno literaturaki proza.</p>
M G I N E M O S	Vorbaki Interakcija 	<p>Me šaj kerav komunikacija pe prosto sama kaver manušensa, te si von getime te del anglal vaj te formuliril buća maj lokhes, te den дума maj lokhes aj te ažutil ma von, te formuliriv goda so kamav te phenav. Me šaj thav pušimata aj šaj dav anglal pe lokhe pušimata pa buća kaj si but potrebni vaj kaj si e tematika but prinžardi.</p>	<p>Me šaj dav дума ande le rama te avel vušoro rutinake bućia kaj trubol jek vušoro aj direktno informacija kaj si prinžarde bućiaaj aktivitetori. Me dav ando gor defjal skurtsi socialne replikori, vi te naj dosta te inkerav korkoro o divano.</p>	<p>Me šaj anklav o gor la situako kana tradav ande jek regiono kaj phenel pe gadi šib aj kako bajo žal. Me šaj dav ande jek konverzacija te si e tematika pa familji buća vaj pa buća, kaj si katar personalno interesa vaj pa permanentno svako džesko trajo (po exemplo familija, hobi, bući, dromeski trjaba aj aktualni pušimata).</p>	<p>Šaj kerav komunikacija vi xancí maj spontano aj xancí maj fugo, goda kerel e interakcija le manušensa, kaj phenen pe peske daki šib, sa maj but realno. Šaj participiriv aktivno pe diskusija, pa prinžarde kontekstur taj šaj anzerav vi eksplikacija pa muře opinije aj muře motivacije.</p>

	<p>Vorbaki Produkcija</p> 	<p>Me šaj lav hažna prosti divanori aj šaj dav дума pa goda kaj trajiv aj šaj dav дума pa le manuš, saven žanav.</p>	<p>Me šaj lav hažna jek seša katar diferentni fraze te mothav xarnes pa muři familija aj pa aver manuša, pa trajoskê kondicije, pa muři edukacijaki situacija aj pa muři akanutni buči vaj pa muři buči, kaj sas ma maj anglal.</p>	<p>Me šaj phandav divano ande jek prosto drom, te dav дума pa personalni akhjarimata aj pušimata aj te dav дума pa mure sune, esperianse, aj ambicije. Xarnes šaj dav eksplanacije pa muře opinije aj planori. Šaj mothav jek paramiči vaj šaj sikhavav le šerotne punktori katar jek kniška vaj katar jek filmo aj šaj dav дума pa mure reakcije.</p>	<p>Šaj presentiv vušori aj vorta, detajlori deskripcije pa jek buhlo subjektongo řindo, save si phangle kodolasa, so si mangê interesantno. Šaj dav explikacija pa jek aktualno tema, aj šaj sikhavav opre aj o kontra kata diferentni opcije.</p>
--	---	--	---	--	--

ROMANIPE

Gadi tebella si lini khatar o ROMÁNO VERZIONO CFR.

Ame buflardam o romanipe ande amare ideori pe a klasake aktivitetori. Te saj avel mišto o sit'aritori univar te kontroli kaj si le studentongo šibakolevelo akana pa romanipe.

		A1	A2	B1	B2
A K J A R I M O S	A Š U N E S	Šaj akhjarav le vorbe pa familjake membrori, khereske aktivitetori, hurjarimaskê aj xamaske buća, familjake zakonori, le maj importantni pativa aj komemorije, gilia khelemos, paramiča, hodinimaskê aj sportoske aktivitetori.	Šaj akhjarav l prosti instrukcije aj performacija ando kher/ande komuna. Šaj akhjarav jek prosto exemplo katar le ‚zakonuri, kaj si phangle le svako džeske trajosa. Šaj akhjarav le šerotne punktur aj intenzije katar jek prosto paramiči.	Šaj akhjarav jek paramiči vaj jek anda jek data pa peski familija vaj komuna. Šaj ašunel jek divano paj Ŗomengi historija, Ŗomenge tradicije vaj pa drom lengo trajosko aj kam akhjarav le šerotne punktur.	Šaj akhjarav ando detajlo jek buflardo divano pa Ŗomengo trajo, paj Ŗomengi historija vaj Ŗomengi kultura kaj kerel vi komparacija maškar goda so nakhlo aj so si adžes aj presentiril le trjabe save anel e nevi ljuma.
	G I N E M O S	Šaj akhjarav aj prinžarav le anvake vorbe pa familjake aj komunake membrur aj aktivitetori, pa buća ando kher, xabe aj hurjavimos, le anava kata familjake aned jek than aj gilia aj maj dur, te line len sama pe jek plakato, pe jek ‚flash card‘ vaj pe jek lil.	Šaj ginavav aj šaj akhjarav jek prosto divano, po exemplo jek familjaki aned jek than, savi hasnil prinžarde aj but frekventirime svatori. Šaj ginavav aj šaj akhjarav prosti divanori pa le Ŗomengo trajo, aj Ŗomengi historija aj Ŗomengê tradicije, tela kondicija, le vorbe ando divano si prinžarde aj but frekventirime.	Šaj ginavav aj šaj akhjarav jek pe le berš apropiatno ande jek than pa le Rom aj lengi eksperiansa ande nakhli vramja aj ande akanutni vrami.	Šaj ginavav aj akhjarav jek detajlirime deskripcija pa goda, savo efekto le Romengo trajosko modo sikhadelo ande svako džeseko trajo. Šaj ginavav aj akhjarav jek andejek than pa le eksperianse katar le Rom vaj katar e grupa. Šaj ginavav aj akhjarav e biografija te ašunava romanos.

ŘOMANIPE

		A1	A2	B1	B2
A K H J A R I M O S	V O R B A K I I N T E R A K C I J A	<p>Řaj puřel pa buća ando khêr.</p> <p>Řaj del anglal bivorbako vaj numa jeka vorbasa vaj řaj del desja xarnes anglal pe puřimata pa peski familija, pa pesko kher, pa pesko hobi pa peski aktivitetori aj eksperianse aj pa goda, so si leke/lake drago taj so na.</p> <p>Řaj del opre jek lařo dřes aj řaj del anglal.</p>	<p>Řaj puřel aj řaj te del anglal pe prosti puřimata pa Romengo societeto pa le Romengi historija, le zanatur aj okupacije, o modo le trajosko aj pa tipiĉni pecimata aj aktivitetur.</p>	<p>Řaj puřel aj te del anglal pe puřimata fjal de fjal pa aspektur katar Romengo trajo aj le Řomengi kultura.</p> <p>Řaj diskutuil pa importantni zakonori ando trajo le Romengo.</p> <p>Řaj del anglal pe puřimata pa pesko trajo aj pa goda, sar dikhel le tradicije katar le Romengê familije.</p> <p>Řaj puřel aj řaj te del angle pe puřimata pa importanca kaj si pa edukacija pala le Rom adřes.</p>	<p>Řaj diskutuil detajlirime pa tradicije kaj Romengê komune aj o efekto pe svakone dřesesko trajo.</p> <p>Řaj diskutuil detajlirime pa importantni performacije aj pa le puřimata katar romane familije aj romane komune.</p> <p>Řaj diskutuil aj řaj sikhavel la edukacijaki importanca aj le têrnimatang chansa kaj edukacija.</p>
	V O R B A K I P R O D U K C I J A	<p>Řaj hařnil kijakê svatur vaj bazakê fraze, te vorbil paj familija, pa khêr, pa aktivitetur, pa koda so kamel aj so ĉi kamel.</p>	<p>Řaj hasnil jek frazaki serija te sikhavel jek aspekto kata Romengo trajo vaj kaj Romengi tradicija.</p> <p>Řaj hasnil papuře vaj plakatur, te del jek prosto eksplikacija pa partikularni teme, save si phangle le Romenga historijasa vaj tradicijasa (po exemplo o drom katar Indija, zanatur ande partikularni regionur etc.).</p> <p>Řaj mothol jek prinřardi paramiĉi, so ařunda, prostone frazenca.</p>	<p>Řaj del, apropiatno pe peske berř, svato pa trajosko drom aj le responsibilitetur katar le têrnimata ande jek romani familija.</p> <p>Řaj del svato xarnes pa jek aspekto ando trajo le Romengo, ande historija vaj ande kultura.</p>	<p>Řaj anzarel jek detajlirime presentacija pa Romengi historija aj kultura aj řaj sikhavel le esencialni punktur pa goda.</p> <p>Řaj del duma detajlirime pa siĉuvipe kaj romani řib aj řaj sikhavel exemplor katar diferentni romana řibakr varijitetori.</p>
R A M O S		<p>Řaj kerel kopije vaj řaj ramol svatur vaj liste phangle la familjake membronca, řaj ramol pa svako dřeske aktivitetur, pa khêreskê buća, pa xabe aj hurjarimata aj pa importantni puřimata.</p>	<p>Řaj ramol cinoře divanori kodolasa, te hařnil prinřarde svatur, pa jek aspekto kaj Romengi historija vaj pa jek aspekto kaj Romengi tradicija vaj te del jek cinoři deskripcija katar jek prinřardi paramiĉi.</p>	<p>Řaj ramol jek cinořo divano pa jek dřes ando trajo jeka romani familjako; pa importantni aktivitetur ande jek Řomengi familija; pa historija le Romengi ande jek lokalno distrikto katar regiono.</p>	<p>Řaj ramol jek vuřoro aj vorta detajlirime divano pa Romengi historija aj kultura aj vi paj importanca katar goda adřes pe sama katar lokalno distrikto vaj regiono.</p> <p>Řaj ramol jek vuřoro aj vorta detajlirime divano pa goda, sostar řiĉol e romani řib aj pa importanca katar diferentni karakteristike ande řib katar kaver regionori</p>

TEMA 1 – ME AJ MURI FAMILJA

Me aj muri familja si jek centralo tema ando sit'arimos kaj le romane elevori. E familja si važno kaj sa le rom, aj ande romani familja si pa o dad aj pa e dej, vi e mami aj le papori, e bibia aj le kak aj le kusinori. Khate le elevori šaj thon paše jekvares pengi familji jek kaver familjasa kaj naj rom ando Švédo, e vorba familja kana pominisaras akjharen numa dej, dad aj le šavore. E romani familja forminda jek specialno identiteto aj zurarimos kaj le romane šavore. E familja si de fjaló zuralo maškar le rom.

Dikh vi pe: E Tema 2 – Muro kher/o karavano aj lenge aktivitetori, Tema 3 – Muri kommuna, Tema 4 – Romenge zanatur aj okupacije aj e Tema 6 Le bare džesa aj pativa

O celo pe savore

- Le elevori žanen le familjako anav aj sar te phenes vorta kaj savore
- Le elevori identiteto aj lengo pačamos ande lende te zuravon te len maj but žanglimos aj pa pengi rolla ande familja.
- Le elevori akjharen aj sikhaven respekto kaj maj phure manušenge.
- Le elevori šičile maj but pa pengi familjaki visa aj pa pengo romano grupa.
- Le elevori lene patreto pa kavera manuš aj sar von trajin, aj bararde pengo žanglimos te akjharen aj te respektálin kaver manušen sar von trajin kaver fjaló.

Introdukcija pa e tema

O sit'aritori kerel presentacia pe e tema "Me aj muri familja" te šaj dikhen aj te sikhaven la familjako centralno platso maškar le rom. Angla so lenpe le elevori te keren e bući, tu šaj presentis tiri familja aj te phenes lenge pa tute, kon tu san, sosa keres bući aj maj dur. Mišto si te sikhaves konkretno so tu kames katar le elevori, aj so tu ažukeres lendar aj savatar rezultato tu kames katar le elevori, angla so te keren penge bući, exemplo: kana kames katar le elevori te lašaren jek anaveski plakato – sikhav opre sar čiri anaveski plakato anel! To žur te ažutis le elevori te barol lengo žanglimos aj sar von len hažna ande lengo šičarimos maj angle ando trajó.

Kana keren bući ande hamime grupi, so si važno te avel e informatcija aj te avel le bućia te šaj malavel pala sa le berš aj pe sa le šibake levole.

O materialo – divanori, patreysi, vobengelisti, cheklisti – so le elevori lašaren trubon von te kiden ande penge **Bućiakepermi**. Godo si A4 - permi registorca.

Le elevori šaj kiden sa le neve vorbi ande e flika ando Bućiakepermi vaj ande kaver ramomaske hertiji. (Pa gado majbut si ando Angluni rig.)

Važno si te keres bući pala lenge berš so maladolpe kana le formela aspektora pa e šib aj pa gramatika. Tu šaj dikhes pala jek aspekto, tela jek tema, exemplo: sar keres le manusikane pronomura tela gadi tema.

Klasako aktiviteto 1:1 - Me

Berš: 7-14 berš

Levelo: A1

O celo pe le aktivitetori

- Le elevori žanglimos barol aj lengo manuŝipe zuravol
- Le elevori ŝaj dikhen pes korkoro kruglom e ljuma.

Metodora aj sar te keres bući

Pala e temako introdukcija gado sit'arimake lekecija site avel numa pe le elevori, pa lende. O divano ande grupa anglunes te avel pa manuŝ, te sam sa jek fjaló vaj sam kaver fjaló. Pala godo si aktualno te das дума pa amare anglune anava aj anda sostar dine amen gado anav aj ke ame identifikalinas ame amare anavensa. Kaj le rom si butivar vi jek gažikano anav kaj si len oficialno, aj jek anav kaj si romano.

– O sit'aritori ŝaj phenel so voj žanel pa pesko anav.

E angluni bući si ke von, le elevori site laŝaren jek anavesko plakato. O sit'aritori ažutil godale elevori kaj inke či žanen te ramon pesko anav opre pe e tabla, te ŝaj dikhen aj von korkoro te ramon tele pesko ananv. Kana laŝarde le trubon te makhen aj te ŝukaren o plakato. Le maj phure elevori kaj birin aj kaj si len žanglimos pe e computer te ŝaj keren penge anaveske plakatori pe e computer.

Kana laŝarde khata o plakato te makhen le elvori jek patreto pa peste. Le ŝavore korkor purončin sar te anel o patreto aj kon si lensa opral po patreto.

Tu ŝaj sikhaves jek makhlimos pe tute, kaj sikhaves soski farba si tut pe le jakha, pe le bal, če lungó san aj maj dur. Tu ŝaj ažutis le elevori te makes vorbi, aj te ramos le opre pe e tabla, aj alos sa gad'a farbaki karandaž aj te ramos pe e tabla. Exemplo: Le bal **kale**, le jaka **vuneto**, lake vunzi si makhle **lole** aj maj dur. Pe kado levelo kam trubos te ažutis le elevori te kamena te len mučura če lungči si. Muk te mučurin jekavrest.

Kide sa ande jek than lenge patretsi. Svako elevo ŝaj presentin pesko patreto aj o sit'aritori ažutil le elevori aj puŝel puŝimata so si lenge maj važno ando patreto. Vi o anavesko plakato aj o patreto pa peste te garaven ando Bućiako permo.

Khereski bući

Le elevori si len bući kaj e kaver data te len pensa jek patreto/jek foto kana von sas cinoře. Von te puŝen penga deja aj dades, sar von sas cinoře, exemplo, te rovena but vaj sas laše aj maj dur.

Gramatika

Ande gado aktivitato del tu zur sar sit'aritori jek naturligo chansa te dikhes le elevori te žanen te mothon le personliga – pronomura (me, tu, voj, ame, tume, von). Gado tu keres kana des дума me le elevori aj dikhes sar von gindin pa peste aj sar si kavrensa. Te si varisavo kaj le elevori či birin vaj či žanen, na phen kanči aj ramosar tuke tele ande čire rama. Godala elevori kaj žanen te ramon ŝaj keren jek lista pe le personliga pronomonca.

Klasako aktivitetó 1:2 - ME

Berš: 7-14 berš

Levelo: A2

O celo pe le aktivitetori

- Le elevori žanglimos barelo aj lengo mauŝipe zurajlo.
- Le elevori ŝaj dikhen pes kavrensa so si kruglom lendar.

Metodori aj sar te keres bući

Ker sar si opral aj ker lensa anavenske plakatori aj te phenen pa peste korkoro. Le elevori pe gado levelo trubon te žanen te ramon jek svato kaj lelpe vaj getol: - Me bušuvav, Muri adresi si '....., Muro kheresko numero si

Jek kaver bući kaj šaj keren le elevori si efa (7) řeti, jek mařkaral aj řov (6) kruglom. Ande e mařkaroni řata te ramon le elevori pengo anav, ande le kaver šaj ramon: exempelo pesko favorit xabe, farba, musika, řigeni, manuř aj so von kamen te keren. Von šaj ramon pengo anav, aj e angluni vorba ande lengo anav te ramon vareso pozitivno pa peste korkoro. Atunći te keren bući ande jek than kavrensa aj te keren sa jek řjalo, te ramon e angluni vorba ando anav vareso pozitivno pa pengo barato, sar exempel řukar –Sofia. Šaj keres inke bući aj te arakhen neve vorbi kaj šaj phenes pe duj řjalori, exemplo – řukar, laři aj gugli – vaj te arakhes vorbi kaj si boldines, lařo-čořo, řukar-řungali, gugli-řukli.

Tu kide sa so le elevori ramonde , aj tu ramosar opre pe e tabla, le sinonimori aj le boldine vorbi. Tho le vorbi ande skurtsi svatori, atunći kerdol maj vuřoro kaj le elevori te řiřon le neve vorbi.

Gramatika

Pe gado levelo le elevori aba žanen aj sar te thon le personliga pronomura ande svatori. Te avas řel pe jek řel šaj puřes le vaj mukhes le elevori te ramon o pronomo so řal pe kothe, exemplo: Kaj beřel e Patricia?..... beřel pe Barivulica.

Tu šaj les opre le ginimaske numera te trubola, te phenes kana si pa adreso aj pa kheresko numero.

Khereski bući

Sar si opral. Le elevori šaj keren gata khere vaj te keren maj dur e lista pa e sinonimura aj le boldine vorbi so von kerde ande řkola.

Klasako aktiviteti 1:3 - Me

Berř: 7-14

Levelo: B2

O celo pe le aktivitetori

- Le elevori řanglimos barelo aj lengo manuřipe zurajlo.
- Le elevori šaj dikhen pes kavrensa so si kruglom lendar.

Metodori aj sar te keres bući

Le elevori pe gado levelo šaj ramon pengo anavesko plakto vaj šaj ramon les pe computer. Von šaj len hařna pe e computer te roden maj dur so aj kathar avel lengo anav.

Le elevori šaj ramon jek skurto svato vaj divano pa peste korkoro. O sit'aritori šaj ařutil te des len ideori sar te lenpe ando svato, sar exempelo; – So raduil tut? Kana akhjares tu baxtali/baxtalo? So kerel tut xolariko? So kerel tu te rodes aj te puřes but? Vařno si ke le elevori akhjares so von ramon tele aj te avel pa lende, aj te aven lenge řero pe thaneste. O kaver levelo si, te keren presentatcija kaj le kaver řene ande grupa, pa soste von ramonde.

Gramatika

Tu šaj keres kontrola pe le elevori te žanen te ramon le personliga pronomer ando profundoske forma (nominativa) ande le svatori kaj von ramonde. Tu šaj kompletis

pušemata karing le elevori, kaj si lenge mušaj te phenen le pronomura, sar exempel: Kana kerdol e Patricia xolariko? xolavol kana varikon prasal la.

Le elevori šaj ramon jek lista pe le pronomura ande penge Bućiake perma/Vorbengi lista.

Khereski bući

Vi pe gado levelo, le elevori te anen pensa jek patreto/foto pa peste korkoro kana sas cinoře, ke o dujto bući si pa "Kana me sima cinoři/cinořo".

Le elevori šaj kompletin le svatori kaj von ramonde aj šaj thon le andre ando Bućiake perma.

Klasako aktiviteto 2:1 – Kana me simas cinoři/cinořo

Berš: 7-14

Levelo: A1, A2

O celo pe le aktivitetori

- Le elevori manušipe zurajlo pa žanglimos pa peste aj pa lengo than ande romani familja.
- Le elevori akhjaren phanglimos ande pengi romani grupa aj bareli kaj šičile maj but katar avel lengi familja.

Metodori aj sar te keren bući

O gindo ande vorta gad'a klasako aktiviteto si, te žanen le elevori pa pengo mištimos so lenge deja, dada, familja aj lenge njamori dinele aj te barares lengo žanglimos pa lenge familjake historija. Khate les tu anda gor te phenes pa tute kana sanas cinoři/cinořo. Phen kaj le elevori anda sostar si važno te žanen penga familjaki historija, aj tu šaj phenes lenge, ke von šaj aven barimatange anda pengi vitča. De дума le elevonensa sar von sas cinoři/cinořo aj zurar ke svako ženo si unika aj gado si jek pozitivno.

E bući si ke le elevori keren jek presentacija ande patretsi/foto aj vi vorbensa kana von sas cinoři/cinořo. Von te makhen ando kleo o patreto/foto pe jek hertija vaj te čirden les ande jek kopiator, aj thos ande Bućiake perma. Anglunes den tumenge дума so le elevori ašunde khater penge deja aj dada, ramosar opre pe e tabla le neve vorbi. Godala elevori kaj žanen te ramon, te ramon jek skurto svato paše o patreto/foto.

Opral o rubriko te ašel lengo anav aj lenge berš. Tu ažutisar godalen kaj či žanen te ramon, tu ramos opre pe e tabla le maj važni vorbi, sar exempel: E Patricia si jekeski, cinoři/cinořo, raduimakso šej, vaj Patricia jekeski (1), asal.

Gramatika

Khata maj dur žas aj dikhes so žanen le elevori te bandjaren le personliga pronomura ando ackuzativo (man, tut, les, la, amen, tumen, len).

Klassako aktiviteto 2:2 – Kana me simas cinoři/cinořo

Berš:7-14

Levelo: B1, B2

O celo pe le aktivitetori

- Le elevori manuŝipe zurajlo pa žanglimos pa peste aj pa lengo than ande romani familja.
- Le elevori akhjaren phanglimos ande pengi romani grupa aj bareli kaj ŝiĉile maj but katar avel lengi familja.

Metodori aj sar te keres buĉi

Le elevori pe gado levelo ŝaj phenen pa peste korkoro aj sar sas kana von sas cinoři/cinořo, aj lengo ramomos varialijpe pala lenge berš sar von žanen te ramon.

E tema si laŝardo te avel sa jek fjalo kaj le elevori pe levelo A1-A2, aj kana le elevori phende so lenge deja aj dada phende kana von sas cinoři/cinořo aj ramonde le neve vorbi, trubon le elevori te ramon svato kaj penge patreŝi/foto. Ferdi akana le svatori kaj le elevori ramonde ŝaj den le tuke, vaŝno si te phenes pa lengo svato so ramonde .- Zurarle ande lengo ramomos aj vaste opre godo so si laŝo aj na tho tut te vortos le vorbi kaj ramonde ĉores.

Gramatika

Vi pe gadala levelori ŝaj žas maj dur lensa te len haŝna le personliga pronomura ande kaver phagajimasa pe palunimo (kasusi). Te žanen le elevori vaj ĉi birina, ŝaj dikhes lensa sar te phages le formi, ŝaj keren e buĉi ande jek than aj te ramon le vorbi ande pengi lista sar te phagen le vorbi.

Khereski buĉi

Sar khereski buĉi ŝaj roden le elevori anda savi grupa avel lengi familja aj ŝaj avel len puŝimata kaj penge deja aj dada, vaj phure manuŝ vaj njamori anda savi vica aven.

Klasako aktiviteto 3:1 Muri familja

Berš: 7-14

Levelo: A1, A2

O celo pe le aktivitetori

- Le elevori žanen sar te phenen le anava ande lenge familja.
- Le elevori akhjaren aj sikhaven respekto karing le maj phure.
- Le elevori bararde penge žanglimos pa pengi familja aj pa penge romani grupa.
- Le elevori lene kaver dikhajimos pa kaver manuŝengo trajo aj pa kado birinde te bararen pengo žanglimos te akhjaren kavren aj te respektin le manuŝen kaj trajn kaver fjalo.

Metodori aj sar te keres buĉi

E familja si vaŝna svakoneske andagodo gadi tema si jek centralno tema. E familja si pe but riga aj naj sa jek fjalo, vaŝno si kana le elevori keren buĉi ande gadi tema, te dikhen aj te akhjaren ke svako familja si kaver fjalo. Le tu anda gor aj de дума ĉe vaŝno si le familjori aj le elevori te akhjaren aj te len sama ke jek familja ŝaj anel kaver fjalo.

Vaŝde opre godo si specialno ande jek romani familja aj den дума pa lengi socialno grupa, puŝ anda save rom si, sar exempelo te si le elevori arli, kelderasha, lovara vaj variso kaver grupa. Phen pa ĉiri familja aj so si sa jek fjalo kavre familjonsa. Puŝ katar le elevori sar von phenen penga dake, dadeske, paposke, mamike aj le kaver

ženenge ande pengi familja. Tu vi šaj des дума lensa so si jek centralo familja, aj kon si maj paše e familja. – Ferdi e dej, o dad, le phral, le pheja vaj vi o papo, e mami vaj maj si inke varikon, kaj si činde ande jek centralno familja?

Tela godi vrama kana tu des дума atunči ramosar opre pe e tabla svako vorba so si pa familja (dej, dad, pheñ, phral, mámi, papo, nano, lala taj kada maj dur....).

Le elevori te keren pengi bući aj te makhen jek patreto pa pengi familja, aj te ramon sar si von njamori. Atunči le elevori te presentin pengi familja aj vi te phenen save manuš si lenge maj važno ande familja vaj anda sostar pa kodo ženo kamen te phenen, exempelo: - Muri mami si mange maj važno, ke voj si mange drago aj si la pherdo želi te phenel.

Gramatika

Gado šičarimos sar šaj naturligt dikhes le elevori žanen te badjaren le personliga pronomen ando gentivo (muro, mure, čiro, čire, lesko, leski, lengo, amaro, amare, tumaro, tumare, lengo, lengi). Le maj phure elevori šaj ramon ande pengi vorbengi lista gadala formi.

Klassako aktiviteto 3:2 Muri familja

Berš: 7-14

Levelo: B1

O célo pe le aktivitetori

- Le elevori žanen sar site phenen le ženenge ande e familja.
- Le elevori akhjaren aj sikhaven respekto karing le maj phure.
- Le elevori bararde penge žanglimos pa pengi familja aj pa penge romani grupa.
- Le elevori lene kaver dikhajimos pa kaver manušengo trajo aj pa kado birinde te bararen pengo žanglimos te akhjaren kavren aj te respektin le manušen kaj trajin kaver fjalo.

Metodori aj sar te keres bući

Le elevori šaj keren bući pala e diksucija kaj sas len aj šaj thon le neve vorbi pa e familja ande jek than, ar te ramon gado exempelo: pe o stingo rig šaj ramon le žuvljane anava pe familja aj pe čači rig le muršenge anava ande familja, exempelo: dej –dad, mámi-papo.

Le elevori te denpe gindo aj te ramon ande pengi familja te si varikon kaj keren bući vaj gilaben, exempelo: muro kak o Mihajl pašavel e lavuta, muri mami žanel te drabarel ande lila.

Jek kaver bući kaj šaj keren le elevori šaj ramon jek laši vorba, pe o angluno varba ande lengo anav. Exempelo: **Sara**

S – sasti

A – artista

R - rajkani

A - ažutil

Pala godo šaj hulaveslen le elevori ande grupi aj te araken trin sa jek fjalo aj trin želi kaj si kaver fjalo maškar le familjori. Gad'a del diskucija ke vi maškar le romane familji si diferenciaja.

Kana getol e tema šaj keren le elevori afishori (korkoro vaj andi grupa) kaj ramon aj lašaren patreysi aj šaj keren presentacija pa "pengi" romani familja.

Gramatika

Pa le mujesko aj pa ramomasko bući šaj dikhes ke le elevori žanen te len hažna le personliga pronomura ande svako forma. Le elevori pe gado levelo ramon ande penge vorbengi lista sar trubol te phagen le formi, aj von šaj žan palpale te dikhen ande e lista te či žanen vaj bistrede sar te phagen e forma vaj sar trubos te phenes la.

Klasako aktiviteteto 3:3 Muri familja

Berš: 13-16

Levelo: B2

O célo pe le aktivitetori

- Le elevori identiteto aj lengo manušipe zurajlo kaj barade pengo žanglimos pa peste aj pa pengi familja.
- Le elevori akhjaren aj sikhaven respekto karing le maj phure.
- Le elevori barade penge žanglimos pa pengi familja aj pa penge romani grupa.
- Le elevori lene kaver dikhajimos pa kaver manušengo trajo aj pa kado birinde te bararen pengo žanglimos te akhjaren kavren aj te respektin le manušen kaj trajn kaver fjalo.

Metodori aj sar te keres bući

Pala o angluno divano gadal elevori si len bući te keren intervjuvo peske dejasa vaj dadesa vaj le papori aj le mami sar sas lengi familja kana von sas terne. Pala gadi informatcija šaj ramon jek upsatso, maj lungo ramomos, vi patreysi šaj thon andre.

Le elevori pe gado levelo šaj ramon vaj den дума pa pengi grupa aj so si specialno lensa. Le elevori šaj keren bući du pe duj, aj keren intervjuvori pa jek avreske familjori kaj ande škola keres presentacija kaj le kaver žene. Tu šaj ažutis len aj te sikhaves lenge pušhimata sar te lenpe ande gadi tema, exemplo: Phen vareso kaj si tuke drago ande čiri familja!

Phen zakonori kaj si ande čiri familja, vi jek lašo aj vi jek kan naj tuke drago! Phen te si jek ande e familja kaj si tuke maj drago!

Gramatika

Pa mujesko aj pa ramomaske bućia šaj dikhes ke le elevori žanen te len hažna le personliga pronomura ande svako forma. Le elevori pe gado levelo ramon ande penge vorbengi lista sar trubol te phagen le formi, aj von šaj žan palpale te dikhen ande e lista te či žanen vaj bistrede sar te phagen e forma vaj sar trubos te phenes la.

ME THAJ MUŔI FAMILIJA

Levelo	Žanglipe		* Date	** Date	*** Date
A1		<p>Me šaj hačarav kana pušel o sičaritori pa muŕo anav vaj pa muře bêrš vaj le anava thaj le bêrš kata muŕo/muře phral, kata muŕi phen/muře phenja vaj kata muŕo amal/muře amala.</p> <p>Me šaj hačarav kana o sičaritori vaj jek aver ženo/ženi mothol mangê te kêrav vareso.</p> <p>Me šaj hačarav kana aldiisarel ma jek manuš.</p>			
		<p>Me šaj arakhav muŕo anav pe `k lista.</p> <p>Me šaj arakhav le anava kata aver žene anda muŕi familija.</p>			
		<p>Me šaj mothav muŕo anav thaj muře bêrš, te pušel ma varekon pa kodo.</p> <p>Me šaj dav anglal pe pušimata pa kodja, so kamav thaj so či kamav.</p> <p>Me šaj mothav ka `k aver manuš, sar maj san thaj Devlořesa.</p> <p>Me šaj dav anglal pe pušimata pa le ženengê anava ande muŕi familija.</p> <p>Me šaj pušav prosti pušimata.</p>			
		<p>Me šaj mothav vareso pa muŕi familija.</p> <p>Me šaj dav jekh deskripcija mandar.</p>			
		<p>Me šaj ramov muŕo anav, muŕi adresa thaj o anav kata muŕi škola.</p> <p>Me šaj ramov le anava kata aver žene ande muŕi familija.</p> <p>Me šaj ramov o anav thaj o than kaj bêsav.</p>			
A2		<p>Me šaj hačarav kodo, te mothola mangê muŕo sičaritori vareso nevo.</p> <p>Me šaj hačarav kodo, so muře amala mothon mangê kana kêras vareso kethane.</p> <p>Me šaj hačarav vareso kana vorbin le phure ande muŕi familija maškar peste.</p> <p>Me šaj hačarav varesave svatur anda baxtjarimaskê vorbe.</p>			
		<p>Me šaj hasniv o alfabeto te arakhav muŕo anav vaj avresko anav ande `k lista vaj ande `k registro.</p> <p>Me šaj ginavav jek šavořengi paramiči, te si mangê već prinžandi.</p> <p>Me šaj ginavav jek řomani paramiči, te si mangê već prinžandi.</p>			
		<p>Me šaj dav anglal pe pušimata pa `l žene kata muŕi familija.</p> <p>Me šaj dav anglal pe pušimata pa kodja, so kêrdem arači, po vikendo vaj po baro đes.</p> <p>Me šaj dav anglal pe pušimata pa kodja, sar hačarav ma.</p> <p>Me šaj pušav pušimata kata aver žene.</p> <p>Me šaj dav lašo đes diferentnone manušengê pe diferentni thana, kana avav varekaj thaj kana žav-tar kotar.</p> <p>Me šaj mothav le sičaritorjoskê vaj avre bare manušêskê, te hačarava man bilašes vaj nasvales.</p> <p>Me šaj mothav muře dadeskê, muŕa dakê, so kêrdem ande škola.</p> <p>Me šaj pušav pušimasa, te na hačardem vareso.</p>			
		<p>Me šaj dav duma manušenca pa mande, sode učo/uči sim, so si e farba muře jakhengi, muře balengi.</p> <p>Me šaj dav duma pa kodja, so kamav te kêrav.</p> <p>Me šaj dav duma pa kodja, so kêrav svako đes.</p> <p>Me šaj dav duma pa kodja, so kêras khêre.</p> <p>Me šaj mothav, so hačarav pa buča ande škola vaj pa buča ande mi familija.</p>			
		<p>Me šaj ramov pa kodja, so kêrav svako đes.</p> <p>Me šaj ramov pa kodja, so si mangê drago.</p> <p>Me šaj ramov pa kodja, so kêrdem vaj pa kodja, so dikhlem.</p>			

ME THAJ MUŔI FAMILIJA

Levelo	Žanglipe		* Date	** Date	*** Date
B1		<p>Me šaj hačarav pa soste aver manuša vorbin ande škola, khêre vaj avrjal kata khêr.</p> <p>Me šaj hačarav so le bare manuš mothon khêre.</p> <p>Me šaj hačarav sa le svatur kana varekon šinavel mangê vaj avreskê bax.</p>			
		<p>Me šaj ginavav pa buća, so aver manuša kêren svako đes.</p> <p>Me šaj hačarav, so avtorur ramon pa svako đeseko trajo thaj pa trajosko modo.</p> <p>Me šaj ginavav pa kodja, sar le manuša trajin pe 'l aver thana.</p> <p>Me šaj ginavav pa 'l problemur le manušêngê kata minoritetur.</p> <p>Me šaj ginavav pa 'l pařuglimata thaj problemur ando trajo le Ŗomengo ađes.</p>			
		<p>Me šaj mothav le sičaritorjoskê kodja, so kêrdem khêre vaj so kêrdem kana či simas ande škola.</p> <p>Te na hačarav sa, me šaj pušav averestar te del ma eksplikacija pa vareso.</p> <p>Me šaj phenav muře dadeskê, muřa dakê, so kêrdem ande škola thaj so sas mangê drago.</p> <p>Me šaj dav anglal pe pušimata pa muře svako đeseko trajo thaj pa trajo muřa familjako.</p> <p>Me šaj mothav muře sičaritorjoskê, muře dadeskê vaj muřa dakê, save buća kêren mangê problemo taj vi kodo, soste sim brigako.</p>			
		<p>Me šaj dav ande muři školaki klasa jek skurto divano pa kodja, so kêrav svako đes.</p> <p>Me šaj dav ande muři školaki klasa jek skurto divano pa 'k importantno pecipe ande muři familija.</p> <p>Šaj dav дума pa kodja, sar den pe le tradicije vaj zanatur ande 'l familije maj dur.</p> <p>Me šaj dav дума pa kodja, so sičuvav khêre.</p> <p>Me šaj dav eksplikacija pa importantni buća ande muro trajo.</p>			
		<p>Me šaj ramov paj diferencija pala šavořê, mařkar o akanuto thaj o demultuno trajo.</p> <p>Me šaj ramov jekh lil vaj jekh e-mailo pa 'k pecipe ande muři familija.</p> <p>Me šaj kêrav jekh komparacija mařkar muřo trajo akana thaj o trajo kana simas maj terno.</p> <p>Mê šaj ramov pa kodja, sar hačarav ma.</p>			
B2		<p>Me šaj hačarav jek filmo vaj jek radioski emisija pa 'k đela, savi interesuil ma.</p> <p>Me šaj hačarav diskusije ande muři klasa, ande muři familija vaj mařkar amala.</p> <p>Me šaj hačarav diskusije pa Ŗomengo trajo thaj Ŗomengê aktivitetur.</p> <p>Me šaj hačarav diferentni baxtjarimata, save den le maj bare manuša le šavořên.</p>			
		<p>Me šaj ginavav pa šavořê ande demultuni vrjama.</p> <p>Me šaj ginavav pa familjako trajo pe 'l diferentni thana.</p> <p>Me šaj ginavav jekh anekgota pa varekaskê eksperianse.</p> <p>Me šaj ginavav pa trajo thaj eksperianse kata řomane šavořê ande demultuni vrjama.</p> <p>Me šaj ginavav pa 'l terno ženengê trajoskê problemur ande ađesutni vrjama.</p>			
		<p>Me šaj dav дума pa buća, save kêren mangê briga.</p> <p>Me šaj diskutuiv but buća, save si phangle muře svako đeseskê trajosa thaj le trajosa kata mi familija.</p> <p>Me šaj mothav muřa familjakê sja pa muřa školakê eksperianse.</p> <p>Me šaj pušav avere manušendar pa lengo svako đeseko trajo taj pa lengi opinja</p> <p>Me šaj kêrav konverzacija „native“ spikeronca.</p>			
		<p>Me šaj dav дума pa muře personalni ģindur.</p> <p>Me šaj sikavav familjakê membrongê le problemur, savenca si le ternoimata konfrontirime.</p> <p>Me šaj prezentiriv muři opinja vaj pozicija pa vareso thaj šaj sikavav e motivacija.</p>			
		<p>Me šaj ramov jekh lil vaj jekh e-mailo, savo sikavel thaj del kak eksplikacija kata muře eksperianse vaj interese pe varesavo detajlo.</p> <p>Me šaj ramov jekh detajlirime teksto pa 'k tematika, savi si phangli muře trajosa vaj le trajosa muřa familjakê.</p> <p>Me šaj ramov pa muře interese vaj pa muřo hobi detajlirime thaj o teksto avel ramome ande 'l logično řindo.</p> <p>Me šaj dav eksplikacija thaj šaj sikavav muři opinja pa partikularni situacije vaj pecimata.</p>			

TEMA 2 – MURO KHER AJ O AKTIVITETO KHERE

O kher si jek važno punkto aj zor kaj svako jek. O kher sikhavel o centrumo aj khotar orientinpe khatar o manuŝ avel, godo si o than ande e lumja kaj si o profundo kaj e glata. Khatar o kher thos opre e granitza, te ŝaj aven avri ande lumja kaj inke naj lenge prinžardo. Ando kher ŝiĉol e glata si si vorta aj so si ĉores. Khere ŝiĉol o ŝavoro peski tradicija, kultura, identitata aj kaj inkrel ande jek than.

O celo e intregonenge

- Le elevori ŝanen le vorbi so si ande jek kher, vi konkretno buĉia aj vi aktivitetori so ando o kher aj vi godo kaj si phanglo me so akhjares.
- Le elevori prinžaren soske buĉia si sar tradicionelna ande godi romani familja.
- Le elevori ŝanen sar le rom trajinas dumult angla so lene khera ando Ŝvedo aj vi ŝanen le romengo trajo, sar sas lenge muŝaj te trajin sar nomadori.
- Le elevori ŝanen sar le romane ŝavora aj le terne trajin ande kaver thema.
- Le elevori akhjaren sar ande jek romani familja, kon so kerel aj sar si e buĉi huladi avri ande jek familja.

E introdukcija pa e tema

O sit'artori phenel gadi tema gade ke puterdol le elevori lenge ŝanglimos so si specialno ande jek romani familja, kon so kerel aj sar si huladi e buĉi maŝkar lende ando kher. Gad'a ŝiĉon naturligit te dikhen palpale aj vi te dikhen sar sas aj sar si adžes e buĉi khereski huladi, kana trajinas ande le seri vaj ande le vurdona aj sas lenge muŝaj te muŝinpe khatar svako than, ke nas slobodo te beŝen jek lungo vramja pe jek than.

O kaver paso si te den дума ande grupa, so keren ande le elevongi familja kana site kiraven, thon, kon ŝal kaj o balamo aj kinel xabe aj gada, kon si kontakto kaj e ŝkola. Khate sar sit' aritori si tut chansa te phenes ke maŝkar le rom si diferentno status aj vi maŝkar le aktivitetori si diferentno status. Gado si jek laŝo buĉi te les opre, ke maŝkar amende le rom si važno te sikhavas patjiv karing le phure, aj terne ŝavore ĉi phenen pe anaveste kaj maj phure manuŝ, sar si maŝkar le gaže.

Klasako aktiviteto: 1:1 - Khere aj vorbako ŝanglimos

Berŝ: 7-14

Ŝibakolevelo: A1- A2

O celo pe le aktivitetori

- Le elevori ŝanen svako džeseski vorba so si ande jek kher aj lengo aktiviteto so si phanglo lesa.

Metodotori aj sar te keres buĉi

Ando gor te kaj le elevori chansa te phenen le vorbi pe objektori, kaj si ande jek kher. Tu ramosar opre le vorbi pe e tabla. Le vorbi le elevori kaj ĉi ŝanen si miŝto te si tu patreŝi pa kadala. Patreŝi pe le objektori kaj si ande jek kher ŝaj len anda bufaria, patreŝi, cajtungori aj anda reklamoske broŝyrori. Aj si tu e chansa maj angle te ažitis le elevori te barares lengo vorbako ŝanglimos inke maj but. O sit'artori ŝaj kidel patreŝi te avel les ande leke buĉi maj angle. Kasavendar patreŝi si laŝe kana aves pe godolendar objektori kaj si phangle ande romani kultura. Kana si khata o kidinimos pe le patreŝi trubol o sit'artori te dikhel so trubol kaj le elevori. O sit'artori dikhel aj phuronĉil pe savo levelo si o elevo, pa lengo vorbako ŝanglimos

ande godo bući, kaj si maladi kaj o sit'arimasko grupa. – Vi si jek chansa maj angle te barares le elevonge žanglimos ande le vorbi!

Le elevori te seren maj feder aj le maj terne šavore šaj thon ande jek than patreysi/vorbi kaj si phanglo ande jek than me "vorta soba". – O *bov* ande koñija site avel aj vi o *mixeri*, e *sofa* aj a *lampa* ande bari soba site avel. Le patreysi pa le sobi aj objektori, trubol le elevori te kiden ande pengo Bućiako permo. (Maj but si ando angluni rig.)

Bući kheresko

Jek bući kheresko kaj si lašo, si le elevori te makhen pengi soba tele (vaj jek kaver soba khere) aj te zumaven te len so but objektori si khote aj vi so žanen lenge anava roman. Aj te avela opre variso kaver objektori pe lengo patreto kaj makhle, trubol o sit'aritori te kompletel le patreysi te phenel lenge le vorbi sar bušol.

Grammatika

Khate maladol te les sama te žanen le elevori te birin te phaken le vorbi, le objektori (substantivo) sar korkoro vaj ande maj but (korkor – singularis vaj maj but – pluralis). Te šiĉon le vorbi maj feder aj te len hažna, si te thos le vorbi ande jek divano, o substantivno kompletel a verbasa. E mámi *bešel* pe sofa, e *lampa* phabol, e zumi *tjirol* pe o bov, e dej *hamil* e zumi, aj maj dur.

Klasako aktivteto: 1:2 - Khere aj aktivteteri aj objektori – adžes aj dumult

Berš: 7-14

Šibakolevelo: B1

O celo pe le aktivteteri

- Le elevori bararde penge vorbako žanglimos kana si pa objektori aj aktivteteri kaj si ando kher.
- Le elevori žanen te phenen sar le rom trajinas dumult aj žanen te thon penge situacija ando pengo kher.

Metodori aj sar te keres bući

Pe kado levelo o elevo žanen mišto le vorbi so si svako džeskesko aj so si ande jek kher aj le aktivteteri so si ande jek kher, aj anda kado o sit'aritori aj le elevori šaj inkeren jek divano maj komplekso pe kado levelo.

O sit'aritori šaj phenel pa soste parudilas dela e vramja maškar le rom. Sar exemplo o sit'aritori šaj phenel ke kana le šavorenge mami aj papori sas terne von bešen penge dasa aj dadensa, vi kana aba sas le šavora. O sit'aritori pušel le elevori sar si ande lenge khera, te vi von bešen penge me le mami aj papori–vaj pe le dadeski rig vaj dejaki rig. O divano šaj žal maj dur angle, so le elevori gindin anda sostar parudjol pe sar le rom bešen adžes ande penge familjori.

Kana si pa le vorbako žanglimos, te šiĉon maj but, atunĉi o sit'aritori ramol pe e tabla le neve vorbi so le elevori či žanen. Le maj terne elevori šaj des len bući te ramon tele le vorta vorbi pe jek patreto, exemplo jek vutžo kher, jek baro kher, e villa. Le maj phure elevori ramon le neve vorbi ando penge vobengo lista. O sit'aritori lel sama te le elevori žanen te phenen kaj bešen korekto aj te žanen o numero te trubola te phenen pengo telefono.

Bući kheresko

E bući kheresko si akana le elevori te len v areso kheral specialno objekto aj le kaver elevori te phenen pengo gindo so si o objekto. Te či dine le elevori ando gor te phenen so si o objekto, trubol o elevo te phenel so si aj pe soste si o objekto.

Pe kado levelo inke maj but šaj barares le elevonge vorbako žanglimos pa le objektori so si len khere aj le aktivitetori so keren khere. Vi kadala elevori šaj des len bući te makhen pengo kher aj te ramon le objektori kaj si khote. O maj phari bući khata si te dikhen aj te phenen savo than si lenge ande lengo kher o maj važno aj anda sostar von gindin godo.

Grammatika

Vi khate šaj dikhen le elevori te žanen sar trubol o substantivo te phenes ando singularis aj pluralis. Vi khate trubon le elevori te akhjaren ke maj vušoro si te šiçon le neve vorbi, ande jek divano aj sar te len lengi hažna. Ame bešas ande jek kher. E mami aj o papo ando bloko bešen. Amare kusinori andi villa bešen. Dela o milaj bešas ando vurdon.

Te phenes so si le difirenti objektori, pe soste si aj pe savi hažna si, le elevori bararen pengo žanglimos te šiçon neve vorbi kana e verba lel hažna me le objektori aj le aktivitetori.

Klasako aktiviteti: 1:3 – Ando kher – te dikhes te si sa jek fjalo akana aj dedumult aj sar trajin le gaže

Berš: 7-14

Šibakolevelo: B2

O celo pe le aktivitetori

- Le elevori žanen te phenen ke so si ande jek romano kher aj šaj dkhen te si sa jek fjalo ande jek gaínkano kher.
- Le elevori šaj keren divano sar von akhjaren, sar si e bući huladi avri ande jek romani familja.

Metodori aj sar te keres bući

E bući kaj le elevori, si te phenen so von akjaren si normalno ande jek romani familja ande lengo kher. Trubon vi te dikhen te si kaver fjalo vaj sa jek fjalo ande jek gažikano kher.

Jek kaver bući kaj le elevori trubon te keren. Duj aj duj te keren bući aj te arakhen jek drom sar te roden informatcija pe Interneto, ande bufaria vaj te keren intervjuvo me jek phuro manuš, sar le rom trajinas maj anglal. Von šaj keren presentacija pa pengi bući, von šaj lašaren aj ramon aj te makhen jek afišcho, kana site phenen angla antrego grupa. Le afišchori šaj thon opre ande e klasa.

Grammatika

Khate le elevori trubon te len hažna mišto khatar e šib, aj te sikhaven ande ramome dokumentori pengi bući. Te ramona sar le rom trajinas maj anglal, le elevori trubon te žanen sar te phenes aj te ramos akana aj so sas maj anglal, aj sar te phakes e verba ando tempus. Muk te avel jek rutina kaj le maj phure elevori te bararen penge verbongi lista, aj vi te žanen sar te ramos ande difirenti tempus.

Klasako aktiviteti: 2:1 – Aktivitetori ando khere

Berš: 7-14

Šibakolevelo: A1, A2

O celo pe le aktivitetori

- Le elevori žanen sar si e bući huladi avri ande jek tradicijonelo familja.
- Le elevori žanen sar žal angle e huladi bući ande jek kher.

Metodori aj sar te keres bući

O sit'aritori phenel sar si e bući huladi avri ande jek romano kher, e bući si huladi avri kon si murš vaj žuvli, e žuvli si kaj kiravel aj thol. Maj anglal e žuvli či kerelas bući avrel e barr, vi te sas e žuvli kaj ažutilas pe pherdo riga la familja. Maj aj maj but žuvlia phiren ande školi aj keren bući, o tradicijonelo attitudo kon kerel savi bući ando kher, pařudol vi maškar le rom. Anda gado si gado jek šiçarimasko rig, so si andre te las ande amaro šiçarimos. Tu šaj phenes čiro šiçarimos aj žanglimos. Tu šaj phenes ke akana tu san dej/dad aj maj anglal sanas tu numa sar exemplo e maj phuri phej/phral. Šaj phenes ke le maj phure pheja vaj phral kana godi purončil maj but sar le maj terne pheja/phral. Vi šaj phenes ke mišto si kana san e cinoři, ke atunči le maj phure ažutin tut la kana trubol. Vi šaj phenes sar si ande čiri familja aj sar si e bući huladi avri.

Pala o introdukcijia o sit'aritori phenel kaj le elevori, te phenen von pengi posicija ande lengi familja, te si von le maj phure, vaj maj terne vaj le maškarone.

O sit'aritori ažutil le elevori te ramol opre le neve vorbi pe e tabla. O kaver paso si o sit'aritori te sikhavel patreysi, exemplo kon kiravel, kon thol, kon xalavel, kon xalavel e matora aj maj dur. Le elevori te phenen pengi gindo, kon si kaj kerel e bući, te si murš vaj žuvli.

Bući kheresko

Kaj le elevori si lengi bući te makhen jek patreto, kon si kaj kerel le bućia ande lengi familja khere. Ande klasa phenen sostar gado manuš kerel gad'a bući.

Grammatika

Tela gado aktivitetu o sit'aritori sikavel kaj le elevori sar te les hažna e verba ando presens (xalavel, thol, kiravel, kinel...) Kaj le elevori barares lengo žanglimos te len hažna aj te phenen maj but verbora so von keren khere.

Klasako aktivitetu: 2:2 - Aktivitetori khere

Berš: 7-14

Šibakolevelo: B2

O celo pe le aktivitetori

- Le elevori žanen te phenen sar si e bući huladi avri ande jek romani familja aj vi žanel te dikhel so si aj so naj sa jek fjaló ande gažikano trajó.
- Le elevori akhjarén ke pařudol vi kaj le rom o tradicijonelo khereski bući.

Metodori aj sar te keres bući

Vi pe gado levelo si važno o sit'aritori te ramol godala vorbi so le elevori phenen, ferdi sar sit'aritori žanel ke naj ande svako romani grupa godola vorbi. O sit'aritori ramol opre pe e tabla gadala vorbi, aj le elevori ande pengi vorbengi listi ramon tele.

Akana le elevori si len bući te keren ande jek than sar jek grupa. E grupa te avel huladi avri kon si maj phure vaj maj terne, sar si ande jek familja, ande jek grupa te aven godala kaj si maj phure aj le maj terna pale ande jek grupa. Le elevori te phenen so si kaj von keren ande pengi familja. Von te ramon tele so si aj so naj sa jek fjaló ande lengi familjori.

Angla godo le elevori len pe ando svato, kon kerel so ande khereski bući, si mištoj te ramon opre ande jek than jek lista so šaj keren aj si e rutina ande jek kher.

Le elevori te seren aj te astařdol le vorbako žanglimos pe gado levelo šaj des len bući te keren von trušuleske vorbi kaj si phangle kheresa.

Le elevori vi šaj des len bući, so o sit'aritori phenda ande fakta bufaria, le elevori šaj ramon aj te presentali so von akhjarde so si prinžardo trajó romano aj te dikhes sar si o gažikano trajó.

Grammatika

Ande gado gramatitsko bući šaj les hažna khatar le tempusformi. Le elevori angla gado dikhel sar trubol te les hažna kana akana – (presens) aj so načilo – so sas (preteritum) ande romani šib. Akana šaj si aktualno te sikhaves kaj le elevori sar trubos te phenes kana so avela ando maj angle – (futurum).

Klasako aktivitetu: 2:3 - Aktivitetori khere- sar si e situatcija kaj le rom ande kaver thema

Berš: 13-16

Šibakolevelo: B2

O celo pe le aktivitetori

- Le elevori šaj keren jek dikhaimos sar si lengo trajo aj vi šaj akhjaren o trajo kaj kaver terne rom ande kaver thema.
- Le elevori šaj keren svato pa romanimos aj sar von akhjaren sar trubol románe šavore te baron.

Metodori aj sar te keres bući

Kaj le elevori šaj des le bući te roden fakta sar le kaver terna, kaj si ande lenge berš trajin ande kaver thema. Gado bući von šaj keren duj aj duj. So von arakhle te phenen aj te ramon jek raporto.

Jek kaver bući gadala elevori šaj keren te dikhen te si sa jek fjaló ando romano trajo aj gažikano trajo. Le elevori te sikhaven so si prinžardo le romensa aj vi te phenen kon šaj phenen ke si rom. Le elevori vi šaj phenen sostar le rom trajin pala le zakonori so si maškar lende. Ande klasa šaj keren svato te si kaver fjaló te barares maškar le šeja aj le šavore kaj le rom.

Grammatika

Khate le elevori roden sar phages e verba, aj te phenen ande maj but tempusformi.

O KHÊR/O KARAVANO THAJ LENGÊ AKTIVITETUR

Levelo	Žanglipe		* Data	** Data	*** Data
A1		Me šaj hačarav le svatur pa meble thaj buča ande mužo khêr. Me šaj hačarav le svatur pala aktivitetur khêre. Me šaj hačarav e importancia kata diferentni aktivitetur khêre thaj pa kodja, kon si responsiblo pala le.			
		Me prinžanav le svatur pala sobe thaj le sekcije ande amaro khêr. Me prinžanav le svatur pala meble thaj le buča ande amaro khêr. Me prinžanav le numerur pe `k vulica vaj pe `k adresa.			
		Me šaj dav anglal pe uni pušimata pa muži familija. Me šaj mothav jekh telefonosko numero.			
		Me šaj mothav vareso pa muži fanilija. Me šaj mothav, so kamav thaj so či kamav te kêrav khêre. Me šaj mothav, so mužo dad, muži dej rodel mandar te kêrav khêre.			
		Me šaj ramov svatur pa diferentni sekcije ande amaro khêr. Me šaj ramov svatur pa `l meble thaj pa `l buča ande amaro khêr.			
A2		Me šaj hačarav jekh paramiči pa `k familija thaj lako khêr. Me šaj hačarav jekh paramiči pa svako đeseskê aktivitetur jekhê šavořêskê. Me šaj hačarav kana mothon mangê, te kêrav vareso ande amaro khêr.			
		Me šaj ginavav jekh anekdota pa avere manušêsko svako đesesko trajo. Me šaj ginavav jekh anekdota pa `k řomani familija thaj lako svako đesesko trajo.			
		Me šaj hačarav pušimata pa kodja, so me kêrav ande amaro khêr. Me šaj hačarav pušimata pa kodja, so le aver žene ande mi familija kêren ande amaro khêr. Me šaj hačarav pušimata pa kodja, so kamav thaj so či kamav te kêrav ande amaro khêr.			
		Me šaj dav дума pa kodja, so normalno kêrav đese. Me šaj dav дума pa kodja, so pecil pe khêre deteharin thaj kana žav-tar khêre andaj škola. Me šaj dav дума pa kodja, so mužo dad, muži dej, mo phral thaj mi phen kêren svako đes.			
		Me žanav te ramov jekh karta vaj jekh xarno lil pa amaro khêr thaj pa amari familija. Me žanav te ramov jekh lil pa kodja, so me kêrav khêre.			

O KHÊR/O KARAVANO THAJ LENGÊ AKTIVITETUR

Levelo	Žanglipe		* Data	** Data	*** Data
B1		Me šaj hačarav jekh paramiči vaj kak faktično anekdota pa svako đesesko trajo ande mužo them vaj ande `k aver them. Me šaj hačarav jekh paramiči vaj kak faktično anekdota pa svako đesesko trajo ande demultuni vrjama. Me šaj hačarav jekh anekdota paj diferencija maškar akanutno svako đesesko trajo thaj o trajo ande demultuni vrjama.			
		Me šaj ginavav paramiča pa šavořê thaj lengo trajo. Me šaj ginavav paramiča pa trajo thaj paj familija kata řomane šavořê pe diferentni vrjame. Me šaj ginavav pa svako đesesko trajosko modo kaj si ka `l aver manuš.			

B1		<p>Me šaj dav anglal pe pušimata pa kodja, so muřê familjakê membrur kêrde po vikendo.</p> <p>Me šaj sikavav so ažukêrdol mandar te kêrav khêre.</p> <p>Me šaj dav kak deskripcija pa 'l tradicije ande muři familija.</p>			
		<p>Me šaj dav prosto дума pa importantni tradicije ande muři familija.</p> <p>Me šaj dav kak deskripcija pa familjako aktivitetu, savo si importantno vaj specifično pala mande.</p> <p>Me šaj mothav kak prosto paramiči, savi ašundem mande khêre.</p>			
		<p>Me šaj ramov jek xarno teksto pa aktivitetu amende khêre thaj paj importanca kata diferentni zakonur.</p> <p>Me šaj ramov jekh e-mailo vaj jekh lil pa paluno pecipe ande muři familija.</p>			
B2		<p>Me šaj hačarav jekh detajlirime divano pa familjako trajo ande nakhli vrjama.</p> <p>Me šaj hačarav detajlirime informacije pa 'l řomengo trajo thaj pa lengê tradicije.</p>			
		<p>Me šaj hačarav maj buhle paramiča, artiklur kata interneto thaj historični tekstur paj familija thaj pa trajo le manuřêngo pe akanutni thaj pe nakhli vrjama.</p>			
		<p>Me šaj participiriv pe detajlirime diskusije pa familjako trajo thaj pa tradicije thaj šaj kêrav komparacija kata muřo trajo thaj o trajo avere studentongo.</p> <p>Me šaj diskutuiv paj importanca kata familjako valoro thaj šaj vobiv pa muře thaj avere manuřêngê pozicije thaj opinije.</p> <p>Me šaj diskutuiv paj sičuvimaski importanca aj kodja pa li duj riga, pa sičuvipe ande škola thaj vi khêre, vaj pa sičuvipe le têrnimatango pe adesutni vrjama.</p>			
		<p>Me šaj vobiv detajlirime pa tipično familjako trajo ades thaj šaj sikavav e diferencija kata familjako trajo ande demultuni vrjama.</p> <p>Me šaj vobiv detajlirime pa rutine thaj tradicije ande amari familija.</p>			
		<p>Me šaj ramov ando detajlo pa amaro familjako trajo.</p>			

TEMA 3 – MUŘI KOMUNA

E tema si phanglo po foro vaj po gav kothe kaj trajin le studenturi aj so si bućia kruglom sar banka, posta, rajbare, biblioteka aj maj but so si mušaj te žanen le studentur. – Pa skola si ando Tema 6.

Le deskriptorur, save si pe le romengi sama si phangle la romana komunasa, ande savi trajin le savoře. O fokus si maj but pa le trajoske zakonori aj traditsia katar romengi komuna sar pa fizikalni objektura aj le bućia kruglom. Numa le aktivitetori si phangle pa sit'arimos sar te aves manušensa, čačimosko, gostonensa aj paćape (romanipe). Andre si vi sit'arimos pa le diferenti romane grupe. Kako si maj but sar si o lokalno situatsia aj aktivitetori kaj si phangle ande familja, kaver grupe aj pa ašunde manušensa khatar e lokalno komuna romano. E komparacija katar lokalno situatsia aj le romanengi situatsia adžes ando Svedo aj vi e situatsia le romengi ande kaver thema si sit'arimos kaj saj buflarel lengo dikhimos. Kado buflardo dikhimos del vi chansa te les opre sar sas le romengo trajo de-dumult ande vramja aj sar si lengi situatsia adžes aj sar trajin le rom adžes. Andre ande kako tema trobul vi o fokus te avel pe e romani himma "Gelem, Gelem" aj pe romano stago. So si o stago aj sar žal e himma.

Dihk vi: Tema 4 – Romengi zanitur aj okupacija aj Tema 11 – Hobi aj arta

O ciljo savořenge

- Te šićion vorbi pala publikake thana aj le vorbi katar le aktivitetori, save ankerdon khote.
- Te šićion vorbi pala romane bućia, aktivitetori ande peski grupa aj te žanel e traditsia sar te aves maškar le rom.
- Te šićion sar te dikhen e diferensia pa trajo adžes aj o trajo le romengo de-dumult aj ande kaver thema.
- Te avel le žanglimos pa ašunde rom ande peski grupa aj te žanen Gelem, Gelem aj te žanen sar anel o romano stago.

E introdukcija pa tema

Sar sit'aritori trubus te des- tot gindo sode vramja si tot aj so si maj važno te šićares ande kako tema. Numa šaj boldes palpale aj keres bući ande tema maj butivar.

Ande angluni introdukcija saj keres jek skurto presentatsia pa le phanglemata po foro sar banka, posta, rajbare biblioteka, špita kaj si paše khote kaj trajin. Purmo šaj phušes katar le studenturi pa savi buti kamen von te šićion muk alon maj but sar jek te kamena. Akana de len informatsia kaj si pala lenge berš (patretsi aj rama) pa le bućia le foroske. E angluni bući le studentongi si te makhen jek patreto aj te ramon tele vorbi vaj jek cinořo texto pa "lengi" instituta. Kana lengi bući si gata kide le patretsi aj le rama aj puš katar le studenturi so dikhen von ande le patretsi kana si ande jek than. Ankliste jek cinořo gav vaj foro le patretsi? - Te si tot cinoři grupa trubul te avel tot ciřa gata patretsi garade kaj šaj les angle kana trubul.

Le pušimata akana trubul te avel pa le manuš kaj keren buti ande gadala instituturi, puš te žanen jek rom kaj keren buti ande kadalatar instituta aj puš savatar buti manglosas von te keren maj angle ando trajo. – Kam žanen le studentori varikas kaj kerel buti te šaj akaren les kaj klasa te mothol pa peski bući? Sar sit'aritori si-tot važno bući te važdes opre le studenturi te avel len paćaimos ande peste korkoro ke vi von jek džes šaj keren buti kaj si lenge intresno!

Te si tot grupa hamime trubul e informatsia aj e buti te avel alome pala le studentonge. Berš aj žanglimos ande šib e romani. E matriala – patreysi, rama, vorbi, kontrolake liste aj proba kaj keren le studenturi ande penge butakibufari. (Maj but pa gadya buti si ande le vorbi anglun.)

Skolako klasako aktivitetu: 1 – Muri komuna

Le studentonge bers: 6-12

Levelo šibako: A1, A2

O ciljo le aktivitetengo

- Te šičion le bućiake anava aj vorbi kaj si phangle ande jek than kaj le lokalne institutonsa aj te žanen te den džes lašo aj te žanen te pušen vušori pušimata kaj le manuš kaj keren bući kothe.
- Te šičion le vorbi pa le romane bućia aj lenge aktivitetori ande grupa aj te žanen e normalo traditsia maškar le rom.

Methoda aj šičarimos

Anglunes puš katar le studentori pa savi instituta foroski si te keren von peski buti atunči muk te roden von vorbi kaj si phangle godola bućiasa, sar exemplo posta: - lil, pačka, stampa, postari, te ramos lil, te trades lil, te avel toke jek lil. Jek baro ažutimos si te avel tot sar sit'aritori čiřa patreysi te sikhaves kaj le studentori te šaj athjaren maj vušoro. Ramosar le vorbi pe tabla aj puš save vorbi von prinžaren aj žanen. De-duma pa le vorbi kaj naj prinžade le studentonge aj zumav phande le ande jek than godola butiasa. *Pe biblioteka šaj les vunžile jek bufari. Ande špita kerel logoritsi aj doktorori bući.*

Si tumen putafia te žan kolo ando foro? Ke atunči šaj sikhaves kaj si gadala foroske instituti. Šaj sikhaves le studentonge sar keres kana žas kaj gadala instituti sar manges pativales vare so kaj posta vaj kaj biblioteka aj maj dur.

Trubus vi te phandes ande jek than le foroske *instituti* aj romanipe.

Exemplo:- Ande posta si lila aj pački kaj žan pe sa e lumja. Kam si kaj le studenrori ņamori pe kaver rig e lumja kaj traden lenge posta vaj kam traden von posta lenge? Ande posta si manuš kaj keren bući la postasa. O manuš kaj anel amenge e posta kaj vudar bušol postari. Te si jek bari pačka atunči del tot o postari jek avia kaj ašel sar te anes e pačka aj kaj te anesla.

E sit'arimaski vramja pe daki šib si skurto. Ame sar sit'aritora trubunas te ažutinas le studenton te alon foroski instituta kaj si maj važno akana. (Aj maj angle šaj alon vari so kaver). Le studentori normalt trubul len vramja te keren pengi buti vorta aj te sikhaven les savorenge ande klasa pa godo instituto so von alosarde patretons, vobensa pe jek plakata. Sar sit'aritori šaj ramos opre oni vorbi kaj naj prinžarde le kavre studentonge pe plakata. Onenge si mišto te si godola vorbi ramome romanes aj vi gažikanes. Studentori kaj žanen te ramon trubun te ramon le tele ande penge bufaria.

Le studentori šaj keren vi jek teatra sar keres kana žas kaj foroski instituta. Te naj sikhade le studentori te keren teatra šaj ažutis len, ažutisar te ramon tele vorbi te seran so te mothon. Tu sar sit'aritori šaj aves o angluno kaj del duma.

- Manglemas te kinav jek stampa.
- Kaj si te trades tiro lil ando Svedo vaj ande thema?
- Ando Svedo manuša! Sode kerel goda stampa?

Matrealo kaj si pe hazna pe sa le grupe romane
Memori pa bućia aj foroske instituti
Trušuleske-vorbi kaj tu aj tire studenti keren korkoro.

Klasako aktiviteto: 2 – Muri komuna

Le studentonge berš: 13-16

Levelo: B1, B2

O ciljo aktivitetengo

- Le studentori te buflaren pesko žanglimos pa vorbi kaj si pa foroske instituti paše kaj von trajin aj ande peski romani grupe.
- Le studentori te athjaren jek prezentacija ande tv/radio kaj si pa lokanio historia, pa bućia, ašunde manuš vaj aktiviteti maškar e grupa romani.
- Le studentori te athjaren jek skurto texto pa nevimata pe lokalno historia vaj pa le romengo trajo.
- Le studentori te žanen te den-duma pa bućia aj aktivitetori ande peski socialno grupa aj vi te žanen te keren komparatcija po trajo gažikano.
- Le studentori te žanen te mothon vorbasa vaj te ramon jek texto pa jek važno bući romani.

Methoda aj sit'arimos

Ker svato le studentonsa pa butia. Ker pušimata: Sar keren le manuš ande banka bući? Savatar edukacija trubul tut te šaj keres bući ande jek banka? Puš maj dur. Akana muk te keren le studentori komperatcija maškar le bućia kaj si ando foroske institutia aj kaver bućia. Vazde o divano opre savatar sit'arimos trubul tut te keresa buti ande jek balamo, pe biblioteka, vaj pe jek špita? Sar trubul le manušesko manušipe te avel ande godola bućia? Muk akana le studentori te denduma maškar peste savi bući si lenge maj intresno. Aj sostar alosarde vorta goda bući. Svako studento te kerel jek skurto ram pa jek bući kaj si lenge intresno. Aj te den jek laši argumenta sostar alosarde goda bući kaj le kaver studentori ande peski klasa.

Phuter akana divano sar keren le rom kana žan gosti kaj kaver rom aj dikhta e diferencija kaj si maškar le rom aj gaže sar exemplo sar dikhas ame po ņamo, le manuš kaj bēšēn paša amende aj baratsi, kana maras telefono vaj žas gosti kaj kaver manuš aj sostar mušaj te avas pat'ivale karing phure manuš.

Kate šaj avel intresno te keres sar jek teatra te sikhaven sar keren von kana arakhen kaver manuš.

Le studentori trubun te žanen sostar aj kana kidenpe le rom ande peski grupe, save aktiviteti si savořende aj savo kontakto si len kaver romensa ando them vaj ande kaver thema.

Khereski bući

Le studentori šaj keren intervjua pe pesko dad, papo vaj kaver maj phure rom te pušen sar si e situatcija adžes pa romane bućia aj sar sas dedumult.

Matrialo

O sit'aritori trubul les gata divano aj phušimata sar san maskar manuš ande foroske instituta aj maškar rom.

MUŤI KOMUNA					
Levelo	Žanglpe		* Data	** Data	*** Data
A1		Me ŝaj haĉarav le manuŝengê anava, save trajin thaj kêren buĉi ande muŝo foro vaj ande muŝi komuna. Me ŝaj sikavav pe 'k karta, kaj le diferentni manuŝa kêren buĉi. Me ŝaj haĉarav kana maj phure manuŝa mothon mangê so si te kêrdol. Me ŝaj haĉarav le zakonur kata muŝi familija vaj kataj komuna.			
		Ŝaj ginavav le khêrengê anava thaj le importantnone thanengê anava kothe kaj trajiv. Me ŝaj ginavav le sêmnur ando regiono kaj trajiv. Ŝaj ginavav le vorbe pa importantni zakonur pa trajosko modo ande amari komuna.			
		Ŝaj mothav „maj miŝtoŝo“, „Devlesa“, „ŝuđiv tu/tumen“ thaj „nais“ te malađuvav manuŝênca. Ŝaj dav anglal pe puŝimata pala thana ande muŝo regiono thaj pa kodja, ŝo pecil pe kothe. Ŝaj dav anglal pe puŝimata pa kodja, so kêrav pe 'l diferentni thana. Ŝaj dav anglal pe puŝimata, sar me haĉarav ma.			
		Ŝaj mothav vareso pa muŝo maj drago than. Ŝaj mothav vareso pa muŝi komuna.			
		Ŝaj ramov le thanengê anava, kaj arakhadon ande muŝo regiono. Ŝaj ramov varesave fraze pa kodja, so pecil pe ando muŝo lokalno regiono vaj ande muŝi komuna. Ŝaj ramov vareso pa kodja, so kêrav pe 'l diferentni thana.			

MUŤI KOMUNA					
Levelo	Žanglpe		* Data	** Data	*** Data
A2		Ŝaj haĉarav prosti anekdote pa kodja, so o manuŝa kêren ande pengo đesesko trajo. Ŝaj haĉarav jekh prosto anekdota paj importantno tradicija vaj importantni aktivitetur ande muŝi komuna.			
		Ŝaj ginavav jek informacija pa kodja, so pecil pe ande muŝo foro vaj ande muŝi komuna. Ŝaj ginavav jek prosto anekdota pa svako đesesko trajo ande muŝi komuna.			
		Ŝaj puŝav thaj ŝaj dav anglal pe puŝimata pa kodja, so pecil pe ande muŝo foro vaj ande muŝi komuna pe 'l diferentni thana. Ŝaj mothav sostar peren mangê drago partikularni thana vaj aktivitetur ande muŝo lokalno regiono. Ŝaj dav дума pa kodja, so kamav te kêrav ande muŝo lokalno regiono.			
		Ŝaj dav дума pa 'l thana, save si mangê maj drago. Ŝaj dav дума pa 'k than, kaj naj mangê drago. Ŝaj dav дума pa 'k aŝundo thaj importantno ženo kaj si kata muŝo regiono.			
		Ŝaj xarnes ramov pa 'l thana, save kamav vaj save ĉi kamav. Ŝaj xarnes ramov pa 'k than kaj phirdem kothe. Ŝaj xarnes ramov pa kodja, so le manuŝ ande muŝi komuna kêren svako đes. Ŝaj xarnes ramov pa kodja, so pecisajlo ande muŝo regiono vaj ande muŝi komuna.			
B1		Ŝaj haĉarav kana o siĉaritori vorbil pa lokalni thana vaj pa lokalni pecimata. Ŝaj haĉarav jek filmo vaj rekordingo pa 'k lokalno pecipe vaj pa 'k lokalno situacija. Ŝaj haĉarav kana mothon mangê, so thaj sar te kêrav ande 'k partikularno situacija.			

B1		Šaj hačarav jek brožura vaj kak xarno lil pa muřo lokalno regiono vaj pa kodja, so pecisajlo kothe. Šaj hačarav jek žurnalosko artiklo pa `l manuša ande muřo lokalno regiono.			
		Šaj diskutuiv pa `l thana ande muřo lokalno regiono kaj simas thaj šaj dav anglal pe `l pušimata pa muři vizita. Šaj pušav thaj šaj dav anglal pe `l pušimata, so le manuša pe diferentni buća kêren. Šaj kêrav diskusija pa `l importantni khêra thaj thana ande muřo regiono.			
		Šaj xarnes vorbiv pa `k than, savo phirdem thaj so kêrdjol kothe. Šaj xarnes vorbiv pa kodja, so le manuř kêren pe `l diferentni thana thaj šaj vorbiv pa lenga bućaki importanca pala amari komuna. Šaj xarnes vorbiv pa kodja, so si jek tipično đes ande muři komuna.			
		Šaj ramov jek lil vaj jek e-maila pa kodja, so kêrdem ka o than kaj trajiv. Šaj ramov paj bući, savi kêren partikularni manuša ande muřo regiono. Šaj ramov jekh postaki karta pa `k than kaj phirdem. Šaj ramov jek xarni deskripcija paj Ŗomengi komuna thaj pa kodja, sar si organizirime.			

MUŘI KOMUNA					
Levelo	Žanglipe		* Data	** Data	*** Data
B2		Šaj hačarav ando detajlo jek divano pa lokalno regiono vaj lokalno komuna. Šaj hačarav ando detajlo kana o sičaritori mothol, so pecisajlo ando lokalno regiono. Šaj hačarav jekh detajlirime eksplikacija paj Ŗomengi komunaki struktura. Šaj hačarav jek publikako divano vaj filmo pa `k importantno ženo ande lokalno regiono.			
		Šaj ginavav knjige thaj artiklur paj historija ande lokalno regiono. Šaj ginavav knjige thaj artiklur pa trajosko modo le manuřêngo, save traisarde ande demultuni vrjama pe kako regiono. Šaj ginavav žurnaloskê artiklur, save ramon pa kodja, so pecil pe ađes ande muřo regiono vaj ande muři komuna. Šaj ginavav jek žurnalo vaj jek artiklo ando interneto pa pecimata, aktivitetur vaj situacije, save si phangle le Ŗomenca kata muřo regiono.			
		Šaj diskutuiv pa `l aktivitetur ande muřo lokalno regiono, šaj mothav thaj sikavav le ġindoskê pozicije thaj opinije mandar thaj le avrendar. Šaj pušav pušimata, te ġetiv jek projekto pa `k aspekto vaj pa `k aktivitetu kaj si phanglo muře lokalnone regionosa. Šaj diskutuiv detajlirime pa `l aktivitetur kata muři lokalno komuna thaj šaj dav eksplikacije pa `l trjabe, save si phangle le Ŗomenca kothe.			
		Šaj anzarav jek buhlo divano pa o lokalno regiono vaj pa `k partikularno aktivitetu, savo ankêrdjol vaj savo ankêrdilo kothe. Šaj anzarav jek buhlo divano pa `k vizita kaj kêrdem ka jek interesantno vaj importantno than. Šaj anzarav jek buhlo divano pa o trajo le Ŗomengo ande komuna thaj šaj sikavav le importantni kulturakê diferencije mařkar le Ŗom thaj mařkar le ġaže. Šaj anzarav jek buhlo divano pa `l Ŗomengê problemur ande lengê komune. Šaj anzarav jek buhlo divano pa `k importantno manuř kata amaro lokalno regiono.			
		Šaj ramov jek lil, kaj del jasni direktcije pe `k than thaj del eksplikacije pa `k than ande muřo regiono. Šaj ramov jekh raporto pa `l importantni struktura ande muřo lokalno regiono vaj ande muři komuna.			

TEMA 4 – ROMENGI ZANTUR AJ OKUPACIJE

Gadi tema si pa tradicionelna romane zanture aj okupacije. Gadi si jek centralno tema kaj si phanglo ande jek than me familjako trajo aj sar te inkres ande jek than. Le zanture aj okupacije kaj si tradicionela vaj kaj si važno kaj le rom si e gili, le grastengo o šefto, sit'arimos pe le zigeni (sar pe o riš), xarkuno kovači, kováča, rup-aj sumnakaj kovači, te lašares kožnici, luludjari, drabarimos aj paramičari.

Važno si te sikhaven pe godo ke si rom ande but thema aj godala tradicionelna bučia aj zanture aj okupacije sas aj si diferentni maškar le rom, aj maldol pe anda savo them von bešen.

Dikh vi pe e Tema 3 - Muro komuno aj muro socialno grupa, Tema 11 - Hobi aj kultura/arta

O celo pe savore

- Le elevori prinžaren le romane zanture aj okupacije kaj sas aj si ande lengi familja, ande lengo komuna vaj pe godo than kaj von bešen aj so si lenge važno ande grupa.
- Le elevori akhjaren o diferentno maškar le romane zanture aj okupacije kaj sas dumult važno aj save si važno.
- Le elevori akhjaren so si te keren jek bući aj te inkren pengi familja ande jek than.

Introdukcija

E angluni lekcija šaj lelpe gadala temasa te presentin romane tradicionela zanture aj okupacije aj te phenen kaj le elevori ke savi bući si kaj o rom adžes aj če zanture aj okupacije kerenas maj anglal. Vi gado si važno te sikhaven ke vi adžes si rom kaj keren bući kaj mae akhjaras butivar ke tradicionela sar le grastengo šefto te lašares kožnici aj kovači. Tu te phenes lenge kaj le elevori ke si važno – te avel len jek bući aj le elevori trubon te šičon so si kaj inkres jek familja aj den pe gindo pa pengo kher ke gado si važno khotor ando le romengo trajo.

Tu te keres o sit'arimos pala le elevori pa lengo žanglimos aj te birin te šičon so si nevo pa o sit'arimos aj te avel vi inspirantno. Ande hamime grupi si važno te lenpe pa informatcija aj kasavendratar bučia kaj maladolpe kaj le elevori ande diferentna berš aj vi pe o levelo.

O materialo – le patretsi, le textori, le vorbengi listi, cheklisti- so le elevori lašarde te kiden ande penge Bućiako permo. (Dikh pe o Anglunimos.) Le elevori šaj thon le neve vorbi ando Bućiako permo vaj ande jek specialno bufaria kaj ramos.

Klasako aktiviteto 1 - Me gado šaj keres bući

Berš: 6-9

Šibakolevelo: A1

O celo pe le aktivitetori

- Le elevori akhjaren le vorbi aj so si romane zanture aj okupacije.
- Le elevori žanen te pušen aj te phenen pe vušori pušimata so si romane zanture aj okupacije.

Metodori aj sar te keres bući

E angluni lekcija šaj lelpe te te pušes vušori pušimata kaj le elevori: So sa kames tu te keres bući kana baros? So sa kerel čiri dej aj dad bući? Prinžares kaver bući, aj so keren? – Gadala pušimata kana phuterdon kerdon zuvendi diskucijia khatar le elevori. Pala gado muke le elevori te len jek bući vaj maj but buća vaj zanture aj okupacije so von kamen vaj si lenge intresatno. Le elevori kaj žanen aj birin te ramon, šaj keren jek skurto texto. Le elevori kaj inke či žanen te ramon šaj makhen ando pengo ramomos aj te phenen ”pa peski bući” pala o patreto kaj makhle.

Pala gado angluno aktiviteto o sit'aritori maj dur šaj pušel vušori pušimata aj pala godo maj aj maj phare pušimata, kaj maj barares kaj le elevori lengo žanglimos pa zanture aj okupacije aj te šičon maj but vorbi. Šaj les tu ande pušimata so le elevori žanen te phenen pe jek vorba: Tu makhlan jek tover? – *Jo!* Anda soste si kerdo o tover? – *Sastri!* Če bući trubol kaj manuš kaj kerel o tover? – *Kovači?* O tover si anda sastri, če kaver materialori prinžares tu? – *Sumnakaj, rup, xarkuma.* O tover si te šinen tele o kaš. Če kaver materialo šaj les te kamel o manuš te šinel tele o kaš? – *Firiso!*

Khate o sit'aritori šaj bararel kaj le elevori le mujeske vorbi te phenen ande lengo divano o pušimos butivar, jek vaj ke duj vorbi te kerdol antrego o svato kaj phenen.

Jo, tu makhlan jek šukar tover! – Jo, o tover anda o sastri, kaj si anda zuralo materialo.

Čačes, o kovača kerel vaj o kovačolin o tover. Numa akana le tovera si lašarde ande le fabrikori.

Khereske bući

Le elevori te pušen khatar penge deja, dada vaj maj phure žene ande pengi familja, če bući von kerenas kana von sas šavore. Le phenimata te phenen ande grupa vaj ande klasa aj te dikhen le familjonge žanglimos.

Klasako aktiviteto 2 - Muro suneski bući

Berš: 6-9

Šibakolevelo: A1- A2

O celo pe le aktivitetori

- Le elevori te phenen pa savi bući si lenge intresatno aj vi te phenen anda sostar von alonde e bući.

Metodori aj sar te keres bući

Jek inspiraltno klasako aktiviteto si te muken le elevori te makhen pes korkoro, sar von gindin aj sar von dikhen kana von si 30 beršenge, aj sar von keren bući kaj si lenge drago *suneski bući!* Trubon te ramon jek skurto svato pa pengi suneski bući aj anda sostar von alonde vorta godia bući. Kerdol jek vušoro sit'arimos ande argument teknika.

Klasako aktivitetoto 3 - Jek tradicionelo zanture aj okupacije

Berš: 9-12

Šibakolevelo: A2, B2

O celo pe o aktivitetoto

- Le elevori akhjaren o texto so si pa o romano zanturi aj okupaciji so si ande le textori, aj le maj važne vorbi l elevori žanen.
- Le elevori žanen te phenen aj te pušen vušori pušimata pa soste si phangle le tradicionela zanturi aj okupaciji.
- Le elevori angla e grupa žanel te presentin jek romani bući vaj zanture aj okupacije so voj avilas ando kontakto pa le manuš so maladili lenca vaj o informacija khatar bufaria vaj khatar filmori. Le elevori šaj keren bući ande grupa aj šaj thon ande jek than jek presentatcijon pa romane zanture aj okupacije.

Metodori aj sar te keres bući

E lekcija lelpe ke o sit'aritori pušel khatar le elevori. So kerel bući čiri dej aj čiro dad? So kerel vaj kerenas čire mami aj papo? Pa gadala pušimatura šičol le elevori te den pe gindo palpale, sas sas dumult. Kana si gata, le elevori šaj keren svato so si kaj si sa jek fjalo aj te pařudilas vareso atunči ži akana. O sit'aritori šaj del te informatcija pa inke maj but bućia so le elevori či žanen vaj či prinžaren gade mišto. Pala godo le elevori šaj keren bući duj aj duj, aj te roden informacija pa penge "bućia". Te kiden informacija šaj žan aj pušen khatar maj phure manuš ande pengi familja so si kaj si sa jek fjalo aj te pařudilas vareso ži akana. Le elevori šaj roden informacija vi pe Interneto aj ande romane cajtungori. O rezultato so von kerde šaj presentin penge klasake sar ande ařišori, kaj šaj thon opre ande klasa.

Sar gado si šutino opre vi E familja avela aktivno ande šavorengo – šavoresko – školaki bući.

Klasako aktivitetoto 4 - E gili maškar le rom

Berš: 13-16

Šibakolevelo: B1, B2

O celo pe o aktivitetoto

- Le elevori si le žanglimos pa le romane gilia maškar le rom.
- Le elevori žanen te len informacija pa o Interneto aj vi khatar kaver riga pa romane gilia ande lengi grupa aj vi kj kaver grupori so si.
- Le elevori žanen te keren jek inspiraltno presentacija pa jek romano musikanto vaj musikako grupa.

Metodori aj sar te keres bući

E musika si intresanto le romenge. O sit'arimos te avel den drag kaj le elevori šaj lenpe te den дума pa godala kon gilabel, musikagrupa so von kamen aj vi si e chansa te ašunen pe maj but kaver fjalori romane gilia. Le elevori šaj roden informacija pe o Interneto vaj khatar kaver riga sar exemplo pa e prinžardi gilabtorka Esmá Redzпова vaj kaver ženo kaj gilabel kaj von kamen, vaj te si len kaver gilia kaj kamen von te ašunen le elevori te šaj kerdon vi von intreserade. Le elevori šaj lenpe te keren korkoro jek gindoski mapa, te ašunen pe jek gili aj te keren analyso pe o texto aj šaj keren jek presentacija pa pengi bućiačo rezultato angla antrego klasa. Gado šaj phenen vaj šaj ramon.

Materialo kaj savore

Romani gili aj vi kaver gili kaj kamen le elevori.

Klasako aktiviteto 5 - Jek intervjuvo me jek phuro rom sar sas o trajo maj anglal

Berš: 13-16

Śibakolevelo: B1- B2

Metodori aj sar te keres bući

Le elevori te keren jek intervjuvo me jek phuro rom, aj te phenen sar sas o trajo maj anglal kana vo sas terno. Važno si anglunes le elevori te šiĉon ande klasa aj te keren jek plano sar trubon te keren o intervjuvo. Vi godo si važno te šiĉon sar trubon te den kaj le maj phure manušeke pativ aj respekto. Te si jek lašo aj jek lašo plano pe o intervjuvo, del kaj le elevori maj bari chansa pe akhjarimos sosa le rom kerenas bući aj sar trajnas maj anglal. O personligo kontakto del vi jek chansa pe kaver pušimata kaj šaj avel kaj o elevo, kaj von ferdi ginde ande bufaria vaj ašunde khatar kaver žine.

Te žanela te kerel o elevo jek lašo intervjuvo, si les hažna pe but kaver thana kana site kerel intervjuvo.

ROMENGË ZANATUR THAJ OKUPACIJE					
Levelo	Žanglipe		* Data	** Data	*** Data
A1		Šaj hačarav le vorbe pala diferentni zanatur thaj okupacije. Šaj hačarav le vorbe pala buća, save producirin le diferentni zanatongê manuš.			
		Prinžanav le vorbe pala diferentni zanatur thaj okupacije. Prinžanav le vorbe pala buća, save kêrde le diferentni zanatongê manuš.			
		Šaj pušav thaj šaj dav anglal pe desja simpli pušimata paj bući kaj le manuš kêren ađes.			
		Šaj mothav le anava kata manušengê zanatur thaj okupacije ande muřo lokalno regiono, kaj arakhadon akana thaj kaj sas ande nakhli vrjama.			
		Šaj ramov le tipiĉni řomengê zanatongê thaj okupacijengê anava kataj akanutni thaj kataj nakhli vrjama. Šaj ramov uni fraze pa kadala zanatur thaj okupacije			
A2		Šaj hačarav jekh prosto anekdota pa zanatoskê řom thaj vi pa kodja, so von kêrde.			
		Šaj ramov jek prosto anekdota pa kodja, so le řom kêrde ande pengo svako đeseko trajo.			
		Šaj kêrav jekh prosto konverzacija pa tipiĉni aktivitetur kata partikularni zanatongê manuš. Šaj dav anglal pe prosti pušimata pa diferentni zanatoskê řom thaj pa lengê aktivitetur. Šaj dav anglal pe prosti pušimata pa kodja, so kêren le řom ande muři komuna ađes.			
		Šaj dav jek skurto deskripcija pa `k partikularno zanato vaj pa `k okupacija kaj interesuil ma but. Šaj dav jek skurto deskripcija pa `k zanatosko manuš pe peski bući.			
		Šaj ramov jek skurto lil vaj skurto teksto pa `l řomengê zanatur thaj okupacije pe nakhli vrjama ande muřo regiono. Šaj ramov skurtones pa `l řomengê zanatur thaj okupacije ande diferentni regionur.			
B1		Šaj hačarav jek divano pa `l tradicionalni řomengê zanatur. Šaj hačarav jekh filmo vaj jekh radioski emisja pa `k řom vaj pa `k řomengi grupa.			
		Šaj ginavav jek anekdota vaj jek teksto pa `k tipiĉno řomengo zanato ađes vaj pe nakhli vrjama. Šaj ginavav pa `k řom, savo ašundilo anda `k partikularno zanato vaj aktivitetu.			
		Šaj pušav thaj šaj dav anglal pe `l pušimata pa řomengê šêrutne zanatur thaj okupacije pe ađesutni thaj pe nakhli vrjama. Šaj pušav thaj šaj dav anglal pe `l pušimata paj importanca kata řomengê zanatur thaj okupacije. Šaj pušav thaj šaj dav anglal pe `l pušimata pa `l řomengê aktivitetur ađes.			
		Šaj dav duma skurtones pa `k ašundo řom. Šaj dav duma skurtones pa diferentni zanatur taj okupacije kata diferentni řomengê grupe.			
		Šaj ramov pa trajosko modo kata zanatoskê řom. Šaj ramov pa `k ašundo zanatosko řom. Šaj ramov pa diferentni řomane grupe thaj lengê partikularni zanatur thaj okupacije.			

ŘOMENGĚ ZANATUR THAJ OKUPACIJE					
Levelo	Žanglipe		* Data	** Data	*** Data
B2		<p>Šaj haćarav ando detajlo jek divano pa ŘomengĚ zanatur thaj pa Řomengo trajosko modo.</p> <p>Šaj haćarav jek divano pa karijerako profilo, anda regionur kaj šaj avav aktivno pe kaća vrjama.</p>			
		<p>Šaj ginavav detajlirime raportur pa ŘomengĚ zanatur thaj aktivitetur kaj kĚrde ande nakhli vrjama.</p> <p>Šaj ginavav jek raporto paj importanca kata `k partikularno Řomengo zanato vaj Řomengi okupacija pala jek regiono vaj distrikto.</p> <p>Šaj ginavav jek detajlirime informacija pa kodja, sar te del pe aćes ande `k řomano zanato vaj ande `k řomani okupacija.</p> <p>Šaj ginavav jek biografija pa `k importantno zanatosko Řom.</p>			
		<p>Šaj diskutuiv paj importanca kata ŘomengĚ zanatur thaj le ŘomengĚ okupacije ande le Řomengi historija, pe sama te getiv jek projekto.</p> <p>Šaj pušav pušimata kata `k spikero, šavo avel ande muři škola, te del duma pa ŘomengĚ zanatur thaj ŘomengĚ okupacije.</p>			
		<p>Šaj kĚrav divano pa `I ŘomengĚ aktivitetur ande nakhli vrjama thaj šaj dav eksplikacija pa lengi zanatongi thaj okupacijengi importanca pala diferentni regionur.</p> <p>Šaj kĚrav jek detajlirime divano pa `I ŘomengĚ aćesutne okupacije.</p> <p>Šaj kĚrav jek komparacijako divano pa Řomengo zanatongo trajo pe demultuni vrjama thaj o trajo aćes, sikavindos le pozitivni thaj negativni aspektur.</p> <p>Šaj kĚrav jek detajlirime divano pa `k ašundo Řom/ašundi Řomni thaj lesko/lako efekto pala lokalno vaj maškar-themutno trajo.</p>			
		<p>Šaj ramov jekh detajlirime raporto pa `I ŘomengĚ zanatongĚ tradicije thaj lengi importanca.</p> <p>Šaj ramov paj importanca kataj Řomengi kontribucija pala ekonomijako vaj socialno trajo.</p>			

TEMA 5 – DŽESA BARE AJ PATIVA

Le džesa bare si specialno kaj sa le manuš, aj kaj sa le manuš si len lenge bare džesa aj pativa, naj ferdi kaj le rom. Le rom kaj aven khatar kaver thema, vi inkeren le rom difirenti bare džesa. Uni si phangle pala e religion aj anda godo le rom inkeren bare džesa kaj si kaj le muslimori kaj si pala islamo, aj le rom kaj si kristijanori von inkeren godala džesa ke si pala lenge vrajia. Le rom vi line te inkeren godala džesa so si ande godo them, si kaj von bešen, sar exemplo si o midsommar ando Švedo. Sa le rom inkeren o internationello džes o romengo kaj si 8 april.

Ande gadi tema naturlig avela te roden e tradicija so si mujeski sar le gilia, diktura aj phenimata so si phanglo ando trajo. Ande gadi tema si:

- Pativa, bare džesa aj o romani tradicija kaj si phangle le trajosa.
- Džesa kana le rom kidenpe: Internationello romano džes, romane kulturake festivalori, o dujto marimos, o pilgrimo kaj Les Saintes – Maries de la aj maj dur.

Dikh vi pe e Tema 1 - Me aj muri familja

O celo pe savore

- Le elevori prinžaren kana, sar aj anda sostar lengo romano grupa inkeren bare džesa aj pativa.
- Le elevori prinžaren le romane pativa kaj si aj leko celo.
- Le elevori žanen sar le rom maj anglal sas le pativa aj le bare džesa aj sar si adžes.
- Le elevori si le lašo žanglimos so kerdila le romensa tela o dujto marimos.

Introdukcija

Kana tu keres introdukcija ande gadi tema šaj pušes khatar le elevori savendar bare džesa aj pativa von inkeren ande pengi familjori. Khate si važno o sit'aritori te lel sama ke šaj avel but kaver fjalori tradiciji lende khere, pa godo si če patjamos si lende aj anda savo them avile le elevori penge familjensa. Šaj avel ke sa le elevori ande e grupa či inkeren le romane džesa, kaj si kaj le rom. Aj vi šaj avel ke inkeren kaver fjalo o džes, vi pe o xamos, sar kidenpe, vaj te dena putarki vaj te hulaven avri putarki.

Jek metoda kaj šaj keres, si te ramos andre le džesa le bare ande jek kalendero, vi te si phares te ramos andre le džesa kaj naj jek phanglo datum, sar: kaj si kaj le kristijanori e patradži aj le muslimori o ramadano.

Vi šaj žalpe te keren jek lista pa le pativa aj tradiciji so si phanglo ando trajo: kerdimos, bolimos, šinimos, o angluno komuniono, konfirmatcija, manglimos, abjav aj maj dur .

Čiri buči sar sit'aritori si te phandaves tele e tema sode trubol aj savo punkto te važdes opre ande čiri grupa kaj šaj keren le elevori. Ande gadi tema šaj aves palpale maj butivar ando berš.

Klasako aktiviteteto 1 - Amare romane bare džesa aj pativa

Berš: 6-9

Šibakolevelo: A1, A2

O celo pe aktiviteteto

- Le elevori prinžaren le maj važne džesa bare kaj inkeren ande lengi grupa.
- Le elevori akhjaren le vorbi aj phanglimos kaj si ande bare džesa.
- Le elevori prinžaren kana aj anda sostar inkren o Internationello romano džes.
- Le elevori bararde pengo žanglimos pa e tradicija sostar si pativa aj šaj avel kaver fjalo maškar e familja.

Metodori aj sar te keres bući

O sit'aritori phenel pa e tema aj pušel khatar le elevori: Će bare džesa si amende kaj le rom? Sar inkeras ame le pativa? Si specialno xabe kaj xas? Anda sostar inkeras ame gadala bare džesa? - Gadala pušimata kerdol zuvende maškar le elevori, aj specialno kana le elevori alon avri jek džes kaj si lenge važno.

Le elevori si le bući khere te pušen penge deja aj dades so von gindin si o maj važno baro džes. Von vi te mangel penge deja aj dades te phenen lenge sar von inkerenas gadala bare džesa kana von sas cinoře. Le elevori atunči ande grupa te phenen so von denepe дума khere pa le bare džesa.

O kaver levelo si ke le elevori te dikhen aj te roden maj but pa jek baro džes aj te dikhen anda sostar inkeren gado džes aj sar inkeren les. O phendimos te keren patreysi aj vušori textori. Važno si tu te les opre sigo ando sit'arimos aj te phenes sar inkeren o Internationello romano džes. Khate vi šaj keres korkoro e tradicijia ando sit'arimasko grupa ande e škola, aj ande jek than me le romengo grupa.

Ande gadi tema te len opre vi so si e tradicija ande e familja. Khate si te len opre o punkto kaj si maj aktuelno ande e grupa. Šaj avel ke varikon pherdol beršengo, vaj kana araxhadol jek bebis, vaj kana jek ande familja ansurilpe? Alosar jek metoda te keren divano pa gado ande e grupa aj keren dikhimos pa čire žanglimata le kavrensa, aj vi te len aj te kide pe neve vorbi. Khate si aktualno te mukhes le elevori te makhen patreysi, pa soste kerdol aj vi so akhjaren pa gadala pativa.

Sar aj kana te len opre e tradicija pa o merimos aj pa e briga, maladol pe sar si e grupaki situacija. Khate sar sit'aritori si mišto te del дума le dejansa aj le dadensa sar te keren aj sar tethon opre godo sit'arimos.

Materialo pe savore

Patreysi aj privata filmori sar keren aj inkeren le bare džesa aj pativa ande familja.

Klasako aktiviteteto: 2 - Gade inkeras ame le bare džesa aj gade inkerenas maj anglal le bare džesa

Berš: 9-12

Šibakolevelo: A2, B1

O celo pe le aktivitetori

- Le elevori prinžaren aj akhjaren so si o celo pe le bare džesa aj le pativa kaj inkeren ande lenge grupa.
- Le elevori prinžaren e tradiciji aj sar keres kruglom te inkeres bare džesa ando romanimos.

Metodori aj sar te keres bući

Tu šaj mukhes le elevori te gine textori sar inkeren le bare džesa aj pativa. O ginimos šaj avel lokofoš vaj šaj ginen vi le hangosa le elevori. Kana e grupa ginde khata le elevori šaj te den pe дума pa soste von ginde aj pa soste von prinžarde ando svato.

Kana gines le hangosa šaj avel jek mišto sit'arimos, ferdi univar šaj avel kaj godo ženo kaj ginel čores jek pharimos. Vi tu šaj gines hangosa kana san korkoro. Aktivno šunimos, del lašo šibako sit'arimos.

O kaver levelo pala gado si, te keren maj systematisko če bare džesa si važno le romenge, aj kana si aj anda sostar le rom inkeren godola džesa.

Sa gad'a šaj boldes aj den dume дума sar inkeren le bare džesa aj pativa kaj si ande e familja. Khate šaj avel e bući kaj le elevori te phenen pa jek tradicija kaj si len: Amari tradicija anel gad'a kana si bolimos, kana si šinimos, kana varekon pherdol beršengo.

Pa gado levelo si aktualno te thon ande jek than sar inkeren le bare džesa ando Švedo aj sar inkeren ande kaver thema. Si elevori kaj si len godo žanglimos aba aj žanen, kaver so inke či žanen, lende si atunči bući te roden avri gado aj šaj pušen khatar kaver elevori, vaj khatar e familja vaj te roden ande le bufaria aj vi pe Interneto.

Jek kaver bući kaj šaj keren, si ke sogodo te alon jek bući ande jek than, kaj šaj keren, te ramon jek skurto divano – Khate si mišto te keren jek gindoski mapa aj te ramon le maj važne vorbi pe e tabla. O sit'aritori ažutil le elevori te birin te den ando gor te lašaren pušimata: So gindis tu ke si maj feder ande godo baro džes? Kon si kaj kiden pe ande jek than pe godo džes kaj inkeren?

Jek kaver bući kaj šaj sikhaven le elevori, te keren duj aj duj bući aj te lašaren von afisori, patretsi aj textori aj te sikhaven son von line.

Materialo pe savore

Patretsi aj privata filmori sar keren aj inkeren le bare džesa aj pativa ande familja.

Klasako aktiviteti: 3 - Romane bare džesa aj o džes o prinžardo

Berš: 13-16

Šibakolevelo: B1-B2

O celo pe le aktivitetori

- Le elevori prinžaren kana anda sostar aj sar le rom inkeren le bare džesa ande pengi grupa.
- Le elevori šaj dikhen sar inkerenas maj anglal aj sar si e tradiciji akana.
- Le elevori si lašo žanglimos pa o dujto marimos sar nakhle le rom.

Metodori aj sar te keres bući

Gadi tema si paše paša sa le rom, ke važno si le bare džesa krugom le romenge ande lengo trajo. Ame but das duma pa le bare džesa aj le romane šavore aba de cinořija barile pa le bare džesa kruglom. Vi te si prinžardo kaj le elevori, si jek mištimos te len opre le bare džesa ando sit'arimos. Tu sar sit'aritori si tut važno bući te biris te keres le elevori te akhjaren, ke von le elevori si te inkeren maj dur gad'a tradiciji aj kultura kaj o kaver generatcija so avela maj angle ando trajo.

Ande svako sit'arimasko grupa trubon te len opre o Internationello romano džes kaj si 8 aprilo ande antrego ljuma kaj inkeren le rom. Tume sar keren jek exemplo: te šaj keren jek programo so le elevori šaj sikhaven penge dejange, dadenge aj kaj kaver ženenge ande e škola. Jek kasavatar sikhajimos del jek laši chansa te sikhavas amari kultura le gaženge, giliansa, khelimasa aj diktori. Vi zuravol o phanglimos maškar e škola aj le elevori aj maškar le deja aj dada!

Jek kaver chansa si te sikhaven e romani kultura le elevori, te keren jek teatro sar von kamen, šaj avel pa e tradicija sar mangas, aj pa abav. Khate barol kaj le elvori lengi fantasija!

Ame vi si te dikhas pa o dujto marimos so nakhle le rom. Fakta pa gado si po Interneto aj ande o bufari Zofia Z-4515. Le elevori šaj des len bući te ramon jek upsatso pa gadi tema.

Sar len opre o našaimos kaj si adžes sar akhjaren le elevori. But elevori anda Balkan si len lengo žanglimos pa gado, univar naj len vorbi sar te phenen so von nakhle aj lengi familjori. Pe gadala elevori si ando bufari *Amaro Ljil* laše textori, so si pa o Balkanesko marimos aj pa o dujto marimos. O sit'aritori šaj ramol pušimata pe gadala textori so le elevori si te phenen. Gade birin te žan maj paše paša le phare pušimata kaj le elevori, aj lenge si den drag kana les opre godo. Von korkoro alon atunči sode kamen te puřin avri so von nakhle. Le kaver elevori te roden informacija ande le bufaria aj pe Interneto, vaj von šaj pušen varekatar kaj si len o žanglimos pa gado.

But elevori dikhle so kerdila le romensa ande Italia aj ande kaver thema pe o televicija aj anda nevimata, cajtungori, aj lende si pherdo pušimata. Sar te len opre gado našaimos ando sit'arimos maladol pe pala la grupaki situacija. Tu sar sit'aritori, te naj tuke vorta, šaj žas kana godi te pušes khatar le deja aj dad.

Materialo pe savore

Te kamena te dikhlen sar jek romano baro džes vaj pativ inkeren, si filmo *o Herdelezi* (jek pativ pa primovara so si ande Balkan) vaj e filmo *Zigenarnas tid* khatar o Emir Kusturicasko. Ando cajtungo *È Romani Glinda* šaj gines sar le rom inkeren pe kaver riga bare džesa ando Švedo. Uņivar si pa romengo džes sar von inkeren les pa o Internationello romano džes ande le lokalno cajtungori. Le artiklori kaj arakhes, šin avri aj le patretsi, muk te avel sar jek zakono aj kana godi ger godo, aj kide ande čiro!

FESTIVALUR THAJ SLAVE					
Levelo	Žanglipe		* Data	** Data	*** Data
A1		I can understand the words for important festivals and celebrations in my local area. I can understand the words for festivals and celebrations in my family or community.			
		I can recognise the words for important festivals or celebrations when I see them on a chart, calendar or poster.			
		I can ask and answer simple questions about the main festivals in my local area. I can ask and answer simple questions about the important events in my family or community.			
		I can name the main festivals that take place during the school year. I can name the main celebrations that are important in my family or community and say at what time of year they occur.			
		I can copy or write the names for the important festivals or celebrations in my area. I can copy or write some sentences about the important events in my area or in my family and community.			
A2		I can recognise when an important festival or event is part of a story. I can recognise when the teacher talks about a particular festival, celebration or event. I can understand simple instructions for the preparation of an important event.			
		I can read a simple story about an important festival or celebration. I can read a simple text about how a family prepares for an important celebration.			
		I can ask and answer questions about festivals that appear in stories. I can ask my friends about how they celebrate in their homes. I can ask about a festival that is very important to my family or community.			
		I can give a very simple account of a festival or celebration in my home. I can give a very simple account of the important parts of a festival or celebration. I can give a simple description of a special event that I experienced.			
		I can write some sentences about a festival or celebration that I experienced. I can write some sentences about the reason for a particular celebration.			

FESTIVALUR THAJ SLAVE					
Levelo	Žanglipe		* Data	** Data	*** Data
B1		Šaj hačarav informacije pa `k festivalo vaj pa `k slava, e preparacija thaj le planur pala kodola. Šaj hačarav le šêrutne punktur kata `k filmo pa `k partikularno festivalo vaj pa `k slava. Šaj hačarav le šêrutne punktur kata `k anekdota vaj kata `k gili pa `k partikularno festivalo, pa `k slava vaj komemoracija.			
		Šaj ginavav thaj šaj hačarav jek ramome deskripcija pa kodja, so pecil pe pe `k festivalo vaj pe `k slava. Šaj hačarav le šêrutne punktur kata `k žurnalo vaj kata `k internetosko artiklo pa `k festivalo.			

B1		<p>Šaj diskutuiv thaj šaj kêrav komparacija, pa kodja, sar slavl pe ande diferentni familije thaj mahale.</p> <p>Šaj pušav pušimata pa slave pe aver thana, save slavin pe pe `k sama, kaj mangê naj prinžandi.</p> <p>Šaj dav eksplikacija pa kodja, sar slavl pe mande khêre thaj sar slavl pe ande mahala.</p>			
		<p>Šaj dav дума pa muři eksperiansa, sar slavl pe jek festivalo mande khêre vaj ande mahala.</p> <p>Šaj dav kak deskripcija, so pecisajlo pe `k slava thaj šaj dav deskripcija pa muře hačarimata, save sas ma pe slava.</p> <p>Šaj mothav kak anekdota, kaj si pe sama kata `k partikularno pecipe.</p>			
		<p>Šaj ramov jek lil pa `k festivalo vaj pa `k slava ande muři familija vaj ande muřo regiono thaj šaj ramov pa muře hačarimata, kaj sas ma pe diferentni slavakê sekcije</p>			
B2		<p>Šaj hačarav jek divano paj historija vaj pa ciljo kata `k partikularno festivalo vaj kata `k slava.</p> <p>Šaj hačarav le detajlur, save garadon tala festivalongê vaj slavongê aktivitetur (po eksemplu, save xabimata getin pe, importantni manuša, etc.)</p>			
		<p>Šaj ginavav pa festivalur thaj šaj hačarav la kulturakê thaj historjakê tradicije.</p>			
		<p>Šaj diskutuiv pa muře eksperianse pe `l festivalur vaj pe `l slave thaj šaj sikavav muři pozicija thaj muře hačarimata pa kodola pecimata.</p> <p>Šaj diskutuiv le planur pala `k festivaloski preparacija thaj šaj hačarav thaj šaj sikavav le importantni aspektura pa kodja.</p>			
		<p>Šaj dav дума detajlirime pa `k festivalo historjakê thaj tradicijakê detajlonca pe kodja sama.</p> <p>Šaj dav дума detajlirime paj importanca kata `l slave ande amari mahala vaj ande amaro trajo.</p> <p>Šaj mothav le vorbe kata `k gili, savi si importantno pala `k partikularno slava vaj komemoracija.</p> <p>Šaj mothav le svatur, save mothon pe partikularno pe slave vaj pe komemoracije.</p>			
		<p>Šaj ramov jek raporto pa `k importantno festivalo vaj pa `k slava thaj detajlirime šaj ramov pa `l ciljur thaj pa specifični punktur, kaj si pe kača sama.</p> <p>Šaj ramov jek detajlirime komparacija pa tipični festivalur thaj slave.</p>			

TEMA 6 – ANDE ŠKOLA

Kako tema si te šaj buflol o dikhemos khere kaj le familji pa e bući la školaki. Sar si kaj škola rutina te tradel rama khere kana naj džesa školaki kaj le studenturi, sar si e rutina kana žas kaj doktoro, školako džes avri vaj kana žas pe šit'arimos avral e škola. E familjia trobul la žanglimos sar te ažutin penge glaten ande bući školaki pa e šib e romani, e historia aj e kultura romani.

Le studenturi buflaren pengi sit'arimaski teknika te kerena bući pa e romani historia aj sar si e situatsia le romengi ande kaver thema, ande save thema kaj trajin rom aj pa le but diferentni dialectori kaj si ande lumja. Aj sar žal e bući angle pa e šib e romani kaj si šibako šib kaj adžes si šib ramomasko.

Le maj phure studenturi aj lengi familji si te avelen žanglimos pa školaki sit'arimos pa bućia aj sar te alos sit'arimos kaj svako bući.

O ciljo savořenge

- Le studenturi trobun te žanen vorbi kaj si pa škola aj pa sit'arimos.
- Le studenturi trobun te žanen o zakono sar san ande škola aj sar keres e školaki bući khere.
- Le studenturi žanen pa e historia romani, pa sib e romani aj e situatsia le romengi ande kaver thema.
- Le studenturi trobun te žanen so si te aves lašo barato.
- Le studenturi buflarde pengi sit'arimaski teknika.
- Le studenti akhjaren pa sit'arimos kaj trobul kaj le diferentni bućia.

E Introdukcija pa tema

Tu sar sit'aritori trobus te des žanglimos kaj le studenturi aj kaj lenge familji sar si e bući školaki, aj so to ažukeres te keren le studenturi aj e familja.

Kad`a tema šaj keres bući lesa maj butivar. Le terne glati trobun te sit'ion vorbi kaj si pa školaki aktiviteti ande klasa vi pe romanes aj vi gažikanes. Trobun vi te žanen o zakono sar san ande škola aj sar san jek lašo barato. Kako thema del le maj phure studenturi chansa te buflaren pengi žanglimos ande sit'arimasko teknika, aj pe le maj phure studenturi saj keres lensa bući te avel len žanglimos vi pe le gažikane vorbi kaj si pa sit'arimos le bućienge.

Školako klasako aktiviteti 1 – Mori klasa aj mori schema

Le studentonge berš: 6-9

Levelo: A 1

O ciljo le aktivitetengo

- Le studenturi te žanen vorbi kaj si pa matrialo kaj si len ande klasa aj pa aktiviteti kaj si ande škola.
- Le studenturi trobun te žanen so si jek schema aj te žanen le vorbi pa sit'arimaske aktiviteti vi pe šib e romani aj vi gažikanes.
- Le studenturi te akhjaren vorbi časoske kaj si biš ta štar časori, kana si školako džes aj o kurko.

Methoda aj bućiako sit'arimos

Anda gor le tot aj puš katar le studenturi vorbi so si ande lengi klasa, ramosar sa le vorbi kaj mothon po parno patreto. (Muk mothon le vorbi romanes vaj gažikanes.)

Ker jek karta gindongi pe o pušimos: So si tot ende klasa? Ramosar opre sar le vorbi kaj mothon- te kamesa šaj tos vi to vorbi paše! Ker duj riga le vorbensa jek romano aj jek gažikano, gin le vorbi le studentonsa. To le romane vorbi ande skurtci divanori. Sar: O patreto si zeleno, o bufari si pharo, muro skamin si zuralo aj maj dur.

Pe kako fundosko levelo si vazno o sit'aritori te aveles jek systemo sar te sit'arel le studenturi sar maj but vorbi. Matrialo kaj šaj tos vast pe leste si mišto to vast aj sikav sode šaj. Vi patretsi sar memori vaj bufara patretonsa si laše. Le studenturi šaj vi maken jek patreto pe peski klasa aj te ton andre matrialo kaj žanen – skamin, karandaš, karta, parno patreto aj maj dur...

E duj-to bući si te avel kaj le studenturi žanglimos so si školako džes aj kurkesko plano. Hulav avri jek schema kurkesko, kaj si o čajto aj le tema ramome andre. Kako schema trobul te avel romanes aj gažikanes godo-lenge kaj si pe levelo A1. Sikav le studentonge so si le teman aj le čajtori te šaj akhjaren so si ramome pe schema. Akana anglunes to-le duj pe duj te pušen jek avresta: Kaj savo čajto las ame tetradžine ande škola? Savo tema si amen marcine kaj le 10.00? Save džesa si amen romanes? Kana savo čajto si te xas marcine?

Glati kaj naj len but žanglimos ande šib e romani šaj avel mišto te pušen jek avrestar gažikanes anda gor (vaj pe god'a šib kaj den von duma). Pala god'a šaj keren von le pušimata pe romanes. So trobun pormo te sikaven ke žanen, si ke svako te mothol so si svako tema pe jek školako džes aj save tema si len svako kurko.

Sar sit'aritori trobus te mothos save zakonori manges to ande čiri klasa. Te si ke trobun te vaden o vast kana kamen te mothon variso vaj kana mangel te pušen variso? Sar keren ande gažikani klasa? Si vare so kaver zakonori ande tomari škola sar te keres maj anglal sar te žas andre ande klasa vaj sar te keres kana si te žas kaj xaben?

Sit'sarimaski butći khere

Le studenturi trobun te len khere jek kurkeski schema aj te sikaven les kaj peski familja. Te mothol so si le zakonori la školaki.

Gramatika

Kana des duma pa e schema šaj dikhes te sit'sile le studenturi ginemaske vorbi vi romanes aj vi gažikanes.

Materialo savorenge

Kurkeski schema pe duj šiba romanes aj gažikanes (vaj pe jek kaver šib kaj si kaj le studenturi).

Memory

Trušuleske vorbi aj patretsi kaj kerde korkoro.

Školako klasako aktiviteto 2 – Jek lašo barato

Le studentonge berš: 10-12

Levelo: A2, B1

O ciljo le aktivitetengo

- Le studenturi te žanen e školako zakono, sar te aven kana si avri aj sar te avel jek lašo barato.

Methoda aj butći sit'arimasko

Muk mothon le studenturi sar si jek džes školaki vaj jek kurkesko škola. šaj ramon vaj šaj mothon divanosa. De kaj le studenturi informacije ke trobun te mothon vi so keren avri anda klasa, te mothon so si lenge drago aj so si lenge phares te keren. Ker akana divano savorensa pa škola. Gin jek texto kaj ramosarda jek studento aj muk te mothon le glati jek avreske sar von ašaren e škola. Ande uni grupe šaj avel mišto te len opre o zakono la školako sar te aves ande škola aj karing čire baratsi. Le studenturi trobun te žanen sar te del o manus pativ jek avres vi ande škola aj vi avral e škola. Sar rom san sikado te des pativ le manušen ande le khera.

Gramatika

Kako tema del tot chansa te buflares le glatengo žanglimos pa vorbi kaj si pa raduimos (adjektiva) raduime (substantiva) te raduis-tot, asal, asal tela le vuš (verba).

Školako klasako aktiviteto 3:1 – Te les tot pala instrukcije aj te rodes informacija

Le studentonge berš: 10-12

Levelo: A2, B1

O ciljo le aktivitetengo

- Le studenturi žanen te len-pe pala jek instrukcije kaj del o sit'aritori.
- Le studenturi žanen te mothon vaj te ramon pa peski butći školaki.
- Le studenturi žanen te roden kaj trajil rom aj save dialecti si kaj godola rom.

Methoda aj butći sit'arimasko

E bući si ke o sit'aritori te del instrukcia kaj le studenturi te roden opre ande save thema trajil rom. O sit'aritore trobul te avel les gata rama aj divanori kaj le studenti. E karta pa Europa statestika sode rom si ande svako them. E bući le studentongi si akana te ramon andre pe karta kaj trajin le rom. (Te si le glati pr'a cinore šaj tos le anava le themeske vaj šaj keres karta bi anavengo.) Pala godo alon le studenti jek them aj roden informacija ande bufaria vaj po interneto. Te kamena šaj keren le studenti bući duj pe duj. Te sit tut studenti kaj žanen but pa jek kaver them muk mothol vo vaj voj savorenge so žanel. Glati kaj sas len namo kaj bešle ande kaver thema šaj pušen lendar sar sas e situacia le romengi kothe, aj vi šaj pušen maj angle sostar von mučisajle kotar aj avele ando švedo. Le studenti trobun vi te roden save dialecti den doma le rom ande godola thema aj te si len bufaria romane, filmi, radio-romano, muzika pe šib e romani.

Svako studenturi trobul te ramol jek skurto texto aj te mothol les savorenge. Le studenti trobun te sikaven kaj pe karta si godu them kaj ginde pa leste aj te mothon sar si o trajo le romengo ande godu them.

Gad`a bući si te sit'ion le studenti te keren bući pala instrukcia. Kaj keren bući ande grupe del len žanglimos maj but, ke le studenti hulaven so von žanen aj e resultata anknel maj laši.

Sit'arimos ankelel vi kaj le glati te ramon texto pa informacija kaj rode, aj vi te keren divano kavrege. Gad'a buci si vazno kaj romane glati noma e methoda sar sit'sile te roden aj te ramon si lenge pe hazna vi ande gažikani buci školaki!

Materialo savorenge

Gindoski karta kaj si lašardi ande grupa
E karta Europaki

Školako klasako aktivteto 3:2 – Ame kidas informacija pa e situacia le romengo ande kaver thema

Le studentonge berš: 13-16

Levelo: B1, B2

O ciljo le aktivitetengo

- Le studenturi žanen o gor sostar le rom tradetar anda India ži ande Europa.
- Le studenturi si len žanglimos kaj trajin le rom adžes aj sar si lengi situacia adžes ande le thema.
- Le studenturi zuraile ande peski identiteta.

Methoda aj buci sit'arimasko

Le studenturi pe kako levelo si len žanglimos pe romengi historia aj vi žanglimos pa situacia le romengi ande thema. Te šaj avel kako tema pe hazna trobul o sit'aritori te te dikhel so žanen le studenti pa trajo romano ande kaver thema, historia e romani aj te žanen te roden phurani informacija so sas o trajo de-dumult.

Akana šaj kerel o sit'aritori presentacija pe romani historia, te sikavel aj te mothol katar la e informacija pa le rom ke von si Indiatar aj tradetar kotar ande Europa. Pe kako levelo trobul te avel kaj le studenturi jek teoria sostar geleter le rom avri anda India, aj save droma line von te šaj arenen ande kaver thema. Sar sit'aritori trobus akana te dikhes so žanen aj te des len maj informacija pa godo so či žanen.

Pala god'a šaj alos avri jek methoda sar te roden le studenturi maj dur pala informacija. Jek methoda te rodes informacija šaj avel ke des len jek them sar Makedonia, Polska, Filanto te roden pa rom. But glati alaon akana te roden pa jek them kaj aba si lenge prinžardo, numa oni si lengi intresno te roden pa jek kaver them. Le glatenjo žanglimos buflol te kerena buci pa but thema, numa te kerena buci pa jek vaj duj thema aj te hulavena so žanen avela lengo žanglimos maj bari. Te šaj avel e buci pe hazna le studentonge te roden informacija trobul o sit'aritori te rodel angle bufaria vaj materialo kaj si pe god'a sama. Kana naj informacija ande le bufaria trobul kaj le studenturi ažotimos te arakhen informacija pe interneto vaj pe kaver thana, kam avela musaj vi te tolmačis katar jek šib pe šib e gažikani.

E resultata šaj sikaven le studenturi kana ramon jek raporto aj te thon andre vi patretsi aj karti.

Vazno si vi te sikaven le studentori peske buci le kavre studentonge te šaj keren maskar peste divano pa e informacija kaj von arakhle.

E situacija si trodno le romenge ande but thema. Sar sit'aritori trobus te akhjares ke uni glati šaj triston-pe kana den po gor so žal le romensa ande kaver thema. Atuči šaj les opre o divano pa le manušengo čačimos aj muk mothon le studentori so kamen

von te keren te ankllel o trajjo maj lašo. Šaj sikaves vi le laše bući so aba kerde le rom.

Kad´a bući boldel-pe maj but kaj romane studenturi numa e hazna la bućako te roden informacija si pe hazna vi ande kaver bućia školake.

Materialo savorenge

Po Interneto si but informacija pa le rom aj lengi historia. O maj but informacija si pe englišicko šib numa šaj arakhes vi pe šib gažikani aj jek sira pe šib e romani.

Školako klasako aktiviteteto 4 – Edukacija aj bući

Le studentonge berš: 13 – 16

Levelo: Sa le leveli

O ciljo le aktivitetengo

- Le studentori si len žanglimos pa školako edukacija aj pa bućia.
- Le studentori akhjaren savi edukacija si kaj svako bući.

Methoda aj bući sit´arimasko

To sar sit´aritori trobus te ažutis te des informacija kaj le studentori aj kaj lenge familji pa la školako edukacija aj bućia. Trobus te žanes kana si e vramja te des godo informacija kaj le studentori. O kintari naj pe tote sar sit´aritori te žanes sa pa gada-la bućia numa trobus te aves sar jek ažutimos kaj le studentonge te šaj žanen sar te pušen pa praktikaki bući, edukacija aj maj dur....

Ande škola					
Levelo	Žanglipe		* Data	** Data	*** Data
A1		<p>Šaj hačarav le zakonur kata muři škola thaj kata muři školaki klasa.</p> <p>Šaj hačarav le anava kata diferentni buča, save si ande muři klasa.</p> <p>Šaj hačarav kodja, so mothol amengê o sičaritori, te kêras vareso.</p>			
		<p>Šaj ginavav le titule pe le plakatur vaj le titule ande muře knjige.</p> <p>Šaj ginavav le vorbe thaj ekspresije, kaj ažutin ma te hasniv e řomani řib.</p> <p>Šaj ginavav notice thaj sêmnur.</p> <p>Šaj arakhav muřo anav ande `k klasaki lista.</p> <p>Šaj ginavav muřo školako sičarimasko plano.</p> <p>Šaj ginavav le kurkeskê đes thaj le bêřšeskê řon.</p>			
		<p>Šaj rodav ande muři klasa permisija.</p> <p>Šaj rodav kata sičaritori ažutipe.</p> <p>Šaj dav anglal pe `k puřipe le vorbenca „va“ vaj „na“ vaj avere vorbenca.</p> <p>Šaj rodav katar muři klasa varesave buča</p>			
		<p>Šaj dav дума pa kodja, so kêrav ande muři klasa.</p>			
		<p>Šaj kopiriv vaj šaj ramov vorbe thaj fraze pa kodja, so sičuvav.</p> <p>Šaj kopiriv vaj šaj ramov vorbe ande `k tabela.</p>			
A2		<p>Šaj hačarav le instrukcije, save del o sičaritori.</p> <p>Šaj hačarav e informacija paj škola.</p> <p>Šaj hačarav vareso kataj informacija anda `k objekto pa savo sičuvav.</p>			
		<p>Šaj ginavav o teksto pa buča, pa save sičuvav ande amari klasa, te sičilem maj anglal le vorbe pa kodja sama.</p>			
		<p>Šaj mothav kak vjařta maj dur le sičaritoroskê.</p> <p>Šaj dav дума jekhe avere studentosa pa `k aktiveteto ande muři klasa.</p> <p>Šaj dav le sičaritoros jek eksplikacija pa `k problemo.</p>			
		<p>Šaj mothav, so kêrdem khêre palaj školaki sama.</p> <p>Šaj dav дума pa `k televizijako programo vaj pa `k filmo kaj dikhlem.</p> <p>Šaj dav дума pa kodja, so kêrav khêre.</p>			
		<p>Šaj ramov kak skurto <i>essay</i> pa muři škola, pa amari klasa vaj pa kodja, so kêrav ande klasa.</p> <p>Šaj ramov uni fraze pa kodja, so sičuvav ande amari klasa.</p>			

Ande škola					
Levelo	Žanglipe		* Data	** Data	*** Data
B1		<p>Šaj hačarav le instrukcije thaj e informacija, kaj del pe generalno ande škola vaj ande klasa.</p> <p>Šaj hačarav jek prezentacija kata `k aver ženo, te sičilem maj anglal pa soste žal e tema.</p> <p>Šaj hačarav jek filmo pa `k partikularno buči, savi si mangê prinžandi.</p>			
		<p>Šaj ginavav thaj šaj hačarav la školakê tekstur vaj anekdote, te sičilem maj anglal le maj phare vorbe vaj ideje.</p>			
		<p>Šaj dav duma le avere studentonca ande klasa pa kodja, so kêras. Diskutuiv muře dadesa thaj muša dasa pa kodja, so kêras ande škola.</p> <p>Šaj dav anglal pe pušimata, kata o sičaritori vaj kata mušo dad thaj kata muři dej.</p>			
		<p>Šaj dav eksplikacija pa muře ideje pala `k aktivitetu vaj pala `k projekto.</p> <p>Šaj dav duma skurtones pa kodja, so sičuvav vaj pa kodja, so kêrav avrjal kataj škola.</p>			
		<p>Šaj ramov jekh xarno <i>essay</i>, jek lil vaj jek e-mailo pa muři svako đeseki školaki buči thaj šaj ramov detajlirime pa diferentni aktivitetur.</p> <p>Šaj ramov jek lil vaj jek e-mailo pa `l manuša, saven prinžanav.</p> <p>Šaj ramov pa kodola buča, kaj kamav te kêrav len muře amalenca.</p>			
B2		<p>Šaj hačarav jek divano vaj jek lekcija paj škola, edukacija vaj paj školaki eksperiansa ande nakhli vrjama.</p> <p>Šaj hačarav jek filmo vaj jek radioski emisija paj škola ande akanutni vaj ande nakhli vrjama.</p>			
		<p>Šaj ginavav jek artiklo vaj jek raporto paj škola vaj paj edukacija thaj šaj hačarav le diferentni pozicije ande lende.</p> <p>Šaj ginavav jek artiklo pa buča, save si le têrnimatangê kak problemo, ži kaj žan ande škola thaj šaj hačarav le diferentni pozicije.</p>			
		<p>Šaj diskuiv <i>native</i> spikeronca buča, save si pe sama kata školako trajo, kata svako đesekê aktivitetur thaj kata personalno eksperiansa.</p> <p>Šaj spontano thaj bi pharimasko participiriv pe školakê diskusije vaj debate.</p>			
		<p>Šaj dav duma pa muře aktivitetur ande škola thaj šaj sikavav muře opinije thaj muře običajur.</p> <p>Šaj dav duma maj buhles pa `k pecipe vaj pa `k aktivitetu ande škola.</p> <p>Šaj sikavav thaj šaj dav dumo muři opinija pa `k đela kaj si pe la školaki vaj edukacijaki sama.</p>			
		<p>Šaj ramov jek jasno thaj detajlirime raporto pa amari klasa vaj pa aktivitetur, save ankêrdon ande škola.</p> <p>Šaj ramov jek <i>essay</i> pa `k partikularno subjekto, savo interesiril ma.</p> <p>Šaj ramov jek detajlirime raporto pa `k eksperiansa ande škola vaj pa sičuvipe kata `k partikularno subjekto.</p>			

TEMA 7 – TRANSPORTO AJ DROMESKE BUČI

Gad'a tema si jek ande e tema kaj si vi pa e romengi historia. Kana ame das duma kana le rom tradenas, atunči ame das ame gindo pe godi vrama kana le rom mušaj sas te žan pe jek than aj pe jek kaver than, aj vi ande kavera thema. Ande gadi tema šaj sit'ares pa le rom sar avele anda e India aj anda sostar vi adžes le rom žantar ande kaver thema.

E zor ande Tema 7 si pa sar adžes traden le rom aj sar alon te traden.

Dikh vi pe: E Tema 3 - Muri komuna, Tema 4 – Romenge zanatur aj okupacije, Tema 6 Ande e škola

O celo kaj savore

- Le elevori žanen le vorbi pa diferentna tranzportoske bučia.
- Le elevori žanen te phenen vaj te ramon pa jek resa kaj von sas korkoro.
- Le elevori žanen khatar le rom aven, aj sar sas mušaj le romenge te traden maj dur ke sas našade aj anda marimos, aj sostar či birinas te len sama vaj te pravaren peski familji.

Introdukcija pa e tema

Tu sar sit'aritori šaj les tu anda gor te mothos kaj le elevori ke si rom pe antrego lumja, aj sa le rom trajin kaver fjaló, kaver dialektori si ande kaver thema, kaver traditzia si ande kaver thema aj kaver fjaló vi traijs. Sar des exemplo aj šaj sikhaves le grastes aj o vurdon ke inke si kaj o manuš hazna sar jek tranzporto, aj kaver žine si len o grast aj o vurdon kana si pativa vaj abav. Sar exemplo si kaj le rom ande Makedonia, kana von keren abav, von anen la bori ande jek vurdon kaj čirdel o grast.

Atunči šaj pušes katar le elevori soske transportori voj prinžaren aj te ramon jek lista pa sa le vorbi le elevori žanen – pa e motora, bussori kaj airoplano vaj helikoptra!
Tume šaj dikhen pe patretsi aj šaj araken neve vorbi.

Khate te akhjaresa ke si aktualno te les ore pa sar le rom avele katar e India, vaj sar le romenge sas mušaj te našentar pe kaver thana aj thema. Ande gado perspektivo si specialno aktualno ande kodale grupi kaj si elevori kaj našletar katar o marimos aj avele ando Švedo.

Klasako aktivitetó 1 – Diferentna tranzportoske bučia

Berš: 6- 9

Levelo: A1

O celo pe aktivitetó

- Le elevori žanen vušori vorbi pa diferentna tranzportoske bučia.
- Le elevori žanen te ramon tele vaj te ramon skurtsi divanori pa diferentna tranzportoske bučia.
- Le elevori žanen te phenen aj te pušen so si jek resa.
- Le elevori žanen te phenen sar ame šaj tradas pe kaver thana.

Metodori aj sar te keres bući

Te avel e lekcija ando sit'arimos maj intresanto kaj le elevori, šaj les tu ande jek khelimos. O sit'aritori phenel kaj le elevori te makhen pe jek hirtija jek džežes. Atunči le elevori šaj phenen karing o džežes žal. O sit'aritori šaj zurarel le elevori te phenen inke maj dur pe save thana tradel o džežes. Le elevori šaj makhen pengo džežesko vurdon aj šaj makhen pen korkoro vaj šaj thon khote pengo patreto ando vurdon. O sit'aritori šaj thol le patretsi ande jek than sa le vurdona aj šaj thon opre le patretsi ande klasa.

Ande gad'a tema šaj keres gad'a , šaj les tu anda gor te pušes sar anel jek bilo. Sar anel jek bilo? Sode žine len than ande jek bilo? Traden von ande bilo kana žan kaj pengi njamori? Sanas varekana pe jek airoplano? Si tuke drago te trades? Vaj si tuke čino? Tu ramos opre sa le neve vorbi pe tabla. Le elevori makhen patretsi pa tranzportori aj tu ažutislen te ramon khote le vorbi. Tho le neve vorbi ande vušori divanori, ke maj vušori si atunči kaj le elevori te šičon e nevi vorba. (Muri cikla si loli, le dadesko bilo zurali. Le papos si jek grast aj vurdon.)

Gramatika

Pe kado levelo si ando fokus e vorbengo šičimos. Muk le elevori te ramon tele neve vorbi pe e tabla aj tu šaj ramos khote ando plural, exemplo: jek bilo – pherdo bilori, jek džežes – pherdo džežsa osv. Šaj dikhes sar si e šib maškar le elevori (romani, šveditsko, englisitsko, makedonicko....) Sar bušol o helikopteri vaj e raketa pe romanis – vaj pe kaver šiba.

Materialo

Patretsi pe tranzportori

Klasako aktivteto 2 – Sar aj sostar le rom traden adžes

Berš: 9-12

Levelo: A2, B1

O celo pe aktivteto

- Le elevori žanen te sikhaven kodala tranzportori kaj si adžes kaj le rom
- Le elevori žanen te sikhaven jek resa so von kerde.
- Le elevori prinžaren aj žanen sostar le rom adžes mušaj te muken kodo them kaj von but berš trajinde.

Metodori aj sar te keres bući

O sit'aritori šaj lel pe te phenel sar le romenge kana godi sas lenge mušaj te traden. Khate si aktualno te dikhes pe jek mapa sar le rom geletar avri anda e Indija aj ande kaver thema. O sit'aritori phenel anda sostar sas le romenge mušaj te traden majdur. Khate le elevori šaj keren bući, duj aj duj, aj te roden fakta pa le romengo tradimos dedumult aj sar traden adžes le rom. Te si len chansa šaj keren pušimata khatar jek phuro manuš, sar tradenas dedumult, kana aj sostar, vaj šaj roden fakta ande bufaria vaj pe Interneto. Kado von site thon ande jek than aj te dikhen anda sostar le rom traden adžes. E bući so von kerde te phenen angla e grupa aj te les ažutimos katar patretsi aj skurtsi divanori.

Le elevori šaj phenen sar von traden aj kaj kana si milaj. Šaj avel ando Švedo vaj šaj žan kaj penge njamori ande kaver thema. Le elevori sikhaven aj phenen gado ažutimasa me le patretsi aj penge skurto divano. Khate o sit'aritori šaj zurarel le

elevori te phenen vorbi sar von akhjaren- Sas den drag, ke tradam..... – Čino sas khote, ke..... – Tristo simas kana gelamtar....

Jek kaver resa pa soste šaj den дума vaj te ramon, šaj avel kana sas anda e škola te phiravenpe sar o romanogrupa, so kerde vaj le elevori sar von akjharde gažikano šičarimos Sar o manuš disponalij jek kalatar presentatzion si kaj le elevori hazna ande penge bući!

O sit'aritori te kamel maj dur te čirdel gadi tema anda sostar si gad'a but rom kaj sas lenge mušaj te mukhen pengo khera, si važno o sit'aritori te žanel pa le elevori aj te kerel lensa divano sostar von našletar vaj lenge njamori našletar katar pengo them. Pe kado levelo karing le elevori si važno te šaj phenen sar von akhjaren aj te len ažutimos katar patreysi aj skurtsi divanori.

Gramatika

Gado aktivitetu bararel le vorbi karing le elevori pengo žanglimata, te phenen sar von akhjaren. Exemplo: anda vrata, dar (substantivo), te daral, daral (verbo) vaj: či maj řivdiv - duriv, vaj: kamel - vuřitsil, vaj: či kamel, vuřitsil, gratžol.

Materialo

Lumjaki mapa, Evropako mapa

Klasako aktivitetu 3 – Anda kodo traden le rom dedumult aj akana

Berš: 13-16

Levelo: B1, B2

O celo pe aktivitetu

- Le elevori žanen le vorbi pe maj bute transporton, sar tradenas le rom dedumult aj akana aj vi moderna transportori.
- Le elevori žanen sostar le rom adžes mušaj te mukhen pengo them aj le thana kaj von bešenas.
- Le elevori šaj sikhaven sar aj sostar le rom tela diferentno vráma mušaj sas te traden
- Le elevori žanen te phenen sar von akjharde kana sas pe jek resa

Metodori aj sar te keres bući

Kadala elevori si len žanglimata aj fakta sostar le rom mukle e Indija aj sar kana avile le rom ande le kaver thema. Tu sar sit'aritori šaj dikhes aj les opre lengo žanglimos so le elevori žanen. Sikhav pek jek mapa aj muk le elevori te den дума pa godo so von žanen!

Ande kaver bući šaj keren maj dur bući sar sas dedumult aj šaj roden fakta te keren intervjuo me jek phuro rom, vaj te ginen bufaria vaj te roden pe Interneto. Khate šaj keren le elevori bući, duj aj duj. O presentatzion šaj keren angla e klasa, aj te len ažutimos katar patreysi aj skurtsi divanori. Le elevori šaj keren maj but bući sostar le rom adžes mušaj te mukhen penge khera. Vi khate šaj keren bući, duj aj duj, aj te roden fakta te keren intervjuo me jek manuš kaj našlotar khatar pesko them, vaj šaj rodes informatzia pe o Interneto. E bući te lašares les sar jek rapporto vaj šaj phenen les angla e klasa.

Transporto thaj dromeskê trjabe

Levelo	Žanglipe		* Data	** Data	*** Data
A1		Šaj hačarav le vorbe pala diferentni transportoskê forme. Šaj hačarav le šêrutne vorbe, save si pe sama kata phiripe.			
		Šaj prinžanav le vorbe pala diferentni transportoskê tipur pe `k plakato vaj ande `k knjiga.			
		Šaj dav anglal pe prosti pušimata, sar avilem ađes ande škola. Šaj dav anglal pe prosti pušimata, sar phirel muři familija.			
		Šaj dav duma pa `l diferentni phirimaskê droma. Šaj mothav, sar amen tradas ka diferentni thana (vonato, aviono etc.). Šaj mothav, sar fjal de fjal manuša phiren, kana dikhav patretur.			
		Šaj ramov le vorbe pala kodja, sar amen tradas. Šaj ramov le vorbe pala kodja, sar le manuš tradenas maj anglal.			
A2		Šaj hačarav, kana si o phiripe jek kotor katar jek paramiči.			
		Šaj ginavav le šêrutne punktur ande `k xarni anekdota, savi si pa phiripe. Šaj ginavav le šêrutne punktur ande `k xarni anekdota, savi si pa manuš, save muncisajle, te trajin pe `k aver than. Šaj ginavav le šêrutne punktur ande `k anekdota, savi si pa manuš, save si te phiren pe sama kata pengi buči.			
		Šaj mothav kodja, sode si mange drago o phiripe. Šaj dav anglal pe pušimata pa muři eksperiansa kaj sas ma, kana phirdem. Šaj pušav avere ženendar, kaj von phirde thaj savi eksperiansa sas len pa phiripe.			
		Šaj mothav, sar žav svako đes ande škola. Šaj mothav, sar phirde le Řom maj anglal thaj sar phiren akana. Šaj dav duma pa kodja, kaj kamavas te tradav ando futuro.			
		Šaj ramov kak postaki karta pa muřo drom kaj kêrdem.			
Levelo	Žanglipe		* Data	** Data	*** Data
B1		Šaj hačarav le šêrutne punktur ande `k anekdota vaj ande `k raporto pa `k drom. Šaj hačarav le šêrutne punktur ande `k filmo vaj ande `k radiososki emisija pa transporto thaj phiripe.			
		Šaj ginavav jek raporto pa `k drom, hasnindos geografijkê karte thaj diagramur. Šaj hasniv kijakê vorbe, te rodav informacija pa manuša, save phiren akana vaj save phirde ande nakhli vrjama. Šaj hasniv kijakê vorbe, te kêrav kak informacijaki struktura ande `k teksto pa phiripe vaj ande `k teksto pa `k drom. Šaj hasniv kijakê vorbe, te šaj hačarav jek teksto paj Řomengi migracija ađes.			
		Šaj diskutuiv pa phiripe thaj šaj dav duma pa kodja, so kamav thaj so či kamav. Šaj diskutuiv pa `l diferencija kata phiripe akana thaj o phiripe ande vrjama kaj nakhli. Šaj dav pe kodja, so si le avere manuřengê eksperianse, kana von phirenas le dromenca.			
		Šaj kêrav jek skurto divano pa phiripe. Šaj kêrav jek skurto divano pa mobiliteto le manuřengo ađes. Šaj dav duma skurtones pa muře personalni phirimaskê eksperianse. Šaj dav duma skurtones pa `l Řom, sar phirenas ande vrjama kaj nakhli.			

B1		<p>Šaj ramov jek lil pa muře phirimaskê eksperianse.</p> <p>Šaj ramov pa `k pecipe vaj pa `k bajo savo pecisajlo po phiripe (vaj personalno vaj avere ženeskê sas o bajo).</p>			
B2		<p>Šaj hačarav ando detajlo jek divano pa phiripe vaj ande `k moderno vaj ande `k historjako konteksto.</p> <p>Šaj hačarav jek raporto pa `l Ŗomengê phirimaskê tradicije thaj eksperianse.</p>			
		<p>Šaj ginavav jek anekdota pa `k drom.</p> <p>Šaj ginavav jek historjako teksto, savo ramol pa `l phirimaskê eksperianse thaj rizikur ande vrjama kaj nakhli.</p> <p>Šaj hačarav jek anekdota vaj jek raporto paj migracija thaj lako efekto pe familije.</p>			
		<p>Šaj diskutuiv pa `l phirimaskê eksperianse thaj pa o plus thaj o minus le phirimasko.</p> <p>Šaj diskutuiv pa kodja, so si o maj lašo modo, te prezentiril pe jek phirimasko projekto.</p> <p>Šaj diskutuiv paj mobilitetoski importanca pala `l Ŗom, ađes thaj pe nakhli vrjama.</p> <p>Šaj pušav detajlirime pušimata, te kêrav kak investigacija pa avere manušengê phirimaskê eksperianse.</p>			
		<p>Šaj dav дума buhles pa muře personalni phirimaskê eksperianse.</p> <p>Šaj dav дума buhles pa phirimasko efekto pala tênimata pe ađesutni vrjama.</p> <p>Šaj dav дума buhles pa diferencije maškar phiripe thaj bêsipe pala `l Ŗom.</p> <p>Šaj dav дума buhles pa Ŗomengê tradicije, save si phangle phirimasa.</p>			
		<p>Šaj ramov jek raporto pa phiripe pe lokalno regiono.</p> <p>Šaj ramov jek detajlirime lil pa muře phirimaskê eksperianse thaj pa muře hačarimata.</p> <p>Šaj ramov jek raporto paj phirimaski importanca ande Ŗomengi tradicija thaj historija.</p>			

TEMA 8 – XABE AJ GADA

Ande tema 8 si but pa romanipe, e romengi historia, zakonori aj ande tradicijasa. O profundo ande romanipe si te sikhavas le romane hurjarimata aj pa le romengo hospitaliteto. Ande gadi tema si le elevori chansa te keren but bući pa romanipe. – Sostar si važno le romenge pa xamos aj hospitaliteto? So si o statos maškar le rom pa le romane hurjarimata? Pe gadi tema šaj šiçon le elevori aj šaj pharares lengo žanglimos ande diferenti grupi aj lenge tradiciji.

Le rom si sa jek fjalo, ferdi le rom naj homogéno grupa pe svako rig.

Paše buća si ande le kaver temori ande e Tema 5 Bare džesa aj pativa aj ande e Tema 9 Vrama, beršeske štar sezone aj le vremi.

O célo kaj savore

- Le elevori žanen le hurjarimata tradicionalni ande pengo grupa aj te žanen le vorbi kaj le hurjarimata.
- Le elevori žanen vareso sar le kavera romane grupi hurjavenpe svako džes vaj pativengo hurjarimos.
- Le elevori žanen o romano hospitaliteto aj žanen sar te keren kana aven gosti lende khere.
- Le elevori žanen svatar tradicionela xabe kana si bare džesa vaj pativa aj vi ande kaver grupori.
- Le elevori žanen le xebeske vorbi, fruktonge, zelenemaske aj vi žanen savo lašo – sastimasko xabe.
- Le elevori žanen te lašaren jek vusoro xamos vaj savijako.
- Le elevori zurajjle ande pengo romano identiteto. Von akhjaren phanglimos me le kaver grupi.

Introdukcija pe e tema

Gadi tema del le chansa te phararen lengo romanipe kaj le elevori aj te zuravon lengo romano identiteto.

O sit'arimos pa le tradicionelna hurjarimata te avel so le elevori phenen pa pengo hurjarimos kaj si len khere. O sit'aritori šaj mangel katar le elevori te anen pensa penge šukar romane hurjarimata vaj te len jek patreto kana phiraven le romane hurjarimata. Le elevori te phenen kana, če vramja von hurjavenpe romanes? Svako džes hurjavenpe romanes vaj ferdi kaj le džesa le bare vaj pativa? Si o hurjarimos kaver fjalo kaj le glati, ternemata vaj le phure? Si jek historia pa le romane hurjarimata?

Le elevori kana si ande grupi aj keren bući, si normalt ke von den дума so si len sa jek fjalo aj diferentori maškar lende. Te naj šaj le o sit'aritori opre maj but pa kaver romenge hurjarimata ande gad'a tema.

Introdukcija kaj gadi tema šaj den дума pa le xabemasko tradicija kaj si svako džes aj kaj le bare džesa. Le elevori šaj phenen savo xabe si lenge maj drago. Savo xabe xas kaj le diferenti bare džesa? – Kana le elevori den дума pa xabe, kerdol kana godi, baro svato aj divano karing o xabe!

Kana von den дума pa xamos, si aktualno te vazdes opre so le elevori žanen pa romano hospitaliteto. Vaj si gado variso naturligit kaj le elevori da čina či den pe gindo pa hospitaliteto? Khate sar sit'aritori tu šaj phenes sostar si važno kaj le romeke

te hulavel gado xamos kaj si len bi gindosko. Jek lašo divano kaj šaj phenes si: *Xas grasta žov?* Šoha na puš khatar o gosto te si bokhalo vaj trušalo, tho angle godo kaj si tut aj o gosto xal.

Khereske bućia

Kana keres bući ande gad'a tema, trubol le elevori antrego vramja te avel len pušimata khere sar von keren ande pengi familja, sar sas e tradiciji dedumult, aj so si inke važno te keren te barol lengo žanglimos. E dej aj o dad kerdol čirdine ande la školaki bući aj vi akhjaren če važno si le šavorenge te barol lengo žanglimos aj lengo šičarimos.

Klasako aktivitetoto 1 – Tradicionalna hurjarimata

Berš: Sa le berš

Levelo: A1, A2

O celo pe le aktivitetori

- Le elevori žanen le vorbi kaj le tradicionalne hurjarimata.
- Le elevori prinžaren sar te hurjavenpe ande tradicionalna hurjarimata aj ke si diferenti hurjarimata maškar kaver romane grupi.

Metodori aj sar te keres bući

Jek laši metodo te dikhes te žane le elevori te prinžaren diferenti hurjarimata, te sikhaves lenge patreysi pe kaver romane grupi, aj te pušes katar le elevori te žanen khatar von aven, aj khatar savi grupa aven le rom pe le patreysi. Sikhav uni patreysi pe pativa aj xamos. Prinžaren vaj žanen če pativ si? Sar keras ame le abavjia ande amari grupa aj sar keren le kavera abavjia ande kaver grupi? Gado si kaj le elevori den drag te den дума pa, aj vi šičon te roden majbut pa kaver romenge tradiciji aj zaknori.

But elevori aba žanen le maj važne vorbi pa tradicionela hurjarimata, muk kaj le elevori te čiden vorbi kaj aba žanen, sar: dikhlo, kretinca, roča, khef, lajbero, sumnakaj aj maj dur. Romasar opre pe tabla le vorbi aj muk le elevori te ramon ande peski lista. Pe jek kaver rig te birina te šičon le vorbi, te mukes le elevori te makhen jek žuvli vaj jek murš ande tradicionalna hurjarimata aj te thon pe o patreto le vorbi sar von bušol le hurjarimata. Le vorbenge listi aj le patreysi šaj thon ande Bućiake perma. (Majbut si pa gado ando angluni rig.)

Le elevori vi šaj makhen jek patreto pa pengi dej vaj dad aj te sikhaven sar von hurjavenpe svako džese vaj kana hurjavenpe kaj le pativa. O gindo me le patreysi si te kerdol jek divano pa cala aj hurjarimata, aj kaj si uni kaj ferdi hurjavenpe romanes kana si pativa.

Klasako aktivitetoto 2:1 – Ame sikhavas opre amare cala kaj kaver žene

Berš: 6-9

Levelo: B1, B2

O celo pe le aktivitetori

- Le elevori prinžaren kaver romane hurjarimata aj žanen te presentalin gadal vi kavrenge kon naj ande sit'arimaski grupa.

- Le elevori žanen te suven tradicionalna hurjarimata.
- O romano identiteto zurajlo.

Metodori aj sar te keren bući

Me žanav pala muri bući sar sit'aritori ke le elevori kerdon pozitivna kana von šaj sikhaven opre variso so von kerde vaj so von šičile variso pe a dejaka šibako sit'arimos kavrengē. Kon šaj dikhel si kaver elevori anda e škola vaj le dejange aj le dadenge. Jek lašo džes kaj šaj alos si o internatjionelno romengo džes ando 8 aprilo, vaj kana si kaj e škola Phuterdo kher. So le elevori šaj sikhaven si hurjarimako parado, aj te avel diferenti hurjarimata aj cala, te šaj šičol o narodo ke si but diferenti romane tradicionalna hurjarimata. Jek kaver žela so šaj keres si le elevori sikhaven opre afisori aj den duma so von kerde kana rode pala le romane tradicionalna hurjarimata kaj si kaj le bare džesa aj le pativa. (Gila aj te gilabes si kaj o naroda drago!)

Te lašares jek programo, gado ažutil le elevori te kerdon zurale ande jek than. O sit'aritori korkoro phorončil sode le elevori šaj keren anda o programo aj kon phenel pa introdukciovo aj kon thol ande jek than jek o programo.

La dejake aj le dadeke si lenge drago te dikhen so lenge šavore šičle, aj ke žanen but pa romani tradicija. Te si kaver žene, jek narodo kaj naj lenge šavore, šaj avel maj trudno, o narodo šaj kerdol pozitivna te si o programo mišto aj le elevori lašardeles vorta.

Materialo

Te lašares jek "phapuša anda hertija" (modelo) romane calenca trubol - poxthan, čipti, morčune khotora, bař, folija, thav, suv, farbime karandař aj kleo. Le modelori thos opre pe bare kartongori. Le elevori ramon skurtsi divanor pe computer, aj šaj thon le paše le modelori.

Klasako aktivitto 2:2 – Láсарas jek lil pa romane hurjarimata

Berř: 6-9

Levelo: A2, B1-B2

Metodori aj sar te keren bući

Muk le elevori te roden o profundako informacija pa diferenti hurjarimata, vaj jek phuro manuř phenel lenge vaj šaj roden korkoro fakta ande bufaria vaj patreysi. Gado šičarimos aj žanglimos sikhavena pe godo te lašaren jek bari lil, sar jek patreto pe manuř ande romane hurjarimata. (Šaj dikhlan le lila khatar Spanija, jek žuvli kaj si hurjadi ande flamenco cali aj kaj si vi suvde tavesa ando patreto!)

Hulav le elevori duj pe duj. Svako grupa šaj alon savatar hurjarimos von kamen te keren bući. Muk akana e arta le raduijmako te avel avri! O lil šaj šukaresles korkoro, te lašares cinoře sumnakaj pe e žuvli. O tav si lašo te lašares bal. Šaj lašarel čunri galbensa.? Vaj jek kontjo me jek šukar šplika. Kana le patreysi si gata šaj ramon le elevori jek skurto divano pe pengo lil. Atunči le elevori šaj phene jekavreke so si le lila. Če grupa alonde? Si le cali neve vaj phurane? Ande save thema phiraven godola cali/hurjarimata.

Klasako aktiviteti 3 – Romano hospitaliteto

Berš: Pe sa le berš

Levelo: A2, B1-B2

O celo pe le aktivitetori

- Le elevori akharen o romanipe pa o hospitaliteto.
- Le elevori prinžaren e historiija pa le romane hospitaliteto.
- Le elevori žanen sar te aven kana avel gosti.

Metodori aj sar te keren bući

Te si tut e chansa, šaj akhares jek maj phure manušes (papo/mami...) aj te phenel kaj le elevori sar sas maj anglal. Mang khatar o manušes te phenel pa hospitaliteto, aj anda sostar le rom kanagodi thon xamos ande pengo khera. Muk o manuš te phenel, sar trubul o manuš te del pativ, te thos jek kafa vaj jek čajo kana avel gosti tute khere. Le rom kana godi kiraven jek cera maj but xabe, vi te avel tut gosti khere. Den дума aj puš sar le elevori keren kana avel lende gosti. Le maj phure elevori šaj ramon jek upsatso pa e tema "Ame keras gad'a khere kana avel gosti amende".

Klasako aktiviteti 4 – Romano xabe

Berš: Pe sa le berš

Levelo: A1, A2

O celo pe le aktivitetori

- Le elevori žanen so trubul ando xabe kaj si svako džes aj vi pativengo xabe
- Le elevori žanen e romane xabenatonge aj pekimaske vorbi.
- Le elevori žanen sostar si sastemos ande frukto aj le zelenimata.

Metodori aj sar te keres bući

Sikhav jek patreto ea fruktori aj den дума le elevenonsa sar bušon le fruktori. Ramosar le fruktongo anava pie tabla. Kaj baron kodal fruktori? Šaj barol le fruktori khate ando Švedo? Le maj terne elevori šaj makhen le fruktori aj te ramon lenge anava khote. Le maj phure elevori šaj ramon le fruktongo anav aj šaj ramon skurtsi divanori. Ker sa jek fjalo pa le zelenimatonca. *Ramosar o ananv, makh, aj ramo!*

Kere lensa jek svato pa le fruktori aj zelenimata, puš katar le elevori save si lenge drago aj anda sostar si pe sastimos. Le elevori trubon te šičon save zelemata trubol ande romane xabemata.

Gado šaj kerelpe pe maj but riga. Le elevori šaj phenen so von te xan khére svako džes aj so xan kana si bare džesa aj pativa. Savo xabe si čačes romano? Ažutin von khere te kiraven xabe?

Le elevori šaj des len jek bući te kiraven jek vušoro xamos vaj jek pirošna. Khate trubol vi e dej aj o dad te ažutin ande e bući. Kana den дума pa pengi bući so kerde le elevori, vo vaj voj trubon te phenen so thode andre ando o xabe aj sar kirade, vi šaj anel te zumaven le kaver žene. Le maj phure elevori šaj ramon avri penge recepto. Vi e dej aj o dad šaj aven ande škola kaj e grupa aj te phenen e tradicija pa gado xábe. Exemlo: ke gado pirošna pekes num kana si patradji.

Gramatika

Khate aktulno aj te avel jek systemo te barares lengo žanglimos kaj le elevori pe le vorbi xabemasko. Te prinžaren le begrepori: frukto, zelemata aj le anava pe le fruktori, le anava pe le zelemata, aj pe muri - aj le verba kana žas te kinen, te kiraves aj xamos.

Klasako aktiviteto 5 – Ame kiravas romano xabe

Berš: 6-9

Levelo: B1, B2

O celo pe le aktivitetori

- Le elevori žanen te kiraven jek romano xabe vaj te peken pirošna.
- Le elevori akhjaren jek recepta aj žanen te len mosura pe godo so trubol andre ando xabe.

Metodori aj sar te keres bući

Pe gado aktiviteto trubol jek kuxna. Puš katar e škola ke te šaj lena e kuxna te kiraven. Akharen le le njamon, e mami vaj e dej vaj le papos vaj le dades kaj e lekcija. Romano xabe kiraves butivar numa sar akhjares – cera lon kate, jek vas horeso kothe! Le elevori si len bući te kiraven jek xabe, ažutimasa me o sit'aritori vaj e dej vaj e dad te ažutin aj te phenen sar te keren.

Le elevori vi šaj ramon e recepta, ke atunči von jek džes šaj kiraven khere aj lengi familja šaj xan. Šaj keres te avel maj trudno kaj le elevori. Šaj manges katar le elevori te len mosura sode si jek vast horeso ande decilitera. Sode si jek cera lon?- Atunči le elevori žanena maj angle ke jek vast horeso si 1 decilitera aj cera lon si vorta dosta te šaj sumaves te si lašo.

Romano špentoski zumi

So trubol andre

2 khañja

1 khotor mas tuflardo

lon, peperi, spanjilitsko peperi

1 bari roj šut

2 vast horeso

½ tubo paradičomoski pureo

1 kg zeleno špenáto vaj ½ kg phahome špenato

morkoja sode kames

koromirja sode kames

Te rantiš e zumi tho anro aj mararino. Sode rantaš trubol, trubos te dikhes sode zumi si, aj te aves sikhadi te kiraves.

Šor paj sode trubol te šaj vušaraves aj tho pe cera aj pe cer.

Gad'a anel jek romano recepto. Muk kaj čire elevori te ramon maj vorta ando recepto.

Xan pe sastimaste !

Xabe thaj gada

Levelo	Žanglipe		* Data	** Data	*** Data
A1		<p>Šaj hačarav le diferentni vorbe pa `l gada save phiravav.</p> <p>Šaj hačarav le vorbe pa hurjavimaskê buća, save phiraven aver manuš.</p> <p>Šaj hačarav le vorbe pa xabemata, kaj xav vaj ande škola vaj khêre.</p> <p>Šaj hačarav kodja, kana o sičaritori mothol vareso pa xabe vaj hurjavipe.</p>			
		<p>Šaj ginavav le vorbe pa diferentni xamaskê tipur</p> <p>Šaj ginavav le vorbe pa diferentni hurjavimaskkê buća</p>			
		<p>Šaj pušav pala xamaskê thaj pimaskê buća ande `k balamo, ande `k marketo vaj ande `k rolengo khêlipe ande muři klasa.</p> <p>Šaj pušav pala hurjavimaskê buća ande `k balamo, ande `k marketo vaj ande `k rolengo khêlipe ande muři klasa.</p> <p>Šaj pušav sode kêrel jek đela.</p> <p>Šaj mothav kana kamav jek partikularno xabe.</p> <p>Šaj mothav, savi farba kamav maj but pe `l gada.</p>			
		<p>Šaj mothav, savo xabe kamav thaj savo xabe či kamav.</p> <p>Šaj mothav, save farbe thaj save buća hurjavimaskê kamav thaj save na.</p>			
		<p>Šaj ramov liste pa diferentni xamata, pe sama kata lengi kategorija.</p> <p>Šaj ramov liste pa `l gada hasnime pala diferentni intenzije.</p>			

Levelo	Žanglipe		* Data	** Data	*** Data
A2		<p>Šaj hačarav e informacija pa kodja, savo hurjavipe si potrebno palaj školaki ekskursija vaj pala `k sportosko aktivitetu.</p> <p>Šaj hačarav e informacija pa kodja, save xamata si laše vaj bilaše pala mande.</p>			
		<p>Šaj ginavav jek menju thaj šaj hačarav le diferentni xamaskê fjalur kaj si prezentirime.</p> <p>Šaj ginavav le anava kata `l xamata, save dikhas ando supermarketo.</p> <p>Šaj ginavav le anava kata `l hurjavimaskê buća, save dikhas ando balamo vaj ando marketo</p> <p>Šaj ginavav thaj šaj hačarav, kana o xabe vaj o hurjavipe si kotor eka paramičako.</p>			
		<p>Šaj pušav manušendar pa xabe thaj pipe, so von kamen vaj save xabenata thaj pimata sas len kaj kak slava vaj kaj kak festivalo.</p> <p>Šaj pušav thaj šaj dav angal pe pušimata pa maj dragi xabenata thaj pimata.</p> <p>Šaj diskutuiv če fjal xabe kamavas pala `k specialno gostija vaj slava.</p> <p>Šaj pušav thaj šaj dav angal pe pušimata pa gada, save phiraven pe pe partikularni pecimata.</p>			
		<p>Šaj dav kak deskripcija pa `k xabe so xalem kol đes.</p> <p>Šaj dav kak deskripcija pa muřo maj drago xabe thaj muře maj đragi xabimata.</p> <p>Šaj dav kak deskripcija pa kodja, so pecil pe pe `k specialno xabe vaj pe `k slava ande muři familija.</p> <p>Šaj dav kak deskripcija pa kodja, so me vaj aver manuš phiraven pe `k partikularno pecipe.</p>			
		<p>Šaj ramov jek skurto deskripcija pa `k trjaba, kaj xalem jek specialno xabe.</p> <p>Šaj ramov jek skurto deskripcija pa muře maj dragi gada vaj pa `l gada, save phiravav pe `k partikularno situacija.</p>			
B1		<p>Šaj hačarav kana le manuš vorbin ande školaki klasa vaj khêre pa partikularni xabenata.</p> <p>Šaj hačarav kana le manuš vorbin pa gada, save kamen te kinen vaj save si te phiraven ande `k partikularno situacija.</p> <p>Šaj hačarav jek anekdota paj importanca kataj paćiv taj hospitalitetu.</p>			

B1		<p>Šaj ginavav pa xabe, savo si sasto thaj pa xamata, save trubul te xas, te ašas saste.</p> <p>Šaj ginavav pa gada, kaj aver manuš phiraven vaj pa moda thaj štilur.</p> <p>Šaj hačarav e deskripcija ande `k anekdota vaj ande `k raporto pa kodja, so jek manuš phiravel.</p>			
		<p>Šaj mothav maj jeg data palpale jek instrukcija kaj del ma o šiçaritori pe sama kata gada.</p> <p>Šaj angêrav jek detajlirime informacija pa xabe.</p> <p>Šaj dav дума муře amalenca pa gadengi moda.</p> <p>Šaj diskutuiv pa hurjavipe, ka si potrebno pala `k partikularno situacija vaj intenzija.</p> <p>Šaj dav дума pa xabe, savo kamav.</p>			
		<p>Šaj dav jek detajlirime deskripcija sar getil pe jek partikularno xabe.</p> <p>Šaj dav ekhe amales instrukcije sar te getil jek xabe.</p> <p>Šaj mothav jekhe amaleskê, save gada te phiraven pe `l partikularno situacija.</p> <p>Šaj dav дума pa gadengo stilo, kaj si importantno ande muři familija vaj kultura.</p>			
		<p>Šaj ramov jek deskripcija pa `k xabe prezentirime pe `k slava vaj pe `k partikularno situacija.</p> <p>Šaj ramov jek deskripcija pa kodja, so le manuš phiraven pe `k partikularno situacija.</p> <p>Šaj ramov instrukcije pa `k xamasko getipe.</p> <p>Šaj ramov pa kodja, save xabenata kamav thaj save či kamav thaj šaj mothav anda soste.</p>			

Xabe thaj gada					
Level o	Žanglipe		* Data	** Data	*** Data
B2		<p>Šaj hačarav ando detajlo televizijakê vaj radiovoskê programur pa xabe.</p> <p>Šaj hačarav ando detajlo televizijakê vaj radiovoskê programur pa hurjavipe taj paj moda.</p> <p>Šaj hačarav detajlirime instrukcije pala xamasko getipe.</p> <p>Šaj hačarav ando detajlo anekdote vaj paramiča paj importancia kata tradicije kaj si phangle pačivasa thaj hospitalitetosa.</p>			
		<p>Šaj ginavav artiklur ande magazinur vaj žurnalur pa hurjavipe thaj pa buća, save si phangle la produkcijasa kata gada.</p> <p>Šaj ginavav artiklur pa xabe thaj paj moda.</p> <p>Šaj ginavav savetoskê brožire pa pravaripe.</p> <p>Šaj ginavav raportur pa pravaripe thaj pa sastipe.</p>			
		<p>Šaj diskutuiv <i>native</i> spikeronca pa buća, save si phangle xamasa vaj pa planur pala `k partikularno xabe.</p> <p>Šaj dav ande diskusije pa hurjavipe thaj paj moda aj kodja bi pharimasko.</p>			
		<p>Šaj dav дума buhles paj importancia kata partikularni hurjavimaskê stilur pala muři familija vaj pala amari kultura.</p> <p>Šaj dav дума buhles paj historijaki importancia kata hurjavimaskê stilur.</p> <p>Šaj dav дума buhles paj tradicionalno importancia kata partikularni xabenata pala slave vaj pala aver specifični trjabe.</p>			
		<p>Šaj ramov jek detajlirime raporto pa xabenata thaj hurjavimata hasnime pe diferentni trjabe.</p> <p>Šaj ramov jek detajlirime deskripcija pa hurjavipe thaj šaj dav informacija pa leski kulturaki importancia.</p> <p>Šaj sikavav iskirimasa muři personalno opinja pa hurjavimaskê stilur thaj pa buća, save si phangle la produkcijasa thaj le marketingosa kata gada.</p>			

TEMA 9 – VRAMA, BERŠESKE ŠTAR SEZONE AJ LE VREMI

O centralno ande gadi tema si te važdes opre so le rom kerenas aj keren tela diferntni beršeske vremi. Kana si le rom avri aj žan vaj keren bućis? Če šon žas pe gava aj kana aven khere? Vaj bešen le manuš akana numa pek jek than aj či žan pe gava adžes. Sar dićolol pe ande difentni romane grupi ando Švedo aj ande kaver thema?

Le elevori trubon te žanen pe e vrama – o časo, te žanes le časori- kana lest tut aj getos ande e škola, te žanen kana aj savo džes si len aktivitetori. Von trubon vi te žanen romanos le džeseke vrami (tehara, džese, račako), e kurkeske džesa aj le šoneske anava.

Si vi ande kaver temi kaj si pa e vrama (dikh tele). Khate vi šaj si aktuelno te den duma pa savendar hurjarimata trubol pala le beršeske vremi aj če hurjarimata trubol kana del beršin aj kana si kam avri.

Dikh vi pe: Tema 4 Romengi zantur aj okupacije – Adžes aj de dumult, **Tema 5 Bare džesa aj pativa** – Kalendariumo aj datumo, **Tema 6 Ande škola** – Časo aaj e vrama

O celo pe savore

- Le elevori žanen le džesa, šona aj le džeske vrama pe e romani šib.
- Le elevori žanen le vorbi kaj si pa vramasa, o časo, aj le vremi.
- Le elevori prinžaren so le rom kerenas maj anglal aj adžes tela le beršeske sezone.

Introdukcija

Le elevori te akhjaren le beršeske sezonori, tu šaj les tu te pušes khatar le elevori kana von pherdon beršenge. Pala lengo atveto, šaj pušes te si šil vaj taćimos avri. Si milaj vaj ivend? Atunči ramosar opre pe e tabla le šonenge anava aj hulavle ande le beršeske sezonori. Pala godo šaj phenen savore ande savo šon von pherdon berš.

Jek kaver metoda kaj si vušoro te dikhen avri pa e felastra aj te pušes khatar le elevori če vrama si adžes. Del iv? Jo! Aj vi atunči les andre vušoro le vorbi te si šil aj ivend. Vaj o iv bilal aba ke o kham aba phabol avri? Jo, aj atunči si akanaš primovara!

Te phandaves le neve vorbi kaj von šićon, kaj godo so le elevori dikhen aj vi so von akhjaren, kerel ke le elevori maj feder seren le vorbi. Atunči si naturligit te žas maj dur aj te denpe duma pa savendar hurjarimata trubol pala le vremi, te dela iv vaj kana del brišin vaj kana phurdel avri. Kana si ivende šaj len le elevori pe peste sane hurjarimata sar kana si milaj avri!

Phen kaj le elevori kana le rom traden avri pe gava, ke si phangle pala če sezono si. Phen aj važde opre bare džesa aj pativa kaj le elevori ke si phangle pala le beršeske sezonori. Si bare džesa sar o ramadano, kaj mut'ilpe berš pala berš, aj vi e patradži mut'ilpe ferdi del andre godi kana pe primovara.

Klasako aktiviteto 1 - Beršeske sezonori aj le šona aj savendar hurjarimata si pala le beršeske sezonura

Berš: Savore

Šibakolevelo: A1, A2

O celo pe le aktivitetori

- Le elevori žanen le beršeske sezonori, šona,aj le kurkeske džesa pe romani šib.
- Le elevori žanen če hurjarimata phiraves aj le vorbi pe le hurjarimata.

Metodori aj sar te keres bući

Hulav opre pe e tabla pe štar riga. Ker jek lista pe le šona. Keren divano me le elevori če vrama si, sar exemplo: kana si damna. Ramosar ande svako ruta ander, ivend, primovara, milaj damna. Keren inke lensa divano me le elevori če vrama si, sar exemplo: kana si damna vaj tela o milaj. Atunči phenen le šoneske anava ande jek than. Puš khatar le elevori ke ande savi beršeske sezoneski ruta gindin von le šona trubon te aven. Ramosar o šona ande godi ruta kaj trubol!

Inker o divano maj dur me le elevori, aj puš če hurjarimata trubon te len, sar exemplo: kana si milaj. Phen vi tu vareso! Bunda? Na! Najimaske gada? Jo! Khera? Ande gado sit'arimos vi šaj dikhes lengo žanglimos ande le vorbi so žanen pa le gada.

Le maj terne elevori šaj makhen jek milajako patreto. Tu ažutisar le elevori te ramon andre le anava le beršeske sezonori. Kaj le elevori šaj des len khereski bući te makhen pa svako beršesko sezono. Kana le elevori si len lenge patretsi pa le beršeske sezonori atunči von šaj sikhaven kana von pherdon berš.

O kaver levelo si te makhen pe jek bari hertija jek řata aj te hulaves les pe 12 riga. Phen kaj le elevori ke ande jek berš si deřuduj šona aj svakon řon si les jek anav. O sit'aritori ramol andre le řonenge anava. Le elevori šaj keren vi von jek řata pe jek hertija, aj te ramon andre le řonenge anava. De anda sostar lelpe o berš le januarosa? De kado či malavel le beršeske sezonosa? Aj kana lelpe e řkola aj kana getol e řkola? *Le beršeske vrama si kaver řjalo ande kaver thema. Ferdi le řona kana godi aven pala jek avreste!*

Klasako aktivitéto 2 - Sit'arimos pe e vrama

Berš: Savore

Šibakolevelo: A1, A2

O celo pe le aktivitetori

- Le elevori žanen le vorbi la vramake pe e romani šib.

Metodori aj sar te keres bući

Te dikhes vuřoro so žanen le elevori pa e vrama aj žanglimos pa e vrama, šaj keres vuřoro jek bući kaj si pe sa le berš.

Materialjalo: Dori, gadengo řpilka aj cinoře khotora hertija kaj si vorbensa, te šaj keren le elevori bući.

Le vorbi si:

*adžes, tehara, arači, kaver arači
akana, pa jek skurto vrama, akanař,
atunči, akana so, dedumult,
kana godi, řoha, uñivar,*

Cirde jek dori kaj řal pe antrego klasa mařkaral. De kaj le elevori le hertije pa le vrami so si opre ramome. Mang khatar le elevori te ginen opre so ařel pe e hertija. Kaj le maj terne elevori ginel o sit'aritori lenge. Muk kaj le elevori te thon avri le hertija pe godo than kaj von akhjaren ke si vorta.

Gado šaj keres les te avel vušoro vaj maj phares.

Gado si jek khelimos so šaj len hažna te šiĉon le elevori, te dikhen tela aj te len žanglimos so biris te keres dela jek vrama. Kaj le elevori šaj des maj but buĉi te keren (exemplo: te thon jek vuneto bufari pe pengo skafedi, te makhen jek loli luludji, te anen jek stingo papuĉa, te phutren e felastra, te pheren jek taxtaj pajesa...) tela jek vrama, sar exemplo tela trin minutori. Khate le elevori šaj dikhen kon biril te kerel maj cigo jek kavaresa aj te les mosurin e vrama le ĉasosa. Kon da ando gor te kerel maj but?

Klasakoaktiviteto 3:1 - Ĉaso

Berš: 6-9

Šibakolevelo: A1, A2

O celo pe le aktivitetori

- Le elevori žanen o ĉaso aj le vorbi pa o ĉaso romanes.

Metodori aj sar te keres buĉi

Ineker divano pa o ĉaso kaj le elevori. Si važno o ĉaso? Anda sostar? Puš khatar le elevori kana von vušten opre andarat? Kana thon pe tele te soven? Kana lenpe ande e škola? Akhjaren von pengi schema?

Inkere o divano lensa pa o ĉaso, ke si pherdo ĉasori. Puš khatar le elevori te žanen von sar anel o angluno ĉaso. Mang khatar le elevori te phenen sode žanen le anava pe le ĉasori, khamesko ĉaso, vujakago ĉaso, vuštmasko ĉaso, sumnakono ĉaso. Dikh te žanen o ĉaso le elevori. Sikhav pe jek vušoro ĉaso. Phen sar bušol e lungo suv, o patreto le ĉasosko, sikhav kana si o ĉaso pe antrego ĉaso aj kana si dopaš o ĉaso, furtari angla aj furtari opral aj pa le minutisi aj pa sekundori. Godala elevori kaj žanen o ĉaso, lenge si o sit'arimos te birina aj te žanen le vorbi pe romanes.

Klasako aktiviteteto 3:2 - Ĉaso

Berš: 10-14

Šibakolevelo: A1, A2

O celo pe le aktivitetori

- Le elevori žanen o ĉaso aj le vorbi pa o ĉaso romanes.

Metodori aj sar te keres buĉi

Le tut aj kere buĉi sa jek fjalo me le maj terne elevori. Den дума me le elevori pa o ĉaso. Si važno le cajtosa? Anda sostar? Puš kana le elevori vušten, kana von žan te thon pe tele?

Ža lensa pa soste si e vrama aj o cajto ande školas aj pa lengo schema. Kana von len pe paraštune? Kana šiĉon von romanes? Kana si xabesko rasto marcine?

Muk kaj le elevori te phenen vaj te makhen majbut fjalori ĉasori. Sar phirel jek khamesko ĉaso? Sar phirel jek vujagako ĉaso? O školako ĉaco si kaj bašol sa jek ĉaso?

Gadala elevori šaj žanen aba o ĉaso. Von trubon te šiĉon le vorbi romanes. Tu šaj les jek cajtungo pa le programori kaj si ande televisicija. Puš khatar le elevori, exemplo: Kana lel pe e Bondfilmo efat? Kana getol le nevimata o Aktuell? Ĉe programo lel pe kaj 19.15? Sar šaj phenen goda kaver fjalo? Dešupanž opral le eŝta,!

Klasako aktiviteto 4 - Sar ame akhjaras e vrama ando romanimos

Berš: Savore

Šibakolevelo: A2, B1, B2

O celo pe le aktivitetori

- Le elevori žanen so le rom keren adžes aj maj anglal pa la le beršeske sezonori.

Metodori aj sar te keres bući

Ker divano me le elevori, so von keren tela o džes. Kaj če cajto vušten von opre aj kana thon pe von tele kana si škola? Kaj če cajto si len dejaka šibako sit'arimos. Khate šaj dikhes pa le romane zakonori pe e vrama. Kana thon pe von tele kana aven lende gosti khere? Te si von pe jek pativ šaj bešen khote vi te si aba but le časori? Vi te si škola o kaver džes? Khate si pherdo fjalori pa žanglimos maškar le familjori. Keren divano aj dikhen sar si?

O kaver levelo si akana, te dikhen le elevori sar si maškar le rom adžes aj sar sas maj anglal. Tu šaj les tut te akhares jek gosto kaj si jek phuro manuš, te phenen sar sas maj anglal. Tume vi šaj ginen jek texto sar sas le romenge kana bešenas ande e barr. Vaj le elevori, tu šaj des len bući te pušen khatar jek maj phure manuš ande pengi familjori te phenen lenge sar sas o trajo maj anglal. Muk le elevori te phenen pa godo so von šiçile aj te phenen te si kaver fjalo adžes aj maj anglal o trajo.

Kana bešenas ande e barr sigo vuštenas opre te aresen te keren sa so trubolas kana inke sas džes. – Ke nas letriko ande e barr. Kana sa rat bešenas von kaj e jag aj phenenas paramiči, ke savore žanas sigo te soven te birin te vušten opre sigo sar o kokošo! – Sar sas čačes maj anglal maškaro narodo? Savatar rytmo ando o džes sas kaj o bavero maj anglal sar avelo o radio, letriko aj o televisicija?

Adžes xal o naroda maj ratčako, aj keras pherdo aktivitetori ratčako, vi maj butivar žas pe pativa ratčako. Aj vi akana traijsar ando stress pala o časo. Keren divano me le elevori! Aj naj čačes akana maškar le rom te si jek specialna zakono? Prinžaren le elevori "le romengo kvarto"- kaj šaj avel khatar 5 minutori ži kaj jek časo vaj maj but?

E vrjama, le bêšeske štar sezone thaj la vrjamaki atmosferaki kondicija

Levelo	Žanglipe		* Data	** Data	*** Data
A1		Šaj hačarav le vorbe pala diferentni tipur la vrjamakê. Šaj hačarav le vorbe pala le bêšeskê šon thaj pala le bêšeskê sezone.			
		Prinžanav thaj šaj hačarav le vorbe paj vrjama pe `k karta vaj ande `k teksto. Prinžanav thaj šaj hačarav le vorbe pa sezone vaj pa bêšeskê vrjame ande `k teksto vaj pe patretur, plakatur vaj pe <i>flash cards</i> .			
		Šaj dav anglal pe pušimata paj tati/šudri vrjama, pa o kham, pa `l šon vaj pa `l sezone. Šaj mothav dali kamav vaj či kamav jek partikularno vrjamaki kondicija vaj bêšeski vrjama. Šaj mothav sar si la vrjamaki kondicija pe diferentni bêšeskê vrjame.			
		Šaj mothav sar si la vrjamaki kondicija avrjal. Šaj mothav pe savi sezona sam. Šaj mothav savo šon si.			
		Šaj ramov le vorbe pala le šon thaj le sezone. Šaj ramov le vorbe pala diferenti vrjamakê tipur.			
A2		Ande klasa šaj hačarav le šêrutne vorbe paj vrjamaki kondicija thaj pa sezone. Šaj hačarav kana si le sezone vaj e vrjama kotor kata `k anekdota.			
		Šaj hačarav e informacija paj vrjamaki kondicija pe `k plakato vaj ande `k knjiga. Ande `k teksto šaj hačarav le vorbe paj vrjamaki kondicija thaj pa `l sezone. Šaj ramov jek skurto anekdota pa buća, save kêras pe `k partikularno bêšeski vrjama.			
		Šaj dav anglal pe prosti pušimata paj vrjamaki kondicija thaj pa `l sezone. Šaj diskutuiv pa `l gada, save trobun amen pe `l diferentni bêšeskê vrjame. Šaj pušav thaj šaj dav anglal pe pušimata pa importantni pecimata, pe `l diferentni bêšeskê vrjame. Šaj pušav varekastar pušimata paj vrjamaki kondicija vaj pa festivalur, save ankêrdon pe `l partikularni bêšeskê vrjame.			
		Šaj dav jek deskripcija paj vrjamaki kondicija avrjal. Šaj dav jek deskripcija pa kodja, so pecil pe pe la školakê vakanse. Šaj mothav, savi bêšeski vrjama kamav maj feder.			
		Šaj ramov fraze pa `l diferentni bêšeskê vrjame. Šaj ramov fraze paj vrjamaki kondicija, sar si akana thaj sar sas pe aver vrjama. Šaj ramov fraze pa muřo maj drago đes vaj vrjama ando bêš.			

E vrjama, le bêršeskê štar sezone thaj la vrjamaki atmosferaki kondicija

Levelo	Žanglip		* Data	** Data	*** Data
B1		<p>Šaj hačarav pe televizija le šêrutne punktur kataj vrjamaki prognoza.</p> <p>Šaj hačarav jek divano paj bêršeski vrjama vaj pa `l bêršeskê sezone.</p> <p>Šaj hačarav jek filmo vaj jek video, kaj si pe sama kata bêršeski vrjama vaj pa `l aktivitetur, save si pala amende phangle pe `k partikularno šon vaj pe `k partikularno sezona.</p>			
		<p>Šaj ginavav thaj šav hačarav jek paramiči vaj jek teksto, kaj si phanglo la vrjamaka kondicijasa.</p> <p>Šaj hačarav kana si la vrjamaki kondicija vaj le bêršeski vrjama importantno ande `k anekdota.</p>			
		<p>Šaj pušav thaj šaj dav anglal pe pušimata paj vrjamaki kondicija thaj pa efekto pe amaro trajo.</p> <p>Šaj dav duma pa kodja, so pecil pe mande khêre kana si e vrjama laši vaj bilaši.</p> <p>Šaj diskutuiv pa kodja, so kamav te kêrav pe la školaki vakansa.</p>			
		<p>Šaj dav jek skurto divano pa `k eksperiansa, kaj sas ma pe `k partikularno bêršeski vrjama.</p> <p>Šaj dav jek deskripcija pa kodja, so kêrav avrjal e škola pe `k partikularno bêršeski vrjama.</p> <p>Šaj dav jek deskripcija paj vrjamaki kondicija kana dav duma pa `k pecipe vaj pa `k eksperiansa.</p>			
		<p>Šaj ramov jek skurto lil paj vrjamaki kondicija.</p> <p>Šaj ramov jek deskripcija pa vareso, so kêrav/kêrdem pe `k partikularno bêršeski vrjama.</p> <p>Šaj ramov pa kodja, so le manuša kêren pe diferentni bêršeskê vrjame thaj pe diferentni vrjamakê kondicije.</p> <p>Šaj ramov pa kodja, sar la vrjamaki kondicija si la efekto pe trajosko modo pe le diferentni ljumakê thana.</p>			

Levelo	Žanglip		* Data	** Data	*** Data
B2		<p>Šaj hačarav ando detajlo jek divano vaj jek prezentacija, te si e vrjama vaj le bêršeskê sezone jek importantno elemento ande lende.</p> <p>Šaj hačarav ando detajlo jek televizijako programo pa vrjamakê problemur, vrjamakê paŕuglimata thaj vrjamakê rizikur.</p>			
		<p>Šaj ginavav artiklur pa problemur andaj vrjama, evaluacijasa kata prezentirime evidencija.</p> <p>Šaj ginavav artiklur vaj raportur, save sikaven ando detajlo la vrjamako impakto pe trajosko modo thaj pe trajoskê aktivitetur.</p> <p>Šaj ginavav neve artiklur, detajlirime informacijasa, paj vrjamaki kondicija, pa sezonengê paŕuglimata thaj pa `l problemur.</p> <p>Šaj identificiriv kodja, te si e vrjama vaj le sezone kak signifikantno faktoro ande `k novela vaj ande `k poemo.</p>			

B2		<p>Šaj diskutuiv averenca, uključime <i>native</i> spikerja, pa `l problemur, save anel e vrjama.</p> <p>Šaj diskutuiv averenca, uključime <i>native</i> spikerja, planur thaj ideje pa `k partikularno bëršeski sezona.</p> <p>Šaj sikavav desja jasno thaj ando detajlo muře pozicije ande `k diskusija paj bëršeski vrjama vaj pa vrjamakê kondicije.</p>			
		<p>Šaj dav duma buhles pa kodja, so kêrdem pe `k partikularno vrjamaki perioda.</p> <p>Šaj kêrav jek prezentacija pa muři vakansa, despricipijasa kata vrjamakê kondicije.</p> <p>Detajlirime šaj sikavav o efekto kata vrjamakê thaj sezonakê paŕuglimata pala trajosko modo.</p> <p>Šaj dav jek eksplikacija pa `k festivalo vaj pa `k slava, kaj ankêrdol pe `k partikularno bëršeski vrjama.</p>			
		<p>Šaj ramov jek detajlirime lil pa `k eksperiansa, kaj khêldja la vrjamaki kondicija jek importantno rola.</p> <p>Šaj ramov jek skurto anekdota, ande savi aven la vrjamakê kondicije importantni.</p> <p>Šaj ramov jek detajlirime raporto paj vrjamaki kondicija, bazirime pe `l informacije, kidime pa `k vrjamaki perioda.</p>			

TEMA 10 – NATURA AJ ZIGENI

Ande gadi tema važdas opre so si maškar le romengo trajo aj maškar e natura aj maškar le zigeni angla godo so sas aj akana so si. Ame las opre vi sar le zigeni trajin ando veš aj vi sar trajin le khereske zigeni. Ame vi sikhavas ke sar ame das respekto karing e natura pala le romengo perspektivo.

Ande gadi tema si chansa te den дума, te roden anda le bufaria aj vi pe o Interneto fakta o phanglimos historiko so sikhavel maškar uni romenge grupi aj uni zigeni, sar sas kana von šičarenas le grasten, cirkus aj vi uni zaneturi aj okupacije kaj sikhavel ke vi khote sas importanton le zigeni.

E maj but khatar le elevori naj len o žanglimos anda e tradicija kaj si phanglo ando šičarimos pe o riš aj sar le rom tradenas me o cirkus. Gadala elevori pe gadi tema šaj del len nevo žanglimos. But elevori žanen o phanglimos pa le grast kaj si kaj le rom. Gadala elevori šaj keren divano anglunes pa le grast ande gad'a tema.

Dikh vi pe: E Tema 4 - Romengi zaneturi aj okupacije aj E Tema 7 - Transporto aj dromeske bući

O celo pe savore

- Le elevori žanen uni anava pe ziki zigeni aj khereske zigeni aj žanen sar gadala zigeni trajin.
- Le elevori si len žanglimos historiki pa o phanglimos kaj si kaj le rom maškar uni zigeni.
- Le elevori si len žanglimos te sikhaven aj o dikhimos ande le zigeni aj pa čirikli aj čarake draba.

Introdukcija pe e tema

Tu šaj les tut te keres divano pa khereske zigeni aj pa le ziki zigeni. Tu šaj keres divano aj šaj sikhaves patreysi pe zigeni aj te mukhes le elevori te phenen so von žanen pa le zigeni. Tume šaj phenen pa le zigeni kaj von bešen, so von xan aj če specialno karaktarijo si kaj godola zigeni. Le neve vorbi ramon opre pe e tabla aj le elevori ande penge vorbengi lista.

Jek kaver metoda te šaj, te ašunen pe jek romani paramiča. Kasavendar si pe maj but dialektori romane kaj o Utbildnings radio (UR) aj kaj o Sveriges Radio. Maj but paramiči si pe Romano Arlitsko Språkcentumosko webbrig aj vi khote si bućia kaj phenel tuke sar šaj keres bući pe e paramiči kaj ašundan. Le elevori phenen te šičon maj feder kana ašunen pa jek paramiči, aj maj den drag si lenge te ašunen aj vi šičon aj bararen penge akhjarimos karing e paramiči.

So si intresanto, si te biris te aves ando kontakto le romensa kaj šičaren zigeni vaj keren bući pe o cirkus. Vaj te si varekaste jek grast? Ande gad'a tema si specialno aj vi intresanto te žanena romen te šaj pharuven informacija aj žanglimos ande kaver thema aj vi pa penge tradiciji karing le zigeni.

Klasako aktiviteti 1 – Khereske zigeni aj ziki zigeni

Berš: 6- 9

Šibakolevelo: A1, A2

O celo pe le aktivitetori

- Le elevori žanen pe le khereske zigeni aj ziki zigeni.
- Le elevori žanen te phenen aj te pušen vušori pušimata pa zigeni aj si len akjharimos pe natura maškar le rom.
- Le elevori žanen le anava pe le zigeni so si phangle kaj kaver romenge grupori ande kaver thema.
- Le elevori prinžaren jek romani grupi sar trajinas aj sar kerenas bući me le zigeni maj anglal aj sar si adžes.

Metodori aj sar te keres bući

Te šičares avri vorbi pe gadala aktualna zigeni šaj sikhaves patretsi, aj te avel tut pušimata kaj le elevori sar phenen romanes vaj šveditska le zigeni (vaj pe goda šib so le elevori žanen). Ramosar le vorbi pe tabla. Pe godo šibako levelo si mišto te ramos opre le vorbi pe le duj šiba. Gin opre le vorbi aj repeterin le vorbi ande jek than!

Le patretsi pe le zigeni si ande sit'arimaske bufaria aj vi pe o Interneto. Vaj šaj makhes tu korkoro jek patreto? Tu vi šaj sikhaves patretsi pe maj but zigeni, kaj si ande jek baveritsa vaj ando veš. Muk le elevori korkoro te den pe дума so von dikhen aj te ramon le anava pe le zigeni opre. Šaj avel tut systemo pe čire pušimata, aj te pušes: - Kako si jek grast. Sar phenen pe le grastesko pujo? Sar bušol le grastesko dej? Vaj- Sar phenes kaj le guruvňako pujo? Sar bušol le žuklesko pujo?

Le elevori šaj alon jek zigena te roden fakta. Tu šaj ažutis me le pušimata kaj si kaj le elevori aj te avel len adveto pe le pušimata.

- Sar bušon le zigeni ande le grasteski familja?
- Kaj bešen von? So xan von? Sar ašundon von?
- Sar phenen pe kana jek grast našel?
- Prinžares tu varikas kaj si len jek grast?

Tu šaj keres lenge divano pa o grast, ke le romenge sas jek važno symbolo o grast, ke ži khatar e India avile. O grast si vi ande amare paramiči aj ande amari romane divanori aj sit'arimata.

Sa gad'a šaj keren bući vi pe kaver zigeni. Si zigeni kaj ame le manuš das gindo pe lengo sar von si? Sar si pa le e žukel? E hulpja? O riš? O ruv?

Klasako aktiviteti 2 - Phen jek paramiči pa zigeni

Berš: 6- 9

Šibakolevelo: A2, B1

Metodori aj sar te keres bući

Ašun vaj gin jek paramiča pa varesosko zigena kaj si les jek važno than aj de дума me čire baratsi, exemplo pa e Esmaj aj pa laki babuša vaj pa e Roža aj pa o ruv. Puš lender vušori pušimata pa le paramiči.

- Pa soste žalas e paramiči?
- Save zigeni den дума me e babuša ando veš?
- Kaste žal e Roža?

Jek laši rig te keres aktivteto kaj le elevori kana ašunen, te makhen pa godo so von ašunen. Atunči le elevori phenen pa penge patreto, aj te makhen la sar von akhjarde e paramiča.

Le elevori kaj žanen te ramon šaj kompletali penge patreto me jek rubriko vaj jek skurto texto. Le elevori šaj ramon pengo texto avri pe data. Kado von sitjon te kamen ke dikhen ke če ”šukáres si”!

O kaver levelo si le elevori te keren korkoro jek paramiča pa zigeni aj te makhen patreksi aj te ramon texto kaj von phenen angla antrego klasa. E paramiči kaj kerde le elevori te thon ande pengo Bućiako permo.

Klasako aktivteto 3 - Zigeni ande natura aj ande romane paramiči

Berš: 9-12

Šibakolevelo: A2, B1

O celo pe le aktivitetori

- Le elevori akhjaren o maj važno so si ande e tema pa e natura kana o sit'aritori presentil aj akhjaren skurtsi textori pa le zigeni aj pa natura kaj si svako džeske aj prinžarde vorbi.
- Le elevori žanen te pušen khatar maj phure manuše ke sostar sas važno le zigeni aj so kerelas ande romengo trajo maj anglal aj akana.
- Le elevori žanen te phenen jek paramiči kaj von ašunde khatar kavrendar ande pengi familja vaj ande pengi romani grupa.

Metodori aj sar te keres bući

Le tut ando o aktivteto gad'a te mukhes le elevori te phenen vorbi so si phanglo ande jek than ando fakta texto vaj jek paramiči, kaj kames tu keren bući lasa. Maj tho inke vorbi paše so tu akjhares ke le elevori trubon te birin te šaj keren bući le aktivitetosa.

Gin le fakta textori ande jek than me le elevori pa le zigeni aj muk te phenen sar von akjharde kana von ašunde antrego texto. Tu šaj ažutisares len aj te pušes lendar. So si specialno gada la zigeni? Sar bešen von? So xan von? Kon si lengo dušmano andi natura?

O kaver levelo si te keren bući me jek romani paramiči. Le tut aj puše khatar le elevori te prinžaren varesoski romani paramiči kaj si jek zigana jek važno than. Gin jek paramiči pa zigeni aj keren divano pa soste sas. – Če than si kaj le zigeni ande jek romani paramiči aj so von keren ande romengo trajo?

Khereski bući

Le elevori te pušen penga deja aj daden vaj maj phuren anda pengi familja, soski paramiči pe zigeni von žanen aj ande če zigeni aven butivar ande le paramiči. Le elevori phenen gado ande pengi klasa.

Klasako aktiviteto 4 - Te len fakta pa zigeni

Berš: 9-12

Śibakolevelo: A1, A2,

O celo pe el aktivitetori

- Le elevori źanen te roden ande fakta bufaria aj pe o Interneto pa zigenie aj pa lengo trajo sar von trajin.
- Le elevori gado źanen te phenen aj te sikhaven patretsi aj texto.

Metodori aj sar te keres bući

Ande but paramići den дума le zigeni aj sikhaven te si len specialno karaktaro. O gindo si te sikhaves ke phenel te si vareso vaźno, vi te naj ćaćes sar le zigeni trajin. Naj but fakta textori pa romane zigeni, řaj arakhes vareso pe o Interneto, vaj keren le elevori bući khatar gaźikane sit'arimaske bufaria kaj řaj ramon les romanes.

Jek kaver metoda te řićon le elevori pa zigeni te keren bući duj aj duj, aj te roden fakta aj von řaj sikhaven patretsi aj textori, vi řaj lařaren jek cinořo bufari kaj řaj sikhaven.

Le elevori řićon te keren bući ande pengi klasi pa o bavero. Gado si pozitivno le elevori te řaj keren gado vi pe pengi dejaki řib. Le aźutimos khatar jek patreto kaj si pe jek bavero, aj muk le elevori te roden fakta pa gado aj te phenen ande textori aj patretsi pa le zigeni. Khate si naturligt te źurares ke e grast si les jek vaźno than kaj le rom aj si vi adźes si kaj le rom grast ande kaver thema.

Le elevori vi řaj roden pa kaver zigeni aj te sikhaven ande patretsi aj textori. Tu řaj aźutis len te puřes te řaj lenpe.

- Sar anel o zigana? Će baro řaj kerdol? Kaj beřel aj so xal?
- Sode pujori řaj avel les?
- Će phuro řaj kerdol? So tu gindis tu ke si intresanto ande gado zigana?

Klasako aktiviteto 5 - Zigeni aj natura le romensa ande jek than

Berš: 13-16

Śibakolevelo: B1, B2

O celo pe le aktivitetori

- Le elevori akhjaren le textori de vorta o phanglimos mařkar diferitni ćiriklansa aj zigeni pala o romano akhjarimos aj gindimos.
- Le elevori prinźaren e romani zaneturi aj okupaciji butji pa le zigeni.
- Le elevori źanen te sikhaven ke le zigeni si len jek vaźno than ande romenge trajori maj anglal aj źanen te ramon so kerenas lensa, exemplo: sit'arimos pe zigeni, le grasten te sit'aren, kovaći, ćarako drab.

Metodori aj sar te keres bući

O celo si te řićon le elevori pa le zigeni ande le romengo perspektivo. Pe gado levelo le elevori prinźaren aj źanen le anava pe le zigeni kaj dikhen svako dźes so si aktualno le romenge. Tu řaj les tut ande gado aktiviteto te mukhes le elevorie te phenen pa le zigeni kaj źanen, aj lensa keras bući ande gadi tema. Te les sa sama ke le elevori ći źanen, řaj roden von ande fakta bufaria aj pe o Interneto. Von vi řaj puřen penge dejan aj daden save zigeni si phangle pala lengo romano trajo aj tradicija.

E bući akana si te sikhaven pa le romane zaneturi aj okupacije kaj si ande jek than me le zigeni. Kana tu kerdan anglunes divano kaj tu sikhaves aj phenes o romaano

tradicija pa zaneturi aj okupacije, sar exemplo sit'arimos pe zigeni, aj le grastengo bit'inimos aj so si le čiriklensa aj le zigeni ande jek than (pa e bax, pa le armaja, sar ingerel hiro) le elevori šaj len jek zigana kaj von alon pa soste von kamen maj but te žanen. Von šaj keren bući korkor vaj duj aj duj, aj roden informacija anda maj but ramomaske bufaria. Von šaj vi keren intervju penge dejansa aj dadensa vaj jek phuresa, ke šaj avel ke von maj but žanen aj si len žanglimos pa le zigeni.

Lengi bući te ramon aj te sikhaven les. Pe gado levelo le elevori trubon te žanen te ramon jek divano khatar le anda fakta textori. Angla so lenpe le elevori te ramon si mišto te keres lensa divano ande e grupa te žan sar jek kasavatar bući trubol te anel. Kaj le elevori trubos te phenes te na alon vorbi kaj von či akhjaren. Maj feder, te si jek vorba kaj či akhjaren te pušen khatar o sit'aritori so si, sar te bešen aj te roden ande lexikon. Vi si mišto te keren jek angluni rig aj vi je krig khatar von arakhle le divanori, te si khatar bufaria vaj khatar o Interneto. Gado si jek lista pe sa le bufaria, cajtungori ajpe savi Internetoske rig kaj lene pengi fakta. *Te žanen aj birina te keren jek kasavatar bući le elevori si ažutimos pe maj but želi.*

Angla te den andre antrego pengi bući, šaj phenes kaj le elevori te keren jek dikhimos pa gado. So von gindin ke sas intresasanto vaj nas. Sas vušoro te arakhen materialo? Sas dosta e vrama? Kamen von te keren bući svako data gad'a vi maj angle?

Kaver bućia kaj šaj keres

E tema pe natura si jek laši bući. Kaver bućia kaj šaj keres si:

- Le elevori šaj roden savi zigana si maj cinoři vaj maj bari. Von te kiden so maj but materialo so von birin, če bare le, kaj von bešen, so von xan.
- Si but romane svatori aj divanori pa le zigeni., sar exemplo: “xas grasta jov”, “o žamutro si sap dela o bov”. Če svatori aj divanori prinžaren le elevori?
- Le elevori šaj pomininpe pa jek paramiči pe soste von seron kana sas cinoře kaj ašunde vaj ginde. Če zigeni si ande godola?
- Le elevori vi šaj roden so kerdila kana sas naturaki katastrofa, sar exemplo: kana e phuv phařadol vaj kana o paji šordol.

Vi le bućia kaj site sikhaven šaj avel pe pherdo fjalori. Le elevori kon žanen-pe pe e data lenge si maj den drag te keren pengi bući ande Power Point. Či trubon te ramon pengi bući, le elevori šaj kiden sa pengi hertiji kaj lašarde aj te lašaren jek romani fakta bufari. Vi gad'a tema maladol te sikhaven kaj le deja aj le dadenge.

E natura thaj le živine

Levelo	Žanglipe		* Data	** Data	*** Data
A1		Prinžanav thaj šaj hačarav le vorbe pala diferentni živine thaj čarja.			
		Šaj ginavav le vorbe pala diferentni živine thaj čarja, pe 'k karta vaj ande 'k knjiga.			
		Šaj dav anglal pe uni prosti pušimata pa živine, save ankêras pe 'l gava. Šaj dav anglal pe uni prosti pušimata pa o ankêripe kata jek khêreski živina. Šaj dav anglal pe uni prosti pušimata pa uni čarja, save barjon diferentno fjal de fjal (po eksempla luludja, kopača, giva etc.).			
		Šaj mothav le anava kata 'l živine, save dikhlem. Šaj mothav le anava kata 'l živine, save dikhav ande 'k paramičengi knjiga. Šaj mothav le anava kata 'l živine, savenca kêrde le Řom maj anglal bući.			
		Šaj ramov le živinengê anava, kaj žanav len. Šaj ramov le živinengê anava, save arakhadon ande 'l paramiča.			
A2		Šaj hačarav, kana živine vaj čarja si jek kotor kata 'k paramiči vaj kata 'k raporto, kaj si pe živinengi sama. Šaj hačarav, kana jek ženo del duma pa 'k khêreski živina.			
		Šaj ginavav jek skurto paramiči pa živine, save trajin pe 'l diferentni ljumakê thana. Šaj ginavav pa živine ande 'k paramiči.			
		Šaj pušav thaj šaj dav anglal pe pušimata, save živine dikhlem thaj pa kodja, saven kamav thaj saven či kamav. Šaj pušav thaj šaj dav anglal pe pušimata, save živinen ankêras ande amari familija. Šaj pušav thaj šaj dav anglal pe pušimata pa živine, save ankêrenas le Řom maj anglal.			
		Šaj dav duma pa kodja, sar trobul te ankêrdol jek živina. Šaj dav duma pa sêlbêtiči živine thaj yi pa kodja, kaj von trajin. Šaj dav duma pa kodja, sar kêrde le Řom bući živinenca. Šaj dav duma pa kodja, so uni manuša pačan pa živine.			
		Šaj ramov uni fraze pa o ankêripe kata jek khêreski živina. Šaj ramov uni fraze pa živine pe 'k farma. Šaj ramov uni fraze pa živine, save si kotor kata Řomengo trajo thaj kata Řomengo aktiviteteto.			

E natura thaj le živine					
Levelo	Žanglipe		* Data	** Data	*** Data
B1		Šaj hačarav le šêrutne punktur pa živine ande `k filmo vaj ande `k radiosvoski emisija. Šaj hačarav le šêrutne punktur paj buči živinenca ande `k filmo vaj ande `k radiosvoski emisija.			
		Šaj hačarav le šêrutne punktur paj buči živinenca ande `k ramome raporto. Šaj hačarav le šêrutne punktur ande `k paramiči vaj ande `k ramome raporto pa `l zanatur, kaj khêlen le živine jek importantno rola. Šaj hačarav jek raporto pa tradicije thaj pa pačamata, kaj si phangle živinenca.			
		Šaj diskutuiv pa kodja, sar getil pe jek projekto pa živine. Šaj pušav thaj šaj dav anglal pe pušimata sar lel pe sama pe živine. Šaj pušav pušimata pa Ŗomengê okupacije, kaj si phangle živinenca, aj kodja sar kotor jekhe projektosko. Šaj pušav thaj šaj dav anglal pe pušimata pa pačamata, kaj si phangle živinenca.			
		Šaj dav duma paj importanca kataj natura de krujal. Šaj dav duma paj importanca kata `l živine pala Ŗomengê okupacije thaj le trajosko modo. Šaj pale mothav jek anekdota, pe savi arakhadon živinengê referencije. Šaj pale mothav jek anekdota, savi ašundem khêre vaj ande mahala.			
		Šaj ramov jek raporto pa `k bajo, pe savo sas uključime vi živine. Šaj ramov jek rezime kata `k paramiči pa `l živine. Šaj ramov jek deskripcija paj relacija kata diferentni Ŗomengê grupe, kaj lengi okupacija si phangli živinenca.			
B2		Šaj hačarav ando detajlo jek divano, ande savo si la ljumaki natura importantno. Šaj hacarav jek detajlirime anekdota vaj raporto, kaj si paj ljumaka naturaki sama vaj paj asociacija kata manuša thaj živine. Šaj hačarav ando detajlo jek divano pa respekto karing e natura de krujal thaj paj ekologijaki protekcija. Šaj hačarav ando detajlo jek divano pa le Ŗomengê tradicije, save si phangle živinenca thaj la ljumaka naturasa. Šaj hačarav ando detajlo jek raporto pa `k Ŗomengo zanato, kaj si phanglo živinenca.			
		Šaj ginavav jek anekdota, ande savi khêlel e natura kak importantno rola. Šaj hačarav jek anekdota, kaj khêlen pačamata thaj magični gîndur pa živine jek importantno rola.			
		Šaj diskutuiv, sar te del pe prioriteto le informacije paj ljumaki natura pala jek projekto vaj pala `k prezentacija. Šaj pušav pušimata paj informacijaki investigacija, kaj si pe sama kata Ŗomengê asociacije le živinenca. Šaj diskutuiv e importanca kata respekto karing e natura de krujal thaj šaj sikavav muša pozicijaki motivacija.			
		Šaj dav jek buhlo divano pa neve atitude karing la ljumaki natura. Šaj dav jek buhlo divano paj importanca kata naturaki protekcija ađes. Šaj dav jek buhlo divano paj živinengi importanca ande tradicija thaj historija le Ŗomengi. Šaj dav jek detajlirime deskripcija pa Ŗomengê zanatur, kaj si phangle živinenca thaj pa manušêngo trajosko modo, kaj ankêrde kadala okupacije. Šaj pale mothav jek detajlirime anekdota vaj legenda, kaj si pe sama kataj ljumaki natura.			
		Šaj ramov jek jasno, detajlirime raporto paj ljumaki natura ande mužo them. Šaj ramov jek jasno, detajlirime raporto pa `l rizike kataj ljumaki polucija etc. Šaj ramov jek jasno, detajlirime raporto paj relacija maškar le diferentni Ŗomengê grupe la ljumaka naturasa. Šaj ramov jek jasno, detajlirime raporto pa Ŗomengê pačamata, kaj si phangle la ljumaka naturasa.			

TEMA 11 – HOBI AJ KULTURA/ARTA

Ande gadi tema si pe le elevori lenge hobori aj aktivitetori kaj si phangle pe romanimasa ande jek than ande gili, khelimos, phendimos, litteratura aj kaver formori sar ande filmori aj kaver bučia.

Le elevori te das len žanglimos pa prinžarde rom ande maj but thana, sar kon ramol bufaria, musikanto, kaj keren filmori, konstnero aj idrott.

Dikh vi pe e Tema 4 – Romangi zanetur aj okupacije

O celo pe savore

- Le elevori si len pengi hobi aj gado del len e chansa te keren kavrensa aj korkoro buči.
- Le elevori žurarde pengo identiteto pa romane laše patretori (förebilder).
- Le elevori prinžaren so phenen pa e romani kultura aj vi sar te aven ande jek than me o narodo ando them aj gav.
- Le elevori bararde te keren jek hobi sar sporto, khelimos, musika aj kaver bučia, aj te keren kavrensa aj korkoro buči.
- Le elevori žanen o phanglimos maškar o sastimos aj le statoko aktiviteto.

Introdukcija

Tu sar sit'aritori šaj les tu te phenes prinžarde rom, kon gilabel, musika, kaj keren filmori aj idrott. Tu šaj les tu te pušes khatar le elevori te prinžarena von varikas kon si prinžardo kulturako rom. Vi tu šaj phenes ke prinžares varekas kaj si rom, sar exemplo: e Katarina aj e Rosa Taikon, Esmá Redžepova, Charlie Chaplin, Pablo Picasso aj e Moder Teresa.

O celo le divanosa si te važden le elevori lengo intreso te roden maj dur aj te kiden buči pa romano kulturako manuš kaj pengi buči korkoro kaj site kerena.

Kana si pa e hobi, šaj les tu te des дума aj te phenes so si čiro intreso aj gad'a važdes opre jek diskucijaja, aj le elevori len-pe te phenen so si lengo intreso. Tu šaj les tu te pušes, sar exemplo: Savo sporto kames tu maj feder? Tu keres sporto korkoro? Bašaves tu jek instrumento? Kheles tu ande jek grupa?

Klasako aktiviteto 1 - O sastimos maškar o sporto aj statoko aktiviteto

Berš: Savore

Šibakolevelo: A 2, B 1

O celo pe le aktivitetori

- Le elevori si len žanglimos pa jek prinžarde manuš kaj keren idrott.
- Le elevori si len žanglimos ande sastimos aj statoko aktiviteto.
- Le elevori žurarde pengo romano identiteto.

Metodori aj sar te keres bući

Tume šaj len tume te keren divano anda sostar si važno te prinžares amare romane manuš kaj keren idrott aj puš khatar le elevori te žanena von varekas. Šaj les tu te phenes pa o romano boxare kaj ņirinda lumjako titlo ando pharo kintari ando berš 1930.

O Johann Trollman, 1907 – 9 februári 1943 bers mulo ando ņamcko koncentracionosko legeri. Vo sas jek ņamcijako rom. Vo šoha či garavelas ke vo sas rom, vo žanelas ke le ņamcijari či kamenas te avel rom kaj si aktivnoando idrotto. Vo sas ande but proffs boxnings matchura, aj vo lape kana 27 beršengo kana ņirinda ande 12 rondengo lumjako matcho ando pharo kintari. Kon kerda o matcho phende ke vo či ņiridan, aj o naroda kaj dikhla o matcho cipinas ke vo ņirida aj kamelas o naroda te maren-pe me o jury. Le ņamcirija akhjarda ke mušaj sas lenge te phenen ke o Trollman ņirinda. Vi te sas ando marimos pe le ņamcongi rig te marel-pe aj vi kerdelo dukhado, sa gad'a trade les ando koncentrato aj khote mudardeles ando berš 1943.

Le elevori šaj arakhen maj but fakta pe o Interneto.

Kaver idrottori

Khate ande tema vi šaj les tut gad'a te pušes khatar čire elevori te žanena maj but bućia ande idrott kaj si. Če idrotto žanes tu? Savo idrotto kames tu maj feder? Si tu jek favorito kaj khelel - pe menćia. Tu šaj phenes pa čiro idrott kaj si tuke drago. Atunći alon jek idrott kaj tume kamen maj but te šiĉon. Le vorbi ramon pe e tabla, sar exemplo: menćia, te des purno, khelel-pe, kon puřončil pe o idrott. Le maj terne elevori šaj makhen jek patreto pa jek idrott kaj von kamen. Le kaver elevori ramon maj skurtsi divanori pa godola vorbi kaj si ramome pe e tabla opre.

O fotboll si kana godi jek populerno idrotto. Aj sar si le šejansa? But romane šeja khelen. Vi gado aktiviteto del jek laši žur.

Kana tu pa gado phenes šaj les te phenes aj te sikhaves ke če phanglimos si ande sastimos aj le statoko aktivitetori. Khate vi šaj phenas pa o lašo xabe kaj si pe sastimos. (Dikh vi pe e Tema 8 – Xabe aj hurjarimata!)

Klasako aktiviteto 2 - Musika aj gili

E musika aj gili si phanglo kaj le rom svako džes aj vi pe pativa. Gili si phangli vi kana si rado aj vi kana si briga. Aj o khelimos si važno pe le pativa, ke naj pativ kana naj khelimos. Le romenge si e gili aj musika, ame le rom das kaj le maj terne god'a tradicija aj ingeras la maj dur ande generacija pa generacija aj anda godo si e musika aj gili jek centralno khotor ande tema. (Dikh vi pe e Tema 4 Romengi zanetura aj okupacije - Musika!)

Važno si te sikhaves sar e gili si važno ande romengo trajo. E musika aj gili si ando romanipe. Tu šaj phenes ke gili si inke le romengi maj žuralo prinžarimos, aj phen lenge andi Centralno - Östeuropa šaj ašunes akana romane gilia ande pherdo restaurangori aj koncertori. Tu šaj phenes ke si jek specialno grupa ande Östeuropa kaj phenen penge musikake rom. Lende si jek baro respekto aj status ando pengo them, kaj bušon musikake rom.

Berš: Savore

Šibakolevelo: Savore

O celo pe le aktivitetori

- Le elevori žanen pa e musika aj gili ande romani kultura.
- Le elevori si len žanglimos pa romani musika aj gili karing o narodo ando them aj foro.

Metodori aj sar te keres bući

Le elevori šaj ašunen pe gilia so si len khere. Tume ande jek than ašunen e gili aj tu phenes lenge godola vorbi so le elevori či akhjaren vaj či žanen. Keren divano pa o texto. So le elevori akhjarde khatar o texto?

Te keres bući pe o levelo A1 - A2

- Le elevori te ramon opre sa le neve vorbi ande pengi vorbake lista.
- Le elevori makhen jek patreto, so von akhjaren khatar e gili.
- Angla e grupa te phenen pa penge patretsi kaj makhle.
- Le elevori len ažutimos khatar o sit'aritori le vorbi aj sar bušon le instrumentori.

Te keres bući pe o levelo B1

- Le elevori šaj alon te makhen jek patreto vaj te ramon pa jek gili sar von akhjarde.
- Le elevori vi šaj len jek gili aj te presentin angla e grupa aj te phenen anda sostar von alonde la aj sar von akhjaren pa e gili.

Te keres bući pe o levelo B2

- Le elevori kiden fakta kiden presentalin jek musikantos, vaj jek grupa kaj gilaben aj te makhen patreto pa pengo presentacija, pa jek gilasa kaj von čirden opre kaj le kaver.
- Le elevori te phenen anda sostar von alonde godo musika.

Klasako aktiviteti 3 – Mujeski divanori aj romano litteratori

Berš: Savore

Šibakolevelo: Savore

O celo pe le aktivitetori

- Le elevori akhjaren če važno si o romano mujeski tradicija.
- Le elevori akhjaren ke anda sostar si važno te ramos tele mujeski tradicija.
- Le elevori žanen te phenen romane paramiči.
- Le elevori sas ando biblioteto aj von žanen ke khote si bufaria kaj si pa rom aj vi bufaria kaj si ramome romanes kaj šaj len vunžole

Metodori aj sar te keres bući

Mujesko divanori

But romane šavore trajin ande jek kasavo trajo kaj le mujesko divanori si aba svako džeseke. Šaj avel ke von šoha či dine pe gindo, ke lenge si godo vareso normalt. Jek metoda kaj les tut ande o aktiviteti te keres divano me le elevori pa paramiči aj pa savendar von ašunde khatar lenge deja/dada vaj maj phure phende.

Mang khatar le elevori te gindin so kamel te phenen pa e paramiči? Si vareso, sar exemplo: si zigeni, rovli vaj vareso maj but ande e paramiči? Keren svato aj divano

sostar le rom si len mujeski tradicija? Sar si akana? Vi adžes si te seres antrego phendimta vaj trubos te ramos tele godo so ašundan? Sar kerde o naroda ando them? Lenge paramiči si ramome tele aj si ande bufaria.

Rode aj če chansa si te avel romane bufaria aj phurane patreysi. Šaj avel kaj le deja vaj dades kasavendar materialori? Ando Stockholmo si arkivmaterialo, phurano materialo pe Kungliga biblioteko. Si jek chansa te šaj žan khote? Pe Romskt Kultur Centrum ando Stockholmo si bufaria aj kaver lašo materialo. Ando Malmö si Romska Kulturcentret, khote si jek historaki soba kaj sikhaven pa le rom, aj jek biblioteko aj jek paramičaki soba.

Bufaria aj biblioteko

Ande romengo kher butivar naj či sosko bufaria ande le skafari aj te si atunči khote te avel numa ferdi šukarimake. Si pherdo svatori anda sostar si gad'a. Jek šaj si ke e romani šib numa sas aj si jek vorbaki šib. Phen sar le rom žanas pa jek than pe kaver aj pharo sas te ingeres tu sa bufaria.

Adžes sam ame angla jek nevi vrama. Adžes šaj žan le romane šavore ande jek biblioteko aj te len vunžule bufaria vi pe romanis. Ža me le elevori ando jek biblioteko aj puš te si vare soske romane bufaria khote. Le tut anda e školako biblioteko! Te na naj len bufaria, phen lenge te kinen andre.

Le elevori phenen aj ramon

Jek kaver metoda ande e tema, kaj šaj les tu pala o introdukcija te mukhes le elevori te phenen jek paramiči korkoro vaj jek trajosko phendimos. Le elevori si lenge den drag kana von den дума pa peste. Vi khate si važno te dikhes te avel vorta levelo pala lengo žanglimos aj ande e šib.

Le maj terne elevori kaj či žanen te ramon šaj makhen jek paramiči. Atunči von phenen kaj o sit'aritori, aj vo/voj ažutil len aj ramon jek maj skurto texto kaj o patreto. O sit'aritori šaj makhel khote vušori symbolori, te šaj ažutil kaj o elevo kana phenel peski paramiči angla le kaver ande e grupa.

Jek kaver metoda si te des kaj le elevori vorbi kaj trubon te thon vorta ande jek gata makhlo patreto, te arakhen jek dialogo kaj malavel.

Kaver fjalo te phenes jek divano

O kaver levelo si te sikhaven kaj le elevori kaver fjalo te phenes jek divano. Sar lel pe varekon te phenen jek divano, te ašunen le kaver žine aj vi te avel intresatno? Sar birin te aven intrese. te avel zuvindo? Sar šaj getol jek laš paramiči? – Khate le elevori birin te šičon sar te phenen jek paramiči maj feder, von mušaj te zumavena butivar te phenen jek paramiči! jek lašo paramičengo či kerdos anda jek data!

Klasako aktiviteteto 4 – Kidas informacija aj presenteras jek romano kulturako manuŝ

Berŝ: 12-16

Levelo: B1-B2

O celo pe le aktivitetori

- Le elevori žanen te roden aj te dikhen fakta te ŝaj keren jek presentatin pa jek kulturako manuŝ.
- Le elevori žanen te keren presentin jek texto aj patreto, te sikhaven jek laŝo patreto pe jek manuŝ.
- Le elevori si len žanglimos pa romano tradicijnelo arta vaj zaneturi anda godo them kaj beŝen vaj khatar jek kaver them.

Metodori aj sar te keres bući

Le elevori pe gado levelo si len žanglimos sar trubon te roden fakta aj te keren presentalin pe but fjalori. Ande gado aktiviteteto trubon von te žanen te roden fakta pa jek manuŝ aj so voj kerda aj vi te keren maj bari bući so voj kerda ande jek than me romano tradicijnelo zaneturi aj okupacije.

Jek kasavatar si e Rosa Taikon, voj si kovači pe rup. Voj si prinžardi vi maŝkar le gaže, aj vi numa maŝkar le rom, lake rupake bućia si ando Nationalmuseum ando Stockholmo aj ando Rōrska museet ando Göteborg. Le elevori ŝaj ginen anda le *Katitzi* bufaria, ke laki pej ramosarda le bufaria, e Katarina Taikon, aj voj la gado inspirationo te avel kovači khatar pesko dad, ke vi v osas kovači.

Klasako aktiviteteto 5 - Ame las inspirationo aj ramonas korkoro diktori

Berŝ: Savore

Levelo: A2, B1, B2

Metodori aj sar te keres bući

Gado klasako aktiviteteto ŝaj keren godola kaj si len e chansa te žan te dikhen le bućia kaj kerda e Rosa Taikon, numa naj svakoneste godi chansa. Sa gad'a phenas sar te keren bući, ke ŝaj len neve ideori te dikhen te avela jek karing tumende varekana jek manuŝ kaj si prinžardo ande arta. Aj ŝaj len avri khotora khatar e rig, te ŝaj len ideori.

Ame lam o žanglimos ke site sikhaven arta pa e Rosa Taikon, lake rupake bućia. Aj akana ame rodas opre pherdo fakta, sode birinas aj sode das ando gor so voj kerel. Voj si ande sa le bufaria *Katitzi*, aj ande le bufari ŝaj ginas pa o dedumult pa o romano trajo aj pa lako dad kaj sas kovači. E Rosa but ŝiĉili khatar pesko dad. Lake bućia si romane khatar e India aj Persien.

O kaver levelo si te žas khote kaj sikhaven lake bućia, aj khote le elevori si len bući te dikhen aj te studeralin lake bućia aj te zumaven te makhen le tele. E Rosa da anav kaj sa lake bućia kaj voj kerda, aj le elevori te ramon opre le anava aj te len sama.

Ande e ŝkola kana aven palpale le elevori te sikhaven opre penge patretsi kaj makhle, aj te bolden le gažikane anava pe romanes kaj e Rosa thoda pe le bućia. Le elevori trubon te phenen anda sostar von alonde goda bući, te si jek lanco vaj angrusti.

Le elevori len jek maj bari hertija kaj von thon kleo opre pengo patreto, te ŝaj avel than te ramon jek dikto.

Le diktori te ramon šukar aj te thon paše paša o patreto.

Le maj terne elevori len ažutimos te ramon penge diktori khatar o sit'aritori. Khate las jek metoda kaj las butivar aj zumadam. O sit'aritor sikhavel jek patreto, sar exemplo: jek patreto pe patradži. Le elevori atunči phenen penge gindori kana dikhen pe o patreto. Jek patradžako dikto šaj anel gad'a: Pativ – pujo – galbeno – anro – galbeno anro- patradži! Aj či kerdol jek dikto:

pativ

pujo

galbeno

anro

galbeno anro

patradži!

Amare maj terne elevori šaj keren jek dikto pa la Rosake bučia kaj dikhle. Aj le elevori keren ande jek than ande e škola, te šaj dikhen sogodi lenge patretsi so von lašarde pe Rosa Taikon.

Hobi thaj arta

Levelo	Žanglipe		* Data	** Data	*** Data
A1		Šaj hačarav le vorbe pala sporto, pala hobi thaj pala aktivitetur, sar drama, gilavipe, muzika thaj performacija. Šaj hačarav le vorbe pala řomani muzika, pala gilavipe thaj pala khêlimata. Šaj hačarav le vorbe pala aver performacijakê aktivitetur, sar kaj si diferentni cirkoskê artistur. Šaj hačarav le vorbe pala hodinimaskê aktivitetur, save ankêras khêre.			
		Šaj ginavav thaj šaj hačarav le vorbe pala sporto thaj pala hobi pe `k čarto vaj pe `k plakato. Šaj hačarav le vorbe palaj muzika, drama, gilavipe, khêlipe, arta thaj performacija pe `k čarto vaj pe `k plakato. Šaj hačarav le vorbe pala sporto, pala hobi thaj pala aktivitetur kaj ankêrav.			
		Šaj mothav če fjal sporto, hobi thaj aver hodinimaskê aktivitetur kamav thaj so či kamav. Šaj dav anglal pe prosti pušimata pa kodja, pe savo sporto, hobi thaj aver hodinimaskê aktivitetur participiriv regularno. Šaj dav anglal pe prosti pušimata pa kodja, save hodinimaskê aktivitetur si mande khêre popularni.			
		Šaj mothav le anava kata `l diferentni aktivitetur, kaj kêrav muře amalenca ande škola thaj avrjal e škola. Šaj mothav le anava kata `l diferentni hodinimaskê aktivitetur, kaj kêrav khêre vaj ande mahala.			
		Šaj ramov le vorbe pa fjal de fjal sporto thaj hobi. Šaj ramov le vorbe palaj muzika, pala gilavipe, khêlipe thaj pala `l diferentni performacijakê modur. Šaj ramov le vorbe pa o sporto thaj o hobi, savo kêrav ande škola.			

Levelo	Žanglipe		* Data	** Data	*** Data
A2		Šaj hačarav le šêrutne punktur kata `k prosto anekdota pa sporto, paj performacija vaj pa hodinimaskê aktivitetur. Šaj hačarav prosti instrukcije pa `k khêlipe. Šaj hačarav prosti instrukcije pa `k performacija ande klasa. Šaj hačarav prosti instrukcije pa `k fizičko aktivitetu, sar kaj si sporto, khêlipe, phiripe etc.			
		Šaj ginavav thaj šaj hačarav jek skurto, prosto raporto ande `k žurnalo vaj jek internetosko teksto pa `k sportoski trjaba, pa `k khêlipe vaj pa `k performacija. Šaj ginavav thaj šaj hačarav jek skurto, prosto teksto pa khêlimata, save khêlde le šavořê ande nakhli vrjama. Šaj ginavav thaj šaj hačarav jek skurto anekdota pa `k šavořo, saveski familija participirisardja ande `k performacija.			
		Šaj pušav thaj šaj dav anglal pe prosti pušimata pa kodja, so pecil pe pe `k khêlipe vaj pe `k performacija. Šaj pušav thaj šaj dav anglal pe prosti pušimata pa `k filmo, savo dikhlem. Šaj pušav thaj šaj dav anglal pe prosti pušimata pa kodja, so kamav te kêrav avrjal kataj škola. Šaj pušav thaj šaj dav anglal pe prosti pušimata pa popularni hodinimaskê aktivitetur ande muři familija. Šaj pušav thaj šaj dav anglal pe prosti pušimata pa tradicionalni aktivitetur kata řomane šavořê.			
		Šaj dav jek deskripcija kata muřo maj drago hobi vaj kata muřo maj drago sporto. Šaj dav jek deskripcija pa `l hodinimaskê aktivitetur, save sićilem khêre.			
		Šaj ramov jek postaki karta pa `k sportosko pecipe, pa `k performacija vaj pa `k filmo so dikhlem. Šaj ramov uni fraze pa kodja, so kamav te kêrav palaj škola. Šaj ramov uni fraze pa muřo maj drago hobi khêre.			

B1		<p>Šaj hačarav le šêrutne punktur kata `k divano pa sporto vaj paj arta (drama, muzika, gili, performacija etc.).</p> <p>Šaj hačarav le šêrutne punktur kata `k filmo pa sportosko šampiono vaj performeroro.</p> <p>Šaj hačarav le šêrutne punktur kata `k divano pa řomane šavořengê aktivitetur ande nakhli vrjama, kana sičile von te aven sportistur vaj performacijakê manuša.</p>			
		<p>Šaj ginavav jek raporto pa `k sportosko vaj kulturako pecipe.</p> <p>Šaj ginavav jek skurto raporto pa trajo kata `k ašundo řomano sportisto vaj performeroro.</p>			
		<p>Šaj diskutuiv muře interese vaj muřo hobi thaj šaj sikavav so me kêrav.</p> <p>Šaj dav anglal pe pušimata pa muře partikularni interese thaj pa muřo hobi.</p> <p>Šaj pušav pušimata pa kodja, sar aver žene si trenirime po sporto vaj pe arta (muzika, arta, gilavipe, drama etc.).</p>			
		<p>Šaj dav duma pa preparacije pala `k školako sportosko pecipe vaj paj performacija.</p> <p>Šaj kêrav jek prosto divano pa muřo hobi.</p> <p>Šaj kêrav jek prosto divano pa muře aktivitetur avrjal kataj škola.</p> <p>Šaj kêrav jek prosto raporto pa `k performacija, pa `k sportosko pecipe vaj pa `k filmo, savo dikhlem.</p> <p>Šaj kêrav jek prosto divano paj importanca kataj řomengi arta, pe sama kataj Evropaki arta generalno (muzika, arta, khêlpe etc.).</p>			
		<p>Šaj ramov jek lil pa muřo hobi.</p> <p>Šaj ramov jek deskripcija pa `k sportosko vaj kulturako pecipe so dikhlem.</p>			

Hobi thaj arta

Levelo	Žanglipe		* Data	** Data	*** Data
B2		<p>Šaj hačarav ando detajlo jek divano pa `k partikularno sporto vaj pa `k kulturako aktivitetu.</p> <p>Šaj hačarav jek divano kata `k ženo, savo si desja prinžando anda pesko sportosko kvaliteto vaj anda pesko performacijako žanglipe.</p> <p>Šaj hačarav jek anekdota pa o trajo kata `k ženo, savesko trajo si šinado le sportoskê vaj la kulturakê.</p> <p>Šaj hačarav jek divano pa jekhê manušêski interesa pala sportoskê vaj kulturakê aktivitetur thaj pa o impakto kata kodola aktivitetur pe lesko trajo.</p>			
		<p>Šaj ginavav ande `k žurnalo vaj ando interneto jek raporto pa `k sportosko pecipe.</p> <p>Šaj ginavav jek biografija pa `k ženo, kaj šinadja pesko trajo le sportoskê vaj la kulturakê.</p> <p>Šaj ginavav jek anekdota, savi si pe sama kata sporto vaj pe sama kata kulturako trajo.</p>			
		<p>Šaj diskutuiv paj importanca kata hobi thaj šaj dav jek eksplikacija pa kodja, řo kamav thaj so či kamav.</p> <p>Šaj diskutuiv pa diferentni aktivitetur, sar kaj si kodja o sporto, e muzika, e drama etc. thaj pa `l lašimata kata kađala buća pala le participantur.</p> <p>Šaj dav anglal pe pušimata pa tipični řomengê aktivitetur, sar kaj si kodja le cirkoski arta, o gilavipe, o khêlpe etc.</p> <p>Šaj diskutuiv thaj šaj dav o prioriteto pala jek informacijaki đela, sar kaj si kodo o sporto thaj la kulturakê aktivitetur, palaj preparacija kata jek projekto vaj kata jek prezentacija.</p>			
		<p>Šaj prezentiriv jek detajlirime raporto pa `l aktivitetur, save si mangê drago thaj šaj dav jek eksplikacija pa kodja, sar getisarav len thaj sar realizuisarav len etc. thaj vi pa kodja, savo mištipe anen mangê .</p> <p>Šaj prezentiriv jek detajlirime raporto pa kodja, sar ka `l řomane šavořê barjol o žanglipe pala gilavipe, pala khêlpe, palaj cirkoski arta thaj pala sporto.</p> <p>Šaj prezentiriv jek detajlirime raporto pa kodja, savo impakto dija le řomengi arta palaj Evropaki arta.</p> <p>Šaj kêrav jek buhlo divano pa `k řom/řomni, kaj avilo/avili ašundo/ašundi anda sporto vaj anda kulturako aktivitetu.</p>			

<p>B2</p>		<p>Šaj ramov pa `k sportosko vaj hodinimasko aktiviteteto, kaj me kamav thaj šaj sikavav muře opinije pa kodja, save miřtimata andja mangê kodo. Šaj ramov jek detajlirime raporto pa muři personalno eksperiansa, kaj sas ma pe sportoski vaj kulturaki sama. Šaj ramov jek detajlirime raporto pa `k tipično vaj tradicionalno řomengo sportosko vaj kulturako aktiviteteto. Šaj ramov paj řomengi kontribucija pe sama kata sporto thaj kataj kultura. Šaj ramov pa `k řom/řomni vaj pa `k manuř, kaj si les řomani ředêčina, savo ařundilo ando sporto, ande artistikaki sama vaj pe performacijako sektoro.</p>			
------------------	---	--	--	--	--